

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**EVLİLİK ÇATIŞMASI VE ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİNİN MUTLULUK
DÜZEYLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sena DEMİRAL

**Psikoloji Ana Bilim Dalı
Psikoloji Programı**

Ekim, 2020

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**EVLİLİK ÇATIŞMASI VE ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİNİN MUTLULUK
DÜZEYLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sena DEMİRAL

**Psikoloji Ana Bilim Dalı
Psikoloji Programı**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hayati HÖKELEKLİ

Ekim, 2020

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stillerinin Mutluluk Düzeyleri Açısından İncelenmesi ” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadar ki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve etik geleneklere aykırı düşecek bir davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla beyan ederim. 28/10/2020

Sena DEMİRAL

ÖNSÖZ

Tezimi hazırlama sürecinde desteğini ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Hayati HÖKELEKLİ'ye ve psikoloji bölümü yüksek lisansım sürecinde daima yanımda olan, beni motive eden ve her zaman beni destekleyen eşim Eren ÖZDAL'a çok teşekkür ederim.

Bu zorlu süreçte maddi manevi daima yanımda olan, başarılı olmamı sağlayan, her zaman arkamda olan ve benim bugünlere ulaşmamdaki emekleri yadsınamayacak olan annem Asiye DEMİRAL'a, babam Rıdvan DEMİRAL'a ve kardeşim Miray DEMİRAL'a tüm kalbimle teşekkür ederim. İyi ki varsınız ve iyi ki benim ailemsiniz. Sizleri çok seviyorum.

Temmuz, 2020

Sena DEMİRAL

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÇİZELGE LİSTESİ.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem	1
1.2 Araştırmanın Amacı	4
1.3 Araştırmanın Önemi	4
1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları	4
1.5 Araştırmanın Varsayımları	5
1.6 Tanımlar	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1 Evlilik ve Evlilikte Çatışma	7
2.1.1 Evlilik.....	7
2.1.2 Çatışma.....	7
2.1.3 Evlilik çatışmasının tanımı.....	8
2.1.4 Evlilik çatışmasının nedenleri	8
2.1.5 Evlilik çatışmasının çocuk üzerindeki etkileri	11
2.1.6 Evlilik çatışması süreci	12
2.1.7 Evlilik çatışmasının örüntüleri	13
2.1.8 Evlilik çatışmasının sonuçları	14
2.1.9 Evlilik çatışması ve demografik özellikler.....	14
2.2 Çatışma Çözme	15
2.2.1 Çatışma çözme stilleri	16
2.2.2 Ebeveynlerin evlilik çatışma çözüm stilleri	18
2.3 İlişkilerde Mutluluk Kavramı	22
2.3.1 İlişkilerde Mutluluk ile İlgili Teoriler	23
2.3.1.1 Amaçsal yaklaşımlar	23
2.3.1.2 Etkinlik yaklaşımları	25
2.3.1.3 Yukarıdan-aşağıya aşağıdan-yukarıya yaklaşımı.....	25
2.3.1.4 İlişkilendirici yaklaşım.....	26
2.3.1.5 Yargı yaklaşımı	26
2.3.2 İlişkilerde Mutluluk Ve Bireysel Özellikler.....	27
2.4 İlgili Literatür Taraması	30
2.4.1 Evlilik çatışması ile ilgili araştırmalar	30
2.4.2 Evlilikte çatışma çözüm stilleri üzerine yapılmış araştırmalar	38
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	43
3.1 Araştırmanın Modeli	43

3.2 Çalışma Grubu.....	43
3.3 Araştırma Soruları ve Hipotezleri	46
3.4 Veri Toplama Araçları	49
3.4.1 Evli çiftler için demografik bilgi formu	49
3.4.2 Evlilik yaşamı anketi.....	49
3.4.3 Çatışma çözüm stilleri ölçeği	50
3.4.4 İlişkilerde İlişkilerde mutluluk ölçeği	50
3.5 Araştırma Verilerinin Analizi.....	51
4. BULGULAR	52
4.1. Bağımlı Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler ve Normallik Kontrolü	52
4.2. Ölçeklerin Güvenirlik Analizleri.....	52
4.3. Korelasyon Analizleri Bulguları	53
4.3. Gruplar Arası Karşılaştırmalar	55
5. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	68
KAYNAKLAR	76
EKLER.....	84
ÖZGEÇMİŞ.....	95

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 3.1: Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı	43
Çizelge 3.2: Örneklem Grubunun Yaşa Göre Dağılımı.....	44
Çizelge 3.3: Örneklem Grubunun Çalışma Durumuna Göre Dağılımı	44
Çizelge 3.4: Örneklem Grubunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı.....	45
Çizelge 3.5: Örneklem Grubunun Evlilik Süresine Göre Dağılımı.....	45
Çizelge 3.6: Örneklem Grubunun Ev İşlerini Yapma Durumuna Göre Dağılımı	46
Çizelge 3.7: Örneklem Grubunun Yaşanılan Çatışmayı Kimin Başlattığı Duruma Göre Dağılımı.....	46
Çizelge 4.1: Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri ve İlişkilerde mutluluk Düzeylerine Yönelik Tanımlayıcı İstatistik ve Normallik Kontrolü...	52
Çizelge 4.2: Araştırmanın Güvenirlilik Katsayıları ve Değişken Sayıları	53
Çizelge 4.3: Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri ve Alt Boyutları ile İlişkilerde mutluluk Boyutu Arasındaki Korelasyon Analizi.....	53
Çizelge 4.4: Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki Korelasyon Analizi	54
Çizelge 4.5: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Cinsiyetleri Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi.....	55
Çizelge 4.6: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Yaşları Arasındaki Anova Analizi	55
Çizelge 4.7: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Çalışma Durumu Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi.....	56
Çizelge 4.8: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Eğitim Durumu Arasındaki Anova Analizi	56
Çizelge 4.9: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Evlilik Süreleri Arasındaki Anova Analizi	57
Çizelge 4.10: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Ev İşlerini Yapma Durumu Arasındaki Anova Analizi	58
Çizelge 4.11: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Çatışma Başlatma Durumu Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi	58
Çizelge 4.12: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Cinsiyet Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi.....	59
Çizelge 4.13: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Yaşları Arasındaki Anova Analizi.....	60
Çizelge 4.14: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Çalışma Durumları Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi	61

Çizelge 4.15: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Eğitim Durumu Arasındaki Anova Analizi	62
Çizelge 4.17: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Ev İşlerini Yapma Durumu Arasındaki Anova Analizi.....	65
Çizelge 4.18: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Çatışma Başlatma Durumu Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi.....	66

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Bireysel Mutluluğa Kişisel Faktörlerin Etkisi 27

EVLİLİK ÇATIŞMASI VE ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİNİN MUTLULUK DÜZEYLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin ilişkilerde mutluluk düzeyleri üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Araştırma değişkenlerinin incelenmesinde, kişilerin demografik değişkenlerinin araştırma değişkenleri ile karşılaştırması yapılarak, katılımcıların kişisel değişkenleri bakımından araştırma değişkenlerinin farklılaşma düzeyleri incelenmiştir.

Araştırma anket yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların evlilik çatışmalarını belirlemek amacıyla Hatipoğlu (1993) tarafından geliştirilen 'Evlilik Yaşamı Anketi' kullanılmıştır. Aynı zamanda katılımcıların çatışma çözüm stillerinin belirleyebilmek için Özen (2006) tarafından geliştirilen 'Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği' kullanılmıştır. Son olarak katılımcıların ilişkilerde mutluluk düzeylerinin belirlenebilmesi için ise Türkçe uyarlaması Tuterel-Kışlak (2002) tarafından yapılan 'İlişkilerde Mutluluk Ölçeği' kullanılmıştır.

Araştırma İstanbul sınırları içerisinde yaşayan evli bireyleri (500 kişi) içermektedir. Araştırmada, betimleyici ve karşılaştırmalı istatistiksel analiz yöntemleri uygulanmıştır. Hazırlanan anket SPSS 22.0 for Windows paket programında güvenilirlik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmada kullanılan anket verilerinin güvenilirliğini ölçmede Cronbach's Alpha yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma bulgularına bakıldığında; evlilik çatışması ile olumsuz çatışma çözme alt boyutu, geri çekilme alt boyutu ve boyun eğme arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkili bulunmuştur. Aynı zamanda evlilik çatışması ile ilişkilerde mutluluk arasında negatif yönlü orta düzeyde ilişki bulunmuştur. Çatışma çözme genel boyutu ile ilişkilerde mutluluk düzeyi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Çatışma çözme stilleri arttıkça ilişkilerde mutluluk düzeyide artmaktadır. Olumsuz çatışma çözme alt boyutu ile ilişkilerde mutluluk arasında negatif yönlü düşük düzeyde ilişki vardır. Olumsuz çatışma çözme boyutu arttıkça ilişkilerde mutluluk düzeyi düşmektedir. Olumlu çatışma çözme alt boyutu, boyun eğme alt boyutu ve geri çekilme alt boyutu ilişkilerde mutluluk düzeyleri üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: *Evlilik Çatışması, Çatışma Çözme Stilleri, İlişkilerde mutluluk*

MARITAL CONFLICT AND ANALYSIS OF CONFLICT RESOLUTION STYLES IN TERMS OF LEVELS OF HAPPINESS

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effects of marital conflict and conflict resolution styles on happiness levels. In the examination of the research variables, the demographic variables of the individuals were compared with the research variables and the differentiation levels of the research variables in terms of the personal variables of the participants were examined.

The research was carried out with the method of questionnaire. The "Marriage Life Questionnaire" developed by Hatipoğlu (1993) was used to determine the marital conflicts of the participants. At the same time, "Conflict Resolution Styles Scale" developed by Özen (2006) was used to determine the conflict resolution styles of the participants. Finally, in order to determine the happiness levels of the participants, the "Happiness in Relationships Scale" adapted to Turkish by Tuterel-Kışlak (2002) was used.

The research includes married individuals (500 people) living within the borders of Istanbul. Descriptive and comparative statistical analysis methods were used in the study. The prepared questionnaire was subjected to reliability analysis in SPSS 22.0 for Windows package program. Cronbach's Alpha method was used to measure the reliability of the survey data used in the study.

Looking at the research findings; marital conflict and negative conflict resolution sub-dimension, withdrawal sub-dimension and MSDS order was found to be positively and significantly correlated. At the same time, a moderate negative correlation was found between marital conflict and happiness. A positive and significant relationship was found between the general dimension of conflict resolution and happiness level. As conflict resolution styles increase, the level of happiness increases. There is a low level negative correlation between negative conflict resolution sub-dimension and happiness. As the negative conflict resolution dimension increases, the level of happiness decreases. Positive conflict resolution sub-dimension, submission sub-dimension, and withdrawal sub-dimension has a positive and significant relationship on happiness levels.

Keywords: *Marriage Conflict, Conflict Resolution Styles, Happiness*

1. GİRİŞ

1.1 Problem

Evlilik, kadın ve erkeğin oluşturdukları yasal birlikteliktir. Bu birlikteliğin başlıca amacı birlikte yaşayarak yaşamı, cinselliği paylaşmak ve çocuk sahibi olmaktır (Özgüven, 2001). “Evliliğe karar veren kişiler, hayatlarını birleştirmeye, birbirlerinin duygusal, sosyal ve cinsel ihtiyaçlarını karşılamak için birlikte çalışmaya, mali durumlarını paylaşmaya, aile olmaya ve çocukları birlikte yetiştirmeye de söz vermiş olurlar” (Erden, 2016, s.24).

Ailenin maddi güvenceye sahip olması evlilik hayatının yolunda gitmesi için olmazsa olmaz koşullarındandır. Günümüzde, bir yandan, iş hayatı giderek daha merkezi bir konum kazanırken, diğer yandan da aile kendi işlevlerini ve önemini korumaktadır. Modern insanların süre ve yoğunluk olarak daha fazla çalışıp sürekli yükselen yaşam standartlarına ayak uydurmaya çalışmaları, iş ile aile arasındaki rekabetini arttırmaktadır. Bu durumda, çalışan yetişkin birey için söz konusu iki alanda işlevsel kalarak iş-aile yaşam dengesini kurmak ve korumak, yaşamında en önemli hedeflerden olduğunu söylenebilir (Bayramoğlu, 2018; Kanter, 1977; Kapiz, 2002; Topgül,2016).

İş ve aile yaşamı dengesi son yıllarda en çok ilgi gören ve üzerinde yeni teoriler üretilen konularından biridir (Topgül, 2016). Örneğin, Clark (2000) İş-Aile Teorisinde iş dünyası ile aile dünyası arasındaki bazı sınırlardan bahsedilmektedir. Bu sınırların özelliklerinden biri geçirgen olmasıdır. Geçirgenlik özelliğinden dolayı iş yerinde yaşanan olumsuz duyguların ev hayatına da yayılabileceğini ifade edilmektedir. Ters durum da söz konusu olabilmektedir.

Evlilik çatışması, eşlerin birinin diğer eşin ilgilerine ve hobilerine karıştığında ortaya çıkacak olan kişilerarası süreçtir (Hatipoğlu,1993). Evden işe ve aynı zamanda işten eve stres aktarımı üzerinde araştırma yapan Bolger ve arkadaşları, iş ortamında yaşanan tartışmaların eşler arası çatışmalar yol açtığı sonucuna ulaşmıştır (Bolger vd., 1989).

Hatipoğlu (1993) evlilik çatışmasını tanımlarken, sürdürölen ikili ilişkide eşlerin birbirlerine müdahalesi sonucunda oluşın bireyler arasındaki bir süreç olduğundan bahsetmektedir. Ailede yaşanan pozitif ya da negatif etkileşim çocuğın hayatında önemli yer kaplamaktadır. Yapılan çalışmalara bakıldığında; evlilik çatışmalarının büyük bir kısmı çocukların stresli olmalarına sebep olarak duygusal ve sosyal gelişimini etkiler ve davranış sorunları yaşamalarına sebep olur (Yavuzer, 2010). Eşlerin uyumla devam ettirdikleri ilişki öncelikle eş olarak birbirlerini sonra da ailenin diğer üyeleri olan çocuklarını pozitif yönde etkilemektedir. Eşler arasında geliştirilen uyumlu ve samimi ilişkiler, anne babadan çocuklara yansımaktadır (Yörükoğlu, 2010).

Her ebeveynin mutlu ve barışçıl aile yaşantısı olabildiği gibi olumsuz, karşılıklı sorun teşkil eden, uyumsuz aile yaşantısı da olabilir. Bu noktada seçtikleri çatışma çözme yöntemlerinin, eşlerin birbirlerine, varsa çocuklarına ve diğer aile üyelerine de etkileri kaçınılmazdır. Uyumlu bir beraberliğin uzun süreli devam ettirilebilmesi bu uyumun bozulmamasına adına çatışma sırasında oluşturulacak tepkiler ve çatışmayla ilgili çözüm stilleri incelenmiştir (Christensen ve Shenk, 1991). Çiftlerin farklı çatışma yöntemleri vardır. Kimisi kavgayı tercih etmezken, kimisi çatışma ortamının devam etmesi için uzlaşuya yönelmez, kimisi bireysel farklılıklara saygı duyarak bir çözüm arayışına yönelir ve sakin bir şekilde karşı tarafla iletişim kurmaya odaklanır. Dolayısıyla çatışma ortamlarının oluşmasından çok eşlerin böyle bir durum karşısında ortaya koydukları alternatif çözümler önemlidir. Eşlerin benimsedikleri çatışma çözme stili çocuğın kaygı düzeyini etkiler. Çocuğın ilk deneyimlerini yaşadığı ailede, tanık olduğü çatışma ve çatışmaya ebeveynlerin uyguladığı çözüm stilleri çocuğın kişilik oluşumunda ve karakterinde doğrudan etkili faktördür.

Her birey doğuştan farklı karakteristik özelliklerle dünyaya gelir. Çocukların doğuştan sahip olduğü karakteristik özellikleri engellenirse kaygı yaşanabilir. Kaygı çoğu tanımda bazen herkesin hissettiği rahatsızlık oluşturan bir duygu şeklinde ifade edilmektedir (Koç, 2014). Kaygının nedeni tam olarak bilinmese de kişinin çocukluk döneminde yaşamış olduğü olaylar kaygının temelini oluşturmaktadır ve çocuk için ileriki dönemlerine yönelik çevresindeki kişilerle olan ilişkilerinin yönünü belirlemektedir (Geçtan, 1998).

İlişkilerde mutluluk, kişilerin ruhsal dinginliğe ulaşması ve bu dinginliğin devam etmesi halidir. Gündelik hayatlarında pek çok problemle karşılaşan insanların bilişsel, duygusal ve ruhsal olarak sıkılmaları gerginliklere, tereddütlere ve karmaşaya sebep olmaktadır. Sorunlarına çözüm üreten insanlar için dengeli bir yaşam, psikolojik ve fizyolojik rahatlama bahsetmek mümkündür (Döş, 2013).

İlişkilerde mutluluk, insanoğlunun yaşamı boyunca aramış olduğu bir amaç olarak yıllar boyu önemini korumuştur. Bu durumun tabii bir neticesi olarak İlişkilerde mutlulukla ilgili hem ülkemizde hem dünyada çeşitli çalışmalar yapılmış olup bu çalışmaların devamı da gelmektedir. Yeni neslin yetişmesinde önemli role sahip olan öğretmenlerin mesleki İlişkilerde mutluluklarının incelenmesi ise ayrıca çalışmalarda ele alınmıştır. Mutluluğu etkileyen birçok unsur olduğu bilinmektedir.

Dünyanın var olduğu ilk günden beri, insanoğlunun daimî hedefini İlişkilerde mutluluk oluşturmuştur. Filozoflar, doktorlar, din adamları, psikologlar yıllar boyu yapmış oldukları çalışmalar neticesinde insanların yapmış oldukları davranışların temelinde 'İlişkilerde mutluluk' kavramının olduğunu görmüşlerdir (Düzgün, 2016). Duygular; planlamak ve düşünmek, uzak bir amaca erişmek için hazırlanmayı sürdürmek, problemleri çözmek gibi becerilere mâni olduğu ya da kuvvetlendirdiği boyutta ve yüksek oranda doğuştan gelen zihinsel melekeleri kullanma potansiyelimizin sınırlarını çizerek, yaşantımızda yapabileceğimiz neler olduğunu belirler (Goleman, 2005). 1960'lı yıllardan günümüze değin, ilişkilerde mutluluk kavramı sosyal bilimler alanında ampirik olarak çalışılmış bir araştırma konusu olagelmıştır (Nazlı, 2015). İlişkilerde mutluluk; ahlaki anlamda güzel bir yaşantıyı devam ettirmek yerine, doyum veren bir hayatı sürdürmek şeklinde görülmekteydi (Nawijn, 2012, s. 13).

Tüm bunlar düşünüldüğünde eşlerin evlilik ilişkisinde sürekli çatışma halinde olmaları ve çatışmalarla ilgili izledikleri çözüm stilleri, evliliklerindeki ilişkilerde mutluluk düzeyleri üzerinde belirleyici etken olmaktadır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin ilişkilerde mutluluk düzeyleri üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Araştırma değişkenlerinin incelenmesinde, bireylerin demografik değişkenler ile araştırma değişkenleri karşılaştırılarak, katılımcıların kişisel değişkenleri bakımından araştırma değişkenleri arasındaki farklılaşma düzeyleri incelenmiştir.

Bu amaç kapsamında aşağıdaki alt amaçların da incelenmesi hedeflenmektedir.

- 1) Ebeveynlerin evlilik çatışması ve çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 2) Ebeveynlerin evlilik çatışması ve ilişkilerde mutluluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3 Araştırmanın Önemi

Araştırma, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin, bu çalışma için belirlenen psikososyal faktör olan ilişkilerde mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi kapsamaktadır. Bu çalışmada evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin ilişkilerde mutluluk düzeyleri üzerindeki etkisini saptamak amaçlanmaktadır. İlgili alan yazın incelendiğinde daha önce bu ilişkilendirmeye yönelik bir çalışma yapılmadığı dikkat çektiğinden gerçekleştirilen bu çalışmayla “evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin ilişkilerde mutluluk düzeyleri üzerindeki etkisi” belirlenerek önemli sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmacı tarafından belirlenen ve çalışmayı sınırlandırabilecek faktörler aşağıdaki gibidir:

1. Çalışmanın evrenini temsil eden örneklem sayısının sınırlamalara neden olabileceği düşünülmektedir.
2. Çalışma değişkenleriyle ilgili bulgular elde etmek için çalışmada kullanılan veri ölçüm araçlarının içerdiği maddelerle sınırlı olduğu düşünülmektedir.

3. Elde edilen bulguların, araştırma sorularını ve hipotezleri analiz etmek için kullanılan veri analiz yöntemleri ile sınırlı olduğu düşünülmektedir.

1.5 Araştırmanın Varsayımları

Örneklem, yöntem ve bulgulara dayanan araştırma varsayımları aşağıdaki gibidir:

- Araştırma grubunun evreni temsil edebilir olabileceği varsayılmaktadır.
- Çalışma için seçilen veri ölçüm araçlarının, çalışma değişkenlerini ölçmek için geçerli ve güvenilir araç olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırma sonuçlarının elde edilebilmesi açısından, araştırma değişkenlerinin istatistiksel değerlendirmesi için kullanılan veri analiz yöntemlerinin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır.

1.6 Tanımlar

Evlilik Çatışması: Evlilik sürecinde partnerlerden birinin ötekini ilgi alanlarına müdahale etmesi sonucunda gelişen kişiler arası bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Hatipoğlu, 1993).

Çatışma Çözüm Stilleri: Kişinin ortaya çıkan çatışma karşısında oluşturduğu tepkilerdir (Volkema ve Bergmann 1995).

1. **Olumlu Çatışma Çözme:** İlişkilerde sorunun kaynağına inerek, her iki taraf için de geçerli, sorunu çözmeye yönelik bir çözüm üretmeye çalışan yapıcı davranışlardır.
2. **Olumsuz Çatışma Çözme:** İlişkilerde hem sözel hem de fiziksel ilişki için yıkıcı ve yıpratıcı davranışları içermektedir.
3. **Boyun Eğme:** problemi büyütmemeye çalışan, kendinden ödün veren sadece eşin isteklerini kabullenme ve yerine getirme örüntüsünü içeren pasif davranışlardan oluşmaktadır.
4. **Geri Çekilme:** Çatışmadan susarak ya da kaçarak baş etmeyi içeren pasif davranışları içermektedir.

Mutluluk: Kişilerin gurur, güven, sevinç, heyecan gibi pozitif duyguları sıklıkla; kaygı, korku, nefret, öfke gibi negatif duyguları nadiren yaşamaları ve hayatın farklı alanlarından (iş, kariyer, aile vs.) yüksek oranda haz almaları mutlu olunduğunun kanıtı niteliğinde değerlendirilmiştir (Diener, 2000).

İlişkilerde Mutluluk: İkili ilişkilerde çiftlerin olumlu duyguları daha fazla, negatif duyguları daha az yaşamaları ve ilişkiden yüksek doyum almasıdır (Veenhoven, 2010).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Evlilik ve Evlilikte Çatışma

2.1.1 Evlilik

Aile kurmak için birlikte bir yaşantı paylaşmaya karar veren iki bireyin ortak bir hayatı paylaşmanın getireceği zorlukları vardır. Bunu baştan kabul ederek ve bunun sorumluluğunu alarak hareket eden çiftler doğacak çocuklar adına da tüm sorumlulukları kabullenmiş olurlar. İşte değişik toplum ve kültürler içerisinde farklı özelliklerle kendini gösterebilen, alt sistemleri bulunan evrensel kurum, evlilik olarak açıklanmaktadır (Saxton,1982:216, Akt: Güren,2017: 13).

Evlilik araştırmacılarca farklı şekillerde tanımlanmıştır. Öztan (2000), evliliği farklı cinsiyetteki kişilerin yasal olarak birleştikleri ve kurdukları sosyal, ahlaki ve hukuki kurum olarak tanımlamaktadır. Özgüven (2000) evliliğin özellikle iki boyutuna vurgu yapmaktadır:

- (1) Evlilik; hayatı paylaşma, çocuk yapma ve yetiştirme, ekonomik ve cinsel ihtiyaçları karşılama amacıyla yapılmaktadır,
- (2) Evlilik taraflar arasında yapılmış bir sözleşmeyi kapsayan kurumsallaşmış bir yapı ve ilişkiler sistemidir.

2.1.2 Çatışma

Çatışma; anlaşmazlık, uyuşmazlık, fikirlerin veya ilgilerin uyuşmaması gibi değişik anlamları kapsamaktadır (White ve Klein, 2002). Cüceloğlu (1991) çatışmayı birbirine ters olan iki veya daha çok güdünün bireyi etkilemesi olarak açıklarken güdülerin çeşidine, gerçekleşme sıklığına ve düzeyine göre çatışmanın değiştiğini ifade etmektedir.

Yavuzer (2000), kişilerin birbirlerinin ihtiyaçlarına saygı göstermek yerine karşılıklı müdahalede bulunmaları ya da aynı değerler etrafında birleşememeleri durumunda ortaya çıkan anlaşmazlık, kavga ve uzlaşamamayı çatışma şeklinde

nitelendirmektedir. Çatışma, herhangi bir engellenme durumunda ortaya çıkmakta ve kişide gerginliğe neden olmaktadır. Bireyler bir konuda karar vermede güçlük yaşadığında, çatışma yaşayacak ve strese girecektir. Kişiler kendi içlerinde çatışma yaşamanın yanı sıra etkileşime girdikleri farklı ortamlarda da zaman zaman çatışma yaşayabilmektedir. Çatışma hayatın her alanında olabilir. Bu durum farklı düşünce ve farklı kültür yapısından kaynaklanan insanların gerek iş gerekse çeşitli ortamlarda farklı nedenlerle bir arada olduğu ve paylaşımında bulunduğu durumlarda yaşayabileceği olası sorunlardır. İnsanlar bu tür durumlarda sorunu büyütebilir ya da sorunu çözüp iletişime daha sağlıklı devam edebilir. Ailede bu durumun yaşanması kaçınılmazdır. Özellikle eşler arasında çatışma sürecin yönetimine göre, kullandıkları iletişim diline göre yapıcı ya da yıkıcı sonuçlar doğurabilir ve ailenin bütünlüğünü etkileyebilir.

2.1.3 Evlilik çatışmasının tanımı

Çatışma, iki tarafın istekleri çakışarak birbirlerini engelledikleri ya da engellemek üzere oldukları durumunda ortaya çıkan bir süreçtir. Evlilik ilişkilerinde bu süreç amaç, ihtiyaç ve beklentilerin uyuşmazlığı ile tetiklenip bir eşin diğerinin ilgilerine vefa faaliyetlerine müdahale etmesiyle ilerler (Tezer,1996; Tümer,1998; Hatipoğlu, 1993).

Hatipoğlu (1993), bir eşin diğer eşe sevdiği ve ilgi duyduğu alanda müdahale etmesi, sınırın sınırlandırılması veya önlenmesi durumunda evlilik ile ilgili bir çatışmasının olacağına dikkat çekmiştir. İletişimin seyrini ve evlilik çatışmasının boyutunu müdahale edilen eşin göstereceği tepki belirler. Tümer (1998), yapmış olduğu çalışmada iki değişik evlilik çatışması tanımı kullanmıştır. İlk tanıma göre evlilik çatışması, eşler arasında bireysel isteklere müdahale sonucunda anlaşmazlık, uyuşmazlık durumu olarak tanımlanmıştır. İkinci tanımda ise eşler arasında birbirine uymayan istek ve beklentiler sonucunda oluşan anlaşmazlık, uyuşmazlık durumu olarak tanımlanmıştır.

2.1.4 Evlilik çatışmasının nedenleri

Evlilik çatışmasına birçok etmenin neden olduğu ifade edilmektedir. Fincham (1994) evlilik çatışmasının algılanan eşitsizlik, evlilik dışı cinsel ilişki, kıskançlık, aşırı alkol tüketimi, uyuşturucu kullanma, sözel ve fiziksel şiddet ve

dengelessiz para harcamadan kaynaklandığını ifade etmektedir. Yine Fincham (2003) evlilik ilişkisinde ortaya çıkan en önemli problemlerden para ve cinsellik gibi konulardan başka eşlerin kişisel ve ailelerinin özelliklerinin ve dinî, politik ve ahlaki görüşlerinin çatışmaya yol açabileceğini belirtmektedir.

Ailedeki çatışmalar evliliğin ilk yıllarından beri kendini gösterebilir. Eşler bu durumu yönetemediklerinde bu süreç karşılıklı yabancılaşmaya ve zoraki birlikteliğe kadar devam edebilir (Yavuzer,2010).

Rol kuramına göre aile içindeki çatışmalar eşlerin birbirlerine yükledikleri ile gerçekte olan rollerin arasındaki farktan kaynaklı olabilir. İçsel sorunlarından dolayı kaygı yaşayan eş diğer eşe “rol yüklemesi” yaparak kişisel çatışmalarından bu şekilde kurtulmaya çalışmaktadır. Savunma mekanizması olarak nitelendirilebilir bu süreçteki rollerin sınıflandırılması şu şekildedir:

1. Eş rolünü yükleyen birey geçmişte doyuma ulaşamadığı çözülememiş yaşantılarıyla eşini özdeşleştirmektedir.
2. Ayna olarak eşini “gören” birey kendi kişisel özelliklerini ve hayallerini gerçekleştirmek için eşini seçer ve bu doğrultuda eşinden belirli davranışları bekler. Eş kendisi gibi davrandığında ise birey hayali mükemmelliğe ulaşamadığı için hayal kırıklığına uğrar.
3. Olumsuz ben rolü yükleyen birey bastırıldığı dürtülerini ortaya çıkararak haklı sebeplerden dolayı yaptığını düşünerek eşini suçlayıp cezalandırır ya da diğer senaryoda kendi zaaflarını eşine atfeder ve böylelikle kendini güçlü hisseder.
4. Yoldaş rolü yükleyen birey ise çevresiyle barışık olmayıp sürekli savunma ve savaşma ihtiyacı duymaktadır, eşinden bu süreçte yanında olması beklemektedir (Richter,1985).

Storaasli ve Markman 1990 evliliğin başlangıcındaki uyum sorunlarını boylamsal olarak inceledikleri araştırmalarında çiftlerin evlilikten önce para, kıskançlık ve iletişim noktasında problem yaşadıklarını bulmuştur (Akt: Öner, 2013). Evliliğin ilk başlarında ve çocuk sahibi olmayla, aynı bireylerin para, seks ve iletişim alanlarında problem yaşadıkları belirlenmiştir. Stanley, Markman ve Whitton (2002) evliler arasında iletişim, uyum ve bağlılık sorunlarını inceledikleri araştırmalarında ilk zamanlarda en çok para konusundan şikayetçi olduğunu belirlemiştir. Ayrıca bu araştırmada eşlerin

tartıştıkları konulardan ziyade konuyu tartışma şekillerinin boşanmaya zemin hazırladığı ifade edilmiştir. İletişimde olumsuz yöntemler kullanma (bağırma, aşağılama, kavga etme, içe çekilme) boşanmaya yol açan en önemli sebeptir.

Evlilik çatışmasına güç çatışması kavramı açısından bakıldığında aile kurallarını oluşturmada, kuralları koyacak kişiyi belirlemede ve tutarsız kuralların konulma durumunda yaşanan süreçler önem kazanmaktadır. İlişkide yaşanan ve birbirlerinden bağımsız olarak görünen anlaşmazlıkların temelinde güç çatışması yatabilir (Horner, 1997).

Bireyler arasında yaşanan çatışmaların sayısız sebepleri olabilir. Crawford ve Bodine bu nedenleri üç gruba ayırmıştır:

1. Kaynakların Kısıtlılığı;
2. Karşılanmayan Psikolojik İhtiyaçlar;
3. Değer ve önceliklerde fark (Akt: Öğülmüş, 2006, s.56).

Straus ve diğerleri (1980) ile Scanzoni ve Scanzoni (1981) çalışmalarında elde edilen başlıca çatışma konuları çocuklar ve paradır. Genel olarak para en üst düzeyde yer almaktadır. Bunun yanında, ev işlerinde iş bölümünün para veya çocuk konusuna kıyasla daha fazla anlaşmazlık oluşturduğu saptanmıştır. Eşlerin birçoğu açısından anlaşmazlık oluşturan bir başka husus da cinsellik olarak belirtilmektedir (Akt: Öner, 2013).

Eşler arasında çatışmaya sebep olabilecek kaynaklar arasında maddi ve zamansal, bilgi miktarı ile ilgili kaynaklar öne çıkmaktadır. Örneğin, bir erkek eşin belli bir zaman diliminde işte ve evde yapması gereken birden fazla görevi olabilir. İş yerinde arttırılan yükten dolayı, söz konusu birey, zaman kıtlığı yaşar ve normalde kolaylıkla yapabileceği ailevi görevlerini yerine getiremez hale gelebilir. Bu da eşler arası çatışmaya sebebiyet verebilir.

Glasser'e göre (1998), insan davranışlarının altında yatan temel gereksinimler: hayatta kalmak, güç elde etmek, özgürlük, ait olmak ve sevmektir. Bahsedilen psikolojik gereksinimler iş yerinde, ailede ya da sosyal ortamda engellendiğinde kişilerarası sorunlar meydana gelebilir (Glasser,1998; Öğülmüş, 2006).

Değer farklılıklarına dayanan çatışmalar, çözüm açısından en zor çatışmalardır (Öğülmüş, 2006). Örneğin, değer hiyerarşisinde mesleki hayatını en ön sırada

tutan erkek eş işyerinde duygusal tacize maruz kalınca bu durumdan yüksek düzeyde etkilenip mobbing etkilerini dolaylı olarak ailesine yansıtabilir. Söz konusu bireyin eşi iş hayatına daha az anlam atfediyor ise erkek eşin evde sürekli dile getirdiği iş problemlerinden çabuk sıkılabilir ve çatışmaya yol açacak yoğun tepkiler sergileyebilir.

Fincham ve Beach da yukarıda bahsedilen ilgi, amaç ve beklenti uyumsuzluğunu çatışma analizinde kullanılacak başlangıç noktası olarak kabul etmektedir, ancak sözü edilen uyumsuzlukların her seferinde çatışmaya yol açmayacağını, aksine işbirliğine dayalı etkileşim için gerekli fırsat yaratabileceğini ifade etmektedir (Fincham ve Beach, 1999).

İletişim boyutundan evlilik çatışmasına bakan yazarlara göre, “yargılayıcı”(Örn. sorguya çekmek, eleştirmek, ironi ile övmek), “kontrol eden” (Örn., emretmek, tehdit etmek, vaaz vermek), “stratejik”(Örn. sözlü ve sözsüz manipülasyon), “nötr” (Örn. uzaklaşmak, aldırnamak, empati göstermek yerine yatıştırmak), “üstünlük taslayan” (Örn. tavsiye vermek, teşhis koymak) ve “kesin” (Örn. nutuk çekmek) mesajları içeren savunucu iletişim kalıplarının hakim olduğu ailelerde daha sağlıklı çatışmalar yaşanmaktadır (Yavuzer, 2010).

Çatışmaya başka bir bakış açısından bakan Öztürk’e göre (1994) bireyin hayatını belirleyen en önemli üç alan arasında sosyal alan, iş alanı ve sevmesevilmecinsellik alanı yer almaktadır. Bir alanda yaşanan doyumsuzluk diğer alanları da etkiler. Örneğin, işyerinde psikolojik tacize maruz kalan birey bu durumun etkilerini eşilişkilerine de taşıyabilir. Psikolojik ve fiziksel olarak zedelenen birey eşiyile cinsel uyum konusunda olumsuz deneyimler yaşayabilir. Söz konusu zincirleme süreci evlilik çatışmasında artışa sebep olabilir (Öztürk, 1994; Yavuzer, 2010).

2.1.5 Evlilik çatışmasının çocuk üzerindeki etkileri

Sosyal hayatta kalma ve sürdürülebilirlik açısından çocuklar önemli bir faktör olarak kabul edilir ve doğumdan itibaren yaşam süresi boyunca aile ile birlikte olurlar. Çocukların eğitimi için ilk yer olarak belirlenen ailede, çocuk öğrenilen bilgiye uygun sosyal bir birey haline gelir (Erel ve Burman, 1995).

Evlilik sisteminin yarattığı ailede birey olarak var olması amaçlanan çocuk, ortamın önemli bir parçasını oluşturur (Fincham, 1998). Bu nedenle evlilik,

ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişki ve çocukların mavei büyümesi için büyük önem taşımaktadır. Evlilik çatışmaları çocukların uyum sağlmasına sebep olabilmektedir. Evlilik çatışması çocuklar üzerindeki baskıyı arttırır ve psikolojik dengesizlik olasılığını arttırır.

Çok sık ve şiddetli çatışma durumları olan ailelerde yetiştirilen çocuklar uyumsuz olabilir ve davranış problemleri gösterme olasılığı yüksektir. Evlilik çatışmasının da çocukların kişilerarası iletişimi ve sosyal uyumu üzerinde olumsuz bir etkisi vardır. Sık karşılaşılan evlilik çatışmaları olan ailelerde büyüyen çocukların düşük kişiliğe, yetersiz sosyal becerilere, akranlarıyla olumsuz ilişkilere ve düşük akademik performansa sahip olduklarını belirtmek gerekir.

2.1.6 Evlilik çatışması süreci

Evlilik çatışması konusu üzerinde birçok çalışma yapan Fincham ve Beach çatışma sürecinde yaşanan bazı tipik özellikler hakkında bahsetmektedir. Araştırmacılara göre bazı evlilik çatışmaları belirgin olmayan bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu durumda eşlerden biri çatışmayı farketmeyebilir ve çift söz konusu süreçten etkilenmeyebilir. Aslında evlilik öncesinde ve evliliğin ilk zamanlarında algılanan çatışma ile doyum arasında ilişki yoktur ve yapılan hatalara iyimser bir bakış açısı ile bakılır, böylelikle tartışmalı çatışmaya sebebiyet olacak potansiyel kaynaklar yok edilir. Kritik öneme sahip bu gözlem, çatışma sürecini açıldüşmanlığı gerektiren bir süreçmiş gibi algılamamamıza yardımcı olur ve çatışma sürecini değerlendirirken bilişsel süreçlere odaklanmamız gerektiğini vurgular. Ayrıca bundan, çatışma esnasındaki davranışları incelerken ölçülmesi gereken en önemli şeyin problem çözme yeterliliğinin olduğu anlaşılmaktadır. Fincham ve Beach'in vurguladıkları bir diğer önemli nokta evlilikte yaşanan çatışma süreçlerinin statik olmadığı ve zaman içerisinde değişiklik gösterdiğidir. (Fincham ve Beach,1999).

Galvin ve arkadaşları "Family Communication: Cohesion and Change" kitabının 9. bölümünde evlilik çatışması sürecini belli başlı basamaklara ayırmaktadırlar. Bunlar;

1. Öncüller Basamağı
2. Hayal Kırıklığı ve Farkındalık Basamağı

3. Aktif Çatışma Basamağı,
4. Çözüm Ulaşma ya da Ulaşamama Aşaması
5. Akıbet Basamağı
6. Karar Verilmiş Basamak

Öncüller basamağında eski deneyimler yeni çatışma için zemin hazırlar, ardından ikinci basamakta aile üyelerinden biri ya da birkaçı doyuma ulaşma ya da ait olma gereksinimleri açısından engellenmiş hisseder. Aktif çatışma basamağında ailenin kural ve tartışma stiline bağlı olarak gerçek anlamda aktif ya da pasif çatışma çıkar. 4. basamakta çözüme ulaşmaya çalışılmaktadır, bunun için tarafların seçtikleri yöntemler yıkıcı ya da yapıcı olabilir. Bazı çatışmalar hızlı çözülmeyecek özellik taşımaktadır. Akıbet basamağında önceki aşamalara bağlı olarak kin ve incinme ya da kabul ve artmış yakınlık ortaya çıkmaktadır. Çatışma sürecinin son evresinde ise çatışma durumu aile sisteminden çıkar ve aile dengesini artık etkilemez (Galvin, Braithwaite ve Brommel, 2016).

2.1.7 Evlilik çatışmasının örüntüleri

“Sağlıksız” ailelerin çatışma esnasına kullandıkları davranış örüntüleri, “sağlıklı” ailelere göre daha kolay tahmin edilebilir ve tasvir edilebilir. “Sağlıksız” ailelerde çatışma durumunda sürekli artan ve durdurulması zor negatif davranış zincirleri gözlemlenmektedir. Sürekli didişme halinde bulunan çiftin bulunduğu kısır döngüsünden çıkmak çok zor bir görevdir. Etkileşimi düzeltmek amacıyla yapılan girişimler sırasında “beni dinlemiyorsun” gibi ifadeler kullanılır ve konuşulan eş üzerinde üzüntü, incinme gibi negatif etkiler bırakır, bu sefer incinen eş negatif tepkide bulunmaya ihtiyacı duyar ve böylece söz konusu denge devam eder. Bu durum eşler arasındaki etkileşime yapılandırılmışlık ve önceden tahmin edilebilirlik özelliklerini katar.

Uyum sağlayamayan ailelerin sergilediği diğer örüntü “talep-geri çekilme” örüntüsüdür. “Talep-geri çekilme” sürecine girmiş ailelerde bir eşin talep, şikâyet ve eleştiri içeren baskıcı davranışların sonucunda diğer eş savunmaktan vaz geçip durgun ve pasif bir hale bürünür. Özellikle erkek eşin geri çekilmesi, kadın eşin ise talepkar ve baskıcı tutum sergilemesi sık rastlanan bir durumdur. “Sağlıklı” ailelerde ise durum farklı bir şekilde ilerler, etkileşim esnasında

bireyler daha duyarlı tepkiler geliştirdikleri için atışmalar ilerlemeden durum toparlanır. Örneğin bir eş, “Sözümü bitirmeme izin vermiyorsun” diye söylediğinde, diğer eş “Özür dilerim, lütfen bitir” şeklinde tepkide bulunur. Böylelikle “sağlıklı” ailelerin çatışma sürecinde tekrarlayan olumsuz örüntüler söz konusu değildir (Fincham, 2003).

2.1.8 Evlilik çatışmasının sonuçları

Evlilik çatışması aile üyelerinin beden ve akıl sağlığını etkilemektedir. Daha önce evlilik çatışması ile depresyon, yeme bozuklukları, erkek alkolizmi, epizodik içme, eğlence için içme ile ve ev dışı içme ilişki saptanmıştır. Ortalamaya bakıldığında evli bireyler bekarlardan daha sağlıklıdır, buna rağmen evlilik çatışması zayıf sağlık, kanser, kalp hastalıklarıyla, kronik ağrılarla ilişkilidir. Bunun sebebi; çatışmadaki düşmanca davranışların esnasında meydana gelen bağışıklık, endokrin ve kardiyovasküler sistemlerdeki değişiklikler olabilir. ABD’de evliliklerin %30’unda görülen fiziksel saldırganlığın sonucunda sözü edilen çiftlerin %10’unda önemli düzeyde fiziksel hasara saptanmıştır. Kişilerarası iletişim bağlamında cinayetin en sık görüldüğü ilişki türü evlilik ilişkisidir. Cinayet kurbanı olan kadınların çoğu eşler tarafından öldürülmüştür. Bunun dışında evlilik çatışması zayıf ebeveynlik becerileri, zayıf çocuk bakımı, olası çocuk-ebeveyn ve kardeş arası çatışmasında artış gibi önemli ailesüreçleriyle bağlantılıdır (Grych ve Finchman, 2001; Finchman, 2003).

2.1.9 Evlilik çatışması ve demografik özellikler

Gül Şendil’in ve Yeşim Korkut’un 112 kadın ve 59 erkek katılımcılarıyla yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre (2008) evlilik çatışması puanlarının evlilik süresi ve cinsiyete göre farklılaşmadığı görülmüştür. Eğitim düzeyine bakıldığında, ilkokul mezunu olan bireyler ortaokul mezunu olan bireylere göre daha fazla evlilik çatışması yaşamaktadır. Yine ilkokul mezunu bireyler lisans ve lisansüstü eğitimini tamamlamış bireylere göre evliliklerinde daha fazla çatışmaktadır. Sözü edilen araştırmanın sonuçları, eğitim seviyesi düşük bireyler, eşler arasındaki ilişki kalitesinde belirleyici role sahip iletişim becerileri, sevgi gösterme tarzları, ortak zaman geçirme, fikir alışverişi gibi

konularında diğerkatılımcılara göre daha fazla uyuşmazlık yaşadıkları göstermektedir (Şendil ve Korkut, 2008).

2.2 Çatışma Çözme

Çatışmalar, insan yaşamının ve kişilerarası ilişkilerinin bir parçasıdır. İnsan, hayatı boyunca birbirleriyle iletişim halindedir ve bu sürekli iletişim halinde farklı sebeplerle çatışmalar yaşaması kaçınılmazdır. Çatışma çözüm stili, kişinin çatışmaya girdiği anda geliştirdiği tepkidir (Volkema ve Bergmann, 1995).

Çatışma stilleri, paylaşılan ortamda bir çatışma oluştuğunda birbirlerine nasıl tepki verdiğiidir. Araştırmayı yürüten uzmanlar çiftlerin neden çatıştıklarından çok çatışmaya yönelik nasıl çözüm geliştirdiklerine daha çok önem vermişlerdir. Çatışmayla ilgili çözüm stilleri, çatışma durumunun olumlu ve olumsuz neticelenmesiyle çatışmanın değerlendirilmesi ve çatışmaya yönelik çözüm olan davranışlarla alakalı olduğundan önemlidir. Bu araştırmada yararlanılan “Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği”, “olumlu, olumsuz, geri çekilme ve boyun eğme” olarak dört çeşit çatışma çözüm stilinden oluşmaktadır.

Özen (2016), olumlu çatışma çözüm stili için, çatışma konusunu tartışma ve eşler için en doğru çözümler geliştirme gibi yıkıcı olmayan çatışmayla başa çıkma şeklinde açıklama yapmaktadır. Olumsuz çatışma çözme stilini ise çatışma anındaki fiziksel ve sözel saldırganlığı kapsayan yıkıcı davranışlar olduğunu belirtmektedir.

Geri çekilme, çatışmayla ilgili herhangi bir şekilde tartışmaya açık olmama ya da buduruma karşı konuşmamayı tercih etme ya da tartışmayı ertelemeyi içermektedir. Boyun eğme çatışma çözüm stili ise kendi görüşünü savunmaktan kaçınmayı, eşin taleplerini koşulsuz onaylama ve eşin taleplerine uyma şeklinde açıklanmaktadır. Özet olarak hem kişilerarası ilişkiler hem de evlilik ilişkisinde çatışmanın kaçınılmaz olduğu görülmektedir. Fakat önemli olan yaşanan çatışmalar değil, ortaya çıkan çatışma durumlarıyla nasıl başa çıktığımız ve bu çatışmaları nasıl çözmeye çalıştığımızdır.

2.2.1 Çatışma çözme stilleri

İlişkilerin bir başka yönü insanlar arasındaki farklılıklardır ancak araştırmacılar tartışmanın nasıl çözüleceği konusunda ortak tartışmalarının nedenlerinden daha fazla endişe duymaktadır. Uyuşmazlıkların çözüm biçimleri önemlidir çünkü uyuşmazlıkların olumlu veya olumsuz sonuçları, uyuşmazlıkların araştırılması ve uyuşmazlık çözümü eylemleri ile ilgilidir (Pape, 2001).

Uzun süreli, adapte olunmuş bir ilişkinin sürdürülmesi ve muhafaza edilmesi için lazım olan elemanlardan biri olarak anlaşmazlığa sebep olan tepkiler ve anlaşmazlık giderici biçimleri araştırılmıştır. Anlaşmazlık çözüm biçimi kişinin anlaşmazlık halinde ortaya koyduğu tepkilerin tümüdür (Volkema ve Bergmann, 1995). Anlaşmazlık biçimleri ilişkide bir çatışma meydana geldiğinde bir bireyin öteki bireye ne biçimde tepkide bulunduğunu ortaya çıkarır.

Çatışmadaki herhangi bir yakın bağlantı bir tarafı savunsa da soruşturma altındaki kişiler, çatışmayı ortadan kaldırmakla eşlerin tartışma nedenlerinden daha fazla ilgilenmektedirler (Pape, 2001). Uzun vadeli ve uyumlu bir ilişki oluşturmak için gerekli unsurlardan biri olarak çatışmalara tepki ve bunları çözme yöntemleri incelenmektedir (Christensen ve Shenk, 1991).

Çatışma çözümü, çatışmadaki kişilerin tepkileridir (Volkema ve Bergmann, 1995). Çatışma yöntemi kişilerin mevcut ilişkilerinde, yaşadıkları çatışmada başkalarına tepkisini temsil eder.

Bireylerin çatışmalarını çözmek için seçtiği yöntem, erken yaşlarda öğrendikleri ve devam ettikleri üsluptur. Bu;

- 1)- Kişisel bir nitelik olarak yani bir karakter stili olarak;
- 2)-Çatışma hareketi formları veya eylem alanları
- 3)-İnsanların çatışma anlamında kabul ettikleri interaktif uyum olarak görülebilir.

Bazı durumlar veya tutumlar çatışma yönetimi stilleri için tercihleri etkileyebilir. Örneğin; çatışmanın doğasında aynı tarzda veya belirli bir durumda bir tarzın mevcudiyeti yoluyla elde edilen başarı değişebilir (Greef ve Bruyne, 2000).

Eşlerin farklı çatışma yolları vardır. Bazı eşler tartışmaktan kaçınır, bazıları artan çatışmalara izin verir, bazıları da sözlü olarak değişikliklerini ifade edebilir ve ses seviyesini arttırmadan ortak bir zemin bulmaya çalışabilir. Bu nedenle soruşturma altındaki bireyler, Adler ve Baeder, Higginbotham ve Lamke 2004 yılında eşlerin çatışmalarının varlığı ve sürekliliği yerine çatışma çözme yollarına önem verdiler. Araştırmacılar olumlu, nesnel ve tartışmalı eşler arasındaki olumsuz etkilerin (nefret, memnuniyetsizlik vb.) evliliğin değerini düşürmekle ilgili olduğuna dikkat çekmiştir. Buna ek olarak, teşvik edilmek suretiyle evliliğin değerini olumsuz etkileyen ve evlilik memnuniyetinin yordayıcılarını azaltan tepkilerden ve bunlarla ilgili eylemlerden kaçınmak için ara bir yol bulmak önem teşkil etmektedir (Troupe, 2008).

Ifeld (1980), katılımda bulunanların evlilik problemleriyle mücadele yönteminin evliliği kaygısına, evlilik, kişilik özellikleri, çatışmadaki sosyal baskı sorunları ve hareketlilik bağlarından faha fazla yardımcı olabileceğini ortaya koymaktadır.

Çatışma giderme tarzı hakkında ortak bir fikir yoktur ancak Blake ve Mouton 1964'te geliştirilen 'iki boyutlu çatışma modeli' kullanarak (bireylerin kendilerini belirlemek için elde edecekleri sonuçlara veya endişeli olup olmadıklarına göre) bir dizin oluşturmalarına yardımcı oldukları görülebilir.

Bell, Chafetz ve Horn (1982), otuz partnerle sorun giderme yöntemleri konusunda görüş alarak yaptıkları çalışmada dört tarz incelemiştir. Bunlar; otorite, denetim, baskı ve manipülasyondur. İncelemede, erkek partnerlerin daha çok çatışmada başarılı oldukları görülmüştür. Kadın bireyin çalışma halinin, erkeğin aldığı eğitimin ve ailenin geleneklere uyma seviyesinin çatışmanın giderilme yönteminin tercihi ve neticesiyle alakası görmezden gelinemezken, bu etmenlerin denetiminin de çatışmanın giderilmesi biçimi ile netice arasında bir bağa sebep olmadığını ortaya koymuştur.

Aynı zamanda uzlaşma, ortak bir temelde toplanma ve evlilik ilişkilerinde olumlu bir dil kullanma gibi yapıcı yöntemler veya devam eden çatışma, bırakma ve savunma gibi yıkıma yol açan yöntemleri de kullanabilmektedirler (Kurdek, 1995).

2.2.2 Ebeveynlerin evlilik çatışma çözüm stilleri

Çatışma kuramını evliliğe uyarlayan birey olan Sprey (1979), her eşin bir sistemi meydana getirdiğini, çiftlerin kendilerine özgü gayelerinin olmasından ötürü evlilikte çatışmanın olmamasının mümkün olmadığına dikkat çeker.

Tümer (1998) ise araştırmasında iki ayrı biçimde evlilik çatışmasını ifade etmektedir. Birinci ifadede evlilik çatışması, taraflardan birinin ötekinin faaliyetlerine mani olmaya çalışmasıyla meydana çıkan bireyler arası bir zaman dilimi olarak belirtilmiştir. İkinci ifadede ise birbirine karşıt ya da uymayan ihtiyacın, amaç ve beklentilerden ötürü ortaya çıkan uyşamama ya da anlaşamama hali olarak belirtilmiştir.

Bradbury, Fincham ve Beach'e (2002) göre çatışma, bir bireyin hareketlerinin öteki bireyin hareketlerine mani olduğunda meydana çıkan bir durumdur. Bilhassa zor durumlarda, doğum, iş yitimi gibi geçiş dönemlerinde kişilerin çatışma risklerinin çoğaldığı görülmektedir. Fincham (2003), evlilikte çatışmanın meydana gelmesini kişilerin arasındaki etkileşim bakımından incelemiş, çatışmanın meydana çıkışına neden olan kimi his ve fikirlerin mevcudiyetini ifade etmiştir. Kişinin eşinin hareketini çatışma nedeni olarak görmesi bu duruma örnek olabilir.

Uğurlu'nun (2003) incelemesinde, evlilik çatışmasının çoğu zaman çiftlerden birinin mutsuz bir biçimde davranışta bulunması ile ortaya çıkacağı, bu halde eşlerin tartışabilecekleri ya da çatışmadan kaçınabilecekleri ifade edilmiştir.

Özen'in (2006) incelemesinde, çatışmanın, eşlerde problemlerin çözümü için bulunan yolların tatmin edici olmadığı hallerde daha fazla çatışma meydana çıkabileceği vurgulanmaktadır.

Evlilik çatışması, ortaya çıkış sıklığı, şiddet kapsamı ve çatışmanın giderilmesi bakımından değişiklik göstermektedir. Kimi çiftler gün içerisinde bir iki defa çatışırken kimi çiftler senede birkaç kez çatışabilmektedir. Çatışma esnasında sözel tanımlardansa bedensel şiddete başvuran eşler de mevcuttur. Çiftler içinde çatışmaya neden olan hususlara örnek verilecek olursa karısının iş hallerinden dünyaya çocuk getirmek gibi farklı durumlar verilebilir. Bazı çatışmalar giderilebilirken bazı çatışmalara ise çözüm bulunamamaktadır.

Evlilikler isteyerek ya da mecburen yaşanan bir bağ durumuna gelebilir, mecburi durumlarda taraflar birbirleriyle iyi anlaşmış gibi görüntü yansıtırsalar dahi reelde arzu ettiklerinden ötürü değil mecburiyetlerden ötürü evliliklerini sürdürmektedirler. Eşler evliliklerini mecburi olarak düşündüklerinden çiftler arasında çatışmalar meydana çıkar (Haley,1988).

Richter, çiftlerin bilinç dışında ürettikleri beş tahminin çatışmaya yol açabileceğini belirtir;

1-Başka birinin yerine koyma: Bu durumda bir çift diğer çifti psikolojik açıdan çatışan biriyle değiştirir. Taraflardan biri, çocuklukta çözülmemiş psikolojik sorunları ve çatışmaları kendilerinin ve ortaklarının rolleri aracılığıyla yeniden deneyimlediğinde bu tahminde yeni çatışmalar ortaya çıkacaktır. Evlenmeden önceki yaşamında annesi ile olan soruları eşi ile yaşayan bir koca veya babası ile sorun yaşamasına sebep olan duygusal bağlarını eşi ile devam eden bir kadın örnek olabilir.

2-Ayna rolü: Çiftlerin bir veya daha fazla aile üyesinin aynı şekilde kendi aynaları olmasını istediği ifade edilebilir. Bu bağlamda, ailede adı geçecek bir kişi bu konuda başkaları üzerinde baskı yapar ve anlaşmazlığa izin verilmez.

3-İdeal ben rolü: Kişinin kendisinin olmayı istediği fakat ulaşması mümkün olmadığı bir bireyin yerinde olma isteğidir. Bunun bir örneği, ebeveynlerin istedikleri eğitimi alamamaları veya istedikleri işi tercih edememeleri ve çocuklarına istedikleri gibi baskı yapmalarıdır.

4-Negatif ben rolü: Kişi, sevmediği ya da tasdihlemediği bir yönünü, kendisinden alması için partnerine gereksinim duyar ve bunu iki biçimde gerçekleştirir;

a-Günah keçisi rolü: Evli birey, kendinde olan ancak kabullenmediği bütün kötü niteliklerini partnerine yönlendirmekte ve kendisini suçlu görmesini istemektedir.

b-Zayıf yönün üstlenilmesi rolü: Evli kişi, kendinde bulunan kuvvetli olmayan yönleri partnerinin üzerinden kendisini güçlü bir şekilde gösterebileceği bir durumda olma arzusu olarak tanımlanabilir.

Evlilikte çatışma hususunu ele alan incelemelerde üç esas perspektif bulunmaktadır. Bunlardan biri; birbiriyle pek çok bakımdan bağımlı olan ve birbirlerine çeşitli şekilde etkisi olan, birbirinden ayrı gereksinimleri, ilgileri ve gayeleri olan ya da gayeleri benzer dahi olsa bu gayelere ayrı yöntemlerden ulaşmaya uğraş veren kişiler arasında ve sınırsız olmayan kaynaklardan ötürü çatışmanın ortaya çıkmaması mümkün değildir.

İkinci görüş, anlaşmazlığın doğuşundan kötü ya da iyi şeklinde nitelendirilemeyeceğidir; anlaşmazlık yıkıcı bir etki gösterebilmesinin yanı sıra yapıcı da olabilmektedir. Çatışma; negatif hisler, kaçınma, sert olma ve saldırgan davranışta bulunma gibi haller ortaya çıkarabileceği gibi farklılaşma, kişilerin birbirleri arasındaki bağın kuvvetlenmesi, kişilerin birbirlerine adapte olması ve birbirini tamamlamasına da neden olabilir.

Son görüş, yaşanan çatışmaların psikolojik bir süreç olduğudur. Bu bilişsel süreç; tutumlar, değerlendirmeler, hoşgörü ilişkilerdeki çatışmaların farkındalığı, bu farklılıkların farkındalığı, çatışmaların çözümü ve duygusal entegrasyonun azaltılmasını içerir (Ridley ve ark., 2001, Akt. Uğurlu, 2003).

Çatışma teorisi uzun bir tarihten meydana gelmektedir. Aile sosyolojisinde, Collins (1971), LaRossa (1977) ve Sprey (1979) hareket ifadesinde çatışma teorisini içerir. Eshleman (1981), bu teorik bakış açısından temel varsayımın, çatışmanın tüm kişisel iletişimde normal ve kaçınılmaz bir süreç olduğunu ifade etmektedir. Çatışma, sosyal yapının ve kişilerarası ilişkilerin bozulması veya zayıflaması olarak görülmemeli ancak çatışma, aile yapısı ve evlilik ilişkileri dahil olmak üzere tüm mekanizmaların ve etkileşimlerin kabul edilmiş bir parçası olarak görülmektedir. Bundan ötürü şayet eşler ya da anne, baba, çocuk devamlı çatışmaktaysa, sorun kaçınma olmayıp bu sorunlarla nasıl mücadele edilmesi gerektiği, problemin nasıl giderileceğidir. Bu şekilde, çatışma, hasar verici ya da olumsuz olmasındansa bağları kuvvetlendirip çatışmanın öncesindeki durumlarından daha manalı ve ödüllendirici bir konum durumuna ulaştırılabilir.

Kişilerarası ilişkilerde ve evlilik hayatında çatışma kaçınılmazdır. Evlilik boyunca eşler arasında krizler ve çatışmalar yaşanabilmektedir. Eşlerin anlaşmazlık stilleri birbirinden farklıdır. Bazıları anlaşmazlıktan kaçınırken, diğerleri anlaşmazlığın artmasına imkan sağlar, kimileri anlaşmazlık anında

sakinliğini korur ve uzlaşmayı sağlar. Çatışmanın devam ettiği bir evlilikte eş kendisini değersiz hissederek, evliliğin bitmesi için istekli olabilir. Çatışması olan ancak anlaşmazlığı çözebilen çiftlerin evliliği diğerlerinden daha sorunsuz olacaktır (Öner, 2013).

Çatışmaları çözmede ve evliliği devam ettirmede en önemli yöntem “çatışma çözme yöntemleri”ni belirlemektir. Evlilik ilişkileri açısından çatışmaları çözmenin yolu olumlu ve olumsuz olarak tanımlanabilir. Olumlu stratejiler, fikir birliğine ulaşmak, uzlaşmak ve mizahtan faydalanmak gibi yapıcı stratejilerken, negatif stratejilere sürekli çatışma, geri çekilme ve savunma gibi yıkıcı stratejiler denebilir (Kurdek, 1995).

Straus ve diğerleri (1980) incelemelerinde bariz olarak dikkat çeken çatışma hususlarını para ve çocuk olarak ifade eder. Listenin en üst kısmında çoğunlukla bu iki husus yer almaktadır, bilhassa para en sık çatışma nedenidir. Bununla beraber evde yapılan işlerin yönetiminin para ya da çocuk sorunlarına kıyasla daha net bir çatışma nedeni olduğu da görülmüştür. Birçok eş bakımından anlaşmazlığa neden olan dördüncü husus da cinsel birlikteliktir (Kammeyer, 1987).

Evlilik çatışmalarının mevcut olması negatif evlilikleri düşündürmekle birlikte çatışmanın sıfır seviyesinde olması evliliklerin muhteşem olduğunu da göstermemektedir.

Boylamsal yapılan araştırmalar çatışmadan kaçınan eşlerin, evliliklerinde çatışma olan bireylere göre ilişkilerde mutluluk seviyelerinin daha az olduğunu göstermektedir (Mackey ve O'Brien, 1998).

İncelemeler, evlilikle alakalı mutluluğa engel ve parçalanmaya neden olan birçok değişkene önemli boyutta dikkat çekmiştir. Gottman (1994) düşmanca çatışmayı, eşlerin olumsuz iletişim şekli olarak ifade etmiştir ki bu iletişim sürekli ve ateşli tartışmaları ve kötü sözleri, negatif manada adlandırmaları, dinleme konusunda isteksiz olmayı, hissel alandaki noksanlığı ve daha çok negatif hareketleri içermektedir (Topham, Larson ve Holman, 2005).

Çatışma sürecinde oluşan hareket dizini, sağlam evliliklere göre zarar görmüş evliliklerde daha çabuk bulunabilmektedir ve çoğunlukla çoğalan negatif hareketler dikkat çekmektedir, eşlerin durması kolay değildir. Negatif hareketler

gösterme çıkmazına dahil olan eşler için en büyük baş etme yollarından biri bu hareketliliği bitirmeyi sağlayıcı uyumlu yollar bulmaktır. Bunlar, etkileşimi iyileştirmeyi hedeflemiş olan karşıt tepkilerdir; örneğin kişi eşinin kendisini dinlemediğini ifade edebilir (Fincham, 2003).

Evlilikle alakalı zarar görmüş eşler tarafından gösterilen ikinci mühim hareket örneği ise isteme-geri çekilmedir ki bu noktada eşlerden biri ötekini baskı altında tutar ve öteki birey tepki ve aktif olmayan davranışsızlıkla kendisini geri çeker. Bilhassa bireylerden erkek eşinin kendisini çektiği, kadının dostane olmayan biçimde tepkide bulunduğu hareket dizini, mutlu eşlere göre problemliliği olan bireylerde daha sıktır. Yapılan son incelemeler kendisini geri çeken eşlerden hangisinin farklılık arzu ettiğine göre (misal vermek gerekirse, bir erkek farklılık arzu ettiğinde kendisini geri çekmeyi arzulayan kadındır) değiştiğini ortaya koymuştur (Fincham, 2003).

Cartensen ve Gottman (1994), çatışmaya verilen ruhsal tepkilerde biyolojik açıdan kadın-erkek öznelliğinde değişiklikler olduğunu öne sürmektedir. Bu durum da kadın tarafından çıkan anlaşmazlık hususu meydana çıktığında erkeğin geri çekilmesinin daha mümkün olacağı görüşünü ifade edebilmektedir (Faulkner, Davey ve Davey, 2005). Bireylerin psikolojik sağlıkları, bedensel sağlıkları ve aile sağlıkları bakımından evlilik çatışması mühimdir.

2.3 İlişkilerde Mutluluk Kavramı

İlişkilerde mutluluk kelimesi, Latince 'de "bolluk ve refah", Yunanca 'da "büyük zenginlik", Almanca 'da "mal mülk edinmede başarı", Fransızca 'da "bolluk ve kazanç", İngilizce 'de ise "zengin olma" kavramlarından türemiştir. Farklı dillerde bu kelimedenden türemiş durumda olan neredeyse tüm sözcükler, zengin, başarılı ve güçlü olmayı ifade etmektedir.

Diener (2000)'e göre ilişkilerde mutluluk; hayatın duyuşsal ve bilişsel yönden değerlendirilmesidir. Buna göre kişinin gurur, güven, sevinç, heyecan gibi olumlu duyguları fazlaca yaşaması; kaygı, nefret, öfke, korku gibi olumsuz duyguları daha az yaşaması ve hayatın farklı alanlarından (iş, aile, kariyer vs.) yüksek doyum alması mutlu olduğunun bir işareti olarak değerlendirilmiştir.

İlişkilerde mutluluk yalnızca ruhsal bir durum değildir. Mutlu bireylerin fiziksel sağlıklarının da mutlu hissetmeyen bireylere göre daha iyi olduğu bir gerçektir. Ruhun iyi hissetmeyen bireylerin sıklıkla hastalandıkları bir gerçektir (Gülcan, 2014). Kaliteli bir toplumun göstergelerinin üst sıralarında yer alan ilişkilerde mutluluk, iyi bir yaşam için önemle üzerinde durulması gereken bir konudur.

Seligman'a (2003) göre ise ilişkilerde mutluluk, yaşamın manası ve amacını bulmaya yönelik daimî bir araştırmayı ve pozitif duyguların sıklığı ile negatif duyguların seyrekliği, bireyin yaşantısının doğru yönde ilerleyip ilerlemediğine yönelik bilişsel bir değerlendirmeyi ifade eder.

Örgütsel mutluluk tanımı da yalnızca işe yönelik iyi duygular, olumlu duygusal deneyim, işyerinde doyum duygusu ve eğlence duygusuna sahip olmayı değil tüm bunların yanında kişinin hayatının anlamlı olması ayrıntısını da içermektedir. Yapılan son araştırmalar, insan beyninin ve davranış kalıplarının sabit olmadığını göstermektedir. Takım olma, motivasyon, birlikte iş yapma gibi pratikler, hipo kampus ve beyincikte yeni hücreler oluşturur ve bunlar, sinyal ağlarını değiştirerek öğrenmeyi güçlendirir. Yeni oluşan sinir hücreleri, eskilerini öldürür ve bu da hafızaya kaydedilmiş endişe ve stres yaratan korkulardan kurtulmanın mümkün olduğunu bize gösterir.

2.3.1 İlişkilerde Mutluluk ile İlgili Teoriler

İlişkilerde mutluluk, yaşam kalitesi, yaşam doyumu, öznel iyilik olarak da adlandırılan, kişinin kendini hissediş şekli ve nasıl daha iyi hissedeceği sorularına yanıt arayan bu alan disiplinler arası bir yapıdır. İlişkilerde mutluluk bünyesinde sosyoloji, felsefe, ekonomi, sosyal psikoloji ve psikoloji alanı ile ilgili çalışmaların yapıldığı bir kavramdır ve bu her bilim dalı da farklı sonuçların ortaya çıktığı bilimlerdir. Her bir branş, mutluluğu, kendi disiplinine göre izah etmiş ve bu izah doğrultusunda bir temele oturtmuştur (Eroğlu, 2013, s. 87).

2.3.1.1 Amaçsal yaklaşımlar

Amaçsal yaklaşım en yalın şekli ile doyurulan ihtiyaçların mutluluğa ulaştıracağını, doyurulmayanların ise mutsuzluğa götüreceğini iddia eden yaklaşım olarak tanımlanır (Telman ve Ünsal, 2004, s.206). Hangi amaçların ve isteklerin daha önemli olduğu ve bu isteklerin birbirleri ile ilintisinin hangi

türde olduğu sorusu kurama getirilen başlıca eleştirilerdendir. Bunun yanında mutluluğun, istenilen objeye ulaşma ile mi yoksa isteklerin doyurulmasıyla mı ilgili olduğu bu kuramda mühim bir soru işaretidir. Bu yaklaşımlar bünyesinde, üç önemli yaklaşım göze çarpmaktadır. Bunların birincisi, Maslow'un oluşturduğu ihtiyaçlar hiyerarşisidir. Bu hiyerarşinin ilk seviyesinde bulunan kişinin mutluluğu, yalnız o seviyenin ihtiyaçları giderildiğinde meydana çıkacaktır. Bu kuramın ayrıntılarını inceleyen araştırmalar, destekleyici kanıtlara ulaşamamışlardır. Bu durumun temel sebebi, ihtiyaçların birbirinden ayrı evreler olarak belirlenmiş olmalarıdır (Telman, 2001, s.207). İlişkilerde mutluluk konusu, ihtiyaçlar teorisi açısından değerlendirildiğinde, bu kuram, insanların temel gereksinimlerinin olduğunu ve bu gereksinimler karşılandığında mutluluğun arttığını öne sürmektedir (Diener ve Lucas, 2000).

Bireyler, duygusal yetenekleri yüksek kişilerin yapabildiği şekilde, temel gereksinimlerini, olumlu duygularla ne kadar çok zenginleştirirse, genel hayat kalitesini de o nispette artırır. Canlılığın ön şartı olan güdüler, temel gereksinim ve istekleri davranışlara yansıtan ve devamlılığı sağlayan dürtülerdir ve kişiye ihtiyaçları istikametinde harekete geçme enerjisi vermektedirler. Güdüler; “gereksinim-uyarılma davranışa aksetme-doyum” çemberinin daimî dolanımıyla, canlıların yaşamlarını devam ettirmelerini sağlar. Biyolojik gereksinimlerimizden öğrenilmiş ihtiyaçlarımıza kadar, bu döngünün işlediği görülür. Her gereksinim, bir uyarılma meydana getirir; bu harekete geçirici kuvvet, doyumu sağlayacak davranışları beslemektedir. Bu davranışlar duygusal ve bilişsel zekâ ile şekillenir. Tam bu noktada, duygusal zekânın davranışların ahengini ve manasını belirleyici rolü meydana çıkar (Baltaş, 2006). Duygusal becerilere sahip olmak; çalışılan iş, meslek ve işyeri ayrılmaksızın, tüm çalışanlara akıl sağlıklarını ve insanlıklarını koruyarak ayakta kalmalarını sağlayacak seçenekler sunmaktadır. İş hayatı değişirken bu insanî beceriler, yalnızca rekabet edilmesine yardımcı olmakla kalmayıp, aynı zamanda yapılan işten keyif, doyum hatta ilişkilerde mutluluk alma olanağını da artırmaktadır (Goleman, 2005).

Amaçsal yaklaşımlar kapsamındaki son yaklaşım haz ve acı yaklaşımıdır. Hoşlanılan kaynaklar çoğaldıkça acının kaynakları da çoğalacaktır. Bu kaynaklara ulaşımın, ilişkilerde mutluluk oluşturmayacağı, kaynak kaybında ise

mutsuzluğu meydana çıkaracağı ifade edilmektedir (Diener, 1984, s.564). Bireylerin mutluluğunu etkileyen ana faktörlerden biri yalnız kalma yani etkileşim ve iletişimden mahrum bırakılmadır.

Hedonizm teorisine göre, keyifli yaşam ilişkilerde mutluluk ile ilişkilidir ve bu kuram, iyi bir hayatı, keyifli bir hayat şeklinde açıklamaktadır (Seligman ve Royzman, 2003). Birey, duygu, algı, zekâ, tutum ve davranışlarıyla bir bütündür. Bu sebeple kişilerin hayatını meydana getiren parçaları birbirinden bağımsız incelemek ve düşünmek mümkün değildir (Eroğlu, 2013, s. 85).

2.3.1.2 Etkinlik yaklaşımları

Bu kuram, mutluluğun bireylerin kendi faaliyetlerinden kaynaklandığı teoremine dayanmaktadır. Bu kuramının ilk ve en önemli temsilcisi Aristoteles'tir. Aristoteles'e göre ilişkilerde mutluluk, kişilerin erdemli etkinliklerinin sonucu oluşması beklenen bir olgudur. Modern anlayışa göre etkinlikler, egzersizler, sosyal ilişkiler ve hobiler gibi bütüncül terimler ile tanımlanır. Etkinlik kuramında, en son tema kişinin kendini anlamasının mutluluğu azalttığı şeklindedir. Sürekli biçimde mutluluğa ulaşma düşüncesi yıkıcıdır. Bu yaklaşıma göre, bir birey önemli faaliyetler üzerinde konsantre olursa, ilişkilerde mutluluk kendiliğinden gelecektir. Etkinlikler, kişinin yetenek seviyesiyle doğru orantılı olduğunda hoşlanma fazlalaşacaktır. Faaliyet çok zor ise kaygı oluşması muhtemeldir. Kişi, adaptasyon gerektiren bir etkinlik içindeyse ve bireyin yeteneği bunu gerçekleştirebilecek seviyedeysse bireyin mutluluğu bu tecrübe sonunda oluşacaktır (Diener, 1984, s.564akt: Eroğlu, 2013, s. 59).

2.3.1.3 Yukarıdan-aşağıya aşağıdan-yukarıya yaklaşımı

Bu türdeki yaklaşımlar modern psikolojide son derece popüler yaklaşımlardır, benzer soruların yanıtlarının ilişkilerde mutluluk üzerindeki etkilerini araştıran akademisyenlerce arandığı da bilinen bir gerçektir. Bazı teoremciler mutluluğun, ufak hoşlanmaların bir araya gelmesinden oluştuğunu ifade etmektedir (Aşağıdan-Yukarıya). Bu varsayıma göre birey, hayatındaki mutluluğu gözlemlerken kendisi için mutlu olan ve olmayan zamanların kritiğini yapmaktır. Bu görüşe göre mutlu bir yaşam, mutlu dakikaların birikimiyle oluşmaktadır. Yukarıdan-aşağıya durumundaysa, olumluluğu görmek için

potansiyel bir güç mevcuttur. Birey mutlu olduğundan dolayı hayatından doyum alabilmektedir. Bireyin olaylara yaklaşımı, kişiliğinin özelliklerine göre değişir. Örneğin, yaşadıklarına iyimser bir pencereden bakan kişinin dayanma gücü yüksektir. Nevrotik kişilik özellikleri sergileyen bir kimse ise genel işinden, yaşamından, gelirinden ve sosyal ilişkilerinden daha yoğun tatminsizlik hissedecektir (Diener vd., 2002, s.350-351 akt: Eroğlu, 2013, s. 59).

2.3.1.4 İlişkilendirici yaklaşım

Bazı kişilik özelliklerinin mutlu olma eğilimini neden arttırdığını araştıran çok sayıda model mevcuttur. Bu teoriler genel olarak, koşullanma, hafıza ya da bilişsel ilkeler üzerinde durur. İlişkisel yaklaşımlar, birey için olumlu olayların içsel faktörlerle desteklenmesi durumunda bireyin bu durumu büyük bir ilişkilerde mutluluk kaynağı olarak kabul ettiğini savunmaktadır (Eroğlu, 2013: 59). Duygusal ve sosyal potansiyeli yüksek bireyler, yani duygularını kontrol edebilen, onları iyi bilen, başka kişilerin duygularını anlayabilen ve bunları ustalıkla yönetebilenler, yaşamlarının gerek özel gerekse meslekî boyutlarında daha avantajlı bir pozisyona geçebilmektedir.

2.3.1.5 Yargı yaklaşımı

Pek çok sayıda kuram mutluluğu, sahip olunan koşullar ile istenen standartların kıyaslanmasından elde edilen sonuç ile tanımlamaktadır. Şayet koşullar, standartları yakalıyorlarsa ilişkilerde mutluluk oluşmaktadır. Yargı kuramları, genel olarak olayların kıyaslama bakımından olumlu veya olumsuz olacağını tahmininden ziyade gerçekleşmiş olayın meydana çıkaracağı duyguları tahmin etme üzerine çalışmaktadır (Diener, 1984, s.565). Örneğin sosyal karşılaştırma kuramında kişi, çevresinde bulunan diğerlerini bir standart olarak alır. Karşılaştırma amacıyla seçilmiş bireyin belirlenmiş ölçütlere göre aşağıda veya yukarıda olması doyumunu veya doyumsuzluğu meydana getirecektir (Telman, 2001, s.263. akt: Eroğlu, 2013: 59). Bu kuram, mutluluğu belli kriterlere göre değerlendirir. Bu kuramlar, çok yönlü uyumsuzluk kuramı ve sosyal karşılaştırma kuramıdır.

En büyük ayırım hedonist bakış açısı ve ödamonik (eudaimonic) bakış açısıdır. Hedonist bakış açısına göre ilişkilerde mutluluk; iyi-oluş hissi, keyif ve uygun şekilde alınan kararlar olarak tanımlanmaktadır. Bir başka ifadeyle, hoş bir

hayat; duyusal haz almanın, arzu etmenin ve memnuniyetin dahil olduğu pozitif tecrübeleri içermektedir. Diğer tarafta, mutluluğa ödemonik bakış açısından bakıldığında, üreten, büyümeyi gerçekleştiren, anlamlı, ahlaki olarak doğru ve erdemli olanı yapmayı kapsamaktadır (Fisher, 2010). “Hedonist” iyi-oluş terimi normalde mutluluğun öznel duygularına değinerek kullanılmaktadır ve daha nadir olarak bilinen terim olan “Ödemonik” iyi-oluş ise psikolojik iyi-oluşun anlamlı bakış açısına değinerek kullanılmaktadır (Robertson ve Cooper, 2011, s. 6).

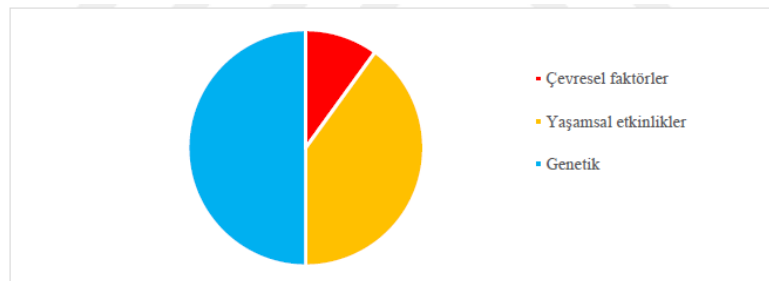
2.3.2 İlişkilerde Mutluluk Ve Bireysel Özellikler

Bazı kişiler doğal olarak diğerlerinden daha mutlu olacak şekilde programlanmıştır (Diener, ve ark., 2000; Lucas, 2008). İkizler üzerine yapılan araştırmalar, öznel iyi oluş varyansının %50'sinin genetik olarak belirlendiğini ortaya koymaktadır (Weiss, Bates ve Luciano, 2008).

Lyubomirsky (2001)'e göre ise ilişkilerde mutluluk;

- %50 genetik ve kişilik özelliklerine bağlı olarak belirlenmektedir.
- %10 çevresel olarak sebep olabilir ve
- %40 amaçlı olarak yapılan, mutluluğu arttırıcı faaliyetler ve uygulamalar sayesinde gerçekleşmektedir.

Lyubomirsky, King ve Diener (2005, s. 803) literatürün kapsamlı bir derlemesinde, "Birçok çalışma, mutlu bireylerin evlilik, arkadaşlık, gelir, iş performansı ve sağlık gibi çoklu yaşam alanlarında başarılı olduğunu göstermektedir." der.

Şekil 2.1:Bireysel Mutluluğa Kişisel Faktörlerin Etkisi

Kaynak: Lyubomirsky, 2005'den aktaran: Bulut, 2015.

Psikolojik ihtiyaçlar: Temel psikolojik ihtiyaçların doymu ve duygusal durumları etkileyen faktörler, mutluluğu etkileyen en temel etmenlerin başında gelmektedir. Her şeyden önemlisi ve belirleyici olanı, her bir bireyin kişilik özelliklerinin birbirinden ayrı olmasıdır. Kişilik özellikleri bireylerin, davranışlarını, değerlerini ve tutumlarını en yakından etkileyen etmenlerdir (Özdemir, 2012, s. 3).

Kişilik: Öznel iyi oluşun en güçlü belirleyicilerinden başında kişilik gelmektedir. Öznel iyi oluşla ilgili olduğu düşünölen bir diğer özellik özgüvendir. Özgüveni yüksek olan bireyler, daha mutlu ve doyumlu kişilerdir. Kişilerin kendilerine güven duyması sonucu yaşanılan ilişkilerde mutluluklar, özgüvenin pekişerek artmasını sağlar. Fakat, başarısızlık, mutsuzluk, olumsuz duygulanım oluşumlarında özgüven azalmaktadır (Yetim, 2001).

Sosyal İlişkiler: Diğerlerine göre daha mutlu olan bireylerin sosyal ilişkilerinin daha kuvvetli, aile bağlarının daha sağlam, daha çok takdir gören, sevme ve sevilme ihtiyacı karşılanan ve daha nitelikli arkadaş sahibi kişiler olduğu görölmüştür. Genel hatlarıyla mutluluğun temel bileşenlerinin ne olduğunu anlamaya çalışan araştırmacılarından Diener ve Seligman (2002), 222 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirdikleri araştırmada, mutlu kişileri mutsuz kişilerden ayıran en önemli noktanın, yaşadıkları olumsuz olayların kısa sürede üstesinden gelip, normal yaşamlarına geri dönmeleri olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte araştırma sonuçları, mutlu olan kişilerin dışa dönük, uyumlu, sosyal ilişkilerde başarılı, ilişkilerinden doyum alan ve olumsuz duygudan çok olumlu duygular yaşayan kişiler olduğunu göstermektedir (<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=100&locale=tr> adresinden ulaşılmıştır 23.02.2020).

Literatürde önemli sayılacak gelir ve ilişkilerde mutluluk ile ilgili araştırmalardan bir tanesi Easterlin (1995)'in makalesidir. Araştırma, son elli yılda Batı ölkelerindeki ciddi gelir artışının yanı sıra rapor edilen ilişkilerde mutluluk düzeylerinde ilgili artışın olmamasındaki çelişkiyi ortaya koymaktadır. İhtiyaçlarını daha rahat karşılayabilen bireylerin refah düzeyi daha yüksektir. Ekonomik durumla öznel ilişkilerde mutluluk ve öznel zindelik ilişkisini inceleyen araştırmalarda ekonomik durum, ilişkilerde mutluluk ve zindeliği yordayan güçlü bir değişken olarak ortaya çıkmıştır. Gelir durumunun öznel

zindelik üzerindeki etkisine bakıldığında ise yine gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir (Gülcan, 2014).

Çoğu kişi zamanının büyük çoğunluğunu para kazanmak için harcamaktadır. Fakat şu bir gerçektir ki fazla para her zaman fazla ilişkilerde mutluluk anlamına gelmez. Bunu araştırmalar da göstermiştir. Zenginlik, insanı fakirlikten kurtarır ama her zaman mutlu etmez. Ayrıca, Diener ve arkadaşları (1999)'nın yaptığı çalışmalara bakıldığında hem bireysel seviyede hem de ülkeler düzeyinde gelir miktarındaki artış ile beraber, ilişkilerde mutluluk düzeyinde de doğrusal bir artıştan bahsetmek mümkün değildir. Lyubomirsky, King ve Diener (2005, s. 803)'ın yaptıkları literatür araştırmalarına göre de çok sayıda araştırma mutlu bireylerin evlilik, gelir elde etme, arkadaşlık, iş performansı ve sağlık dahil olmak üzere hayatın çeşitli alanlarında başarılı olduklarını göstermektedir.

Nobel 2015 Ekonomi ödülünü alan ve özellikle yoksulluk, refah ve tüketim üzerine araştırma yapan Angus Deaton'ın araştırmasında, 2008-2009 yılları arasında 450 bin ABD vatandaşı üzerinde yapılan araştırmadan yola çıkarak, şu sonuçlar elde edilmiştir: Yıllık elde edilen gelirin 75 bin dolar olduğu nokta ilişkilerde mutluluklarının da en tepe noktası olup, 75 bin doların üzerinde bir gelir ise refah seviyesini daha fazla arttırmamaktadır (Wolff-Mann, 2015). Bir başka deyişle, Deaton ve Kahneman para ve ilişkilerde mutluluk arasındaki ilişkiyi şu şekilde açıklamaktadır: Para, duygusal iyi-oluşu bir noktaya kadar satın almaktadır.

Gallup ve Healthways'in yaptığı araştırmada, 450 bin anket yanıtı üzerinde yapılan incelemede yazarlar yanıtlayanların gelirleri arttığı zaman daha fazla "duygusal iyi oluş" raporladıklarını ortaya çıkarmışlardır. Fakat bu da yıllık gelir olarak 75 bin dolara kadardır ve 75 bin dolar olan limit hayat doyumu ile ilgili değil, günlük ilişkilerde mutluluk ile ilgilidir. Bu çalışmada, Kahneman ve Deaton ilişkilerde mutluluk ile ilgili iki farklı tanıma bakmıştır. Birincisi, günlük "duygusal iyi-oluş" (Bugün nasıl hissediyorsun?) ve diğeri "hayat değerlendirmesi" (Hayatında geriye bakarken ne kadar tatminsindir?). Sadece duygusal iyi-oluşun ulaştığı en yüksek rakamı 75 bin dolar olarak bulmuşlardır. Diğer tarafta, bir sınır olmadan daha fazla paranın ya da yüksek gelirin mutluluğu değil, hayat doyumunu satın aldığı sonucuna ulaşılmıştır ve düşük

gelir düşük hayat değerlendirmesi ve düşük duygusal iyi-oluş ile ilişkilidir (Kahneman ve Deaton, 2010). Bu çalışmadan esinlenerek, ABD'de bir kurumun CEO'su kurumdaki çalışanlarının daha verimli ve yüksek motivasyonlu olmaları adına, elde ettiği yıllık gelir olan 1 milyon doları 70 bin dolara düşürüp, kurumdaki 120 çalışanın yıllık gelirlerinin en az 70 bin dolar olacak şekilde değiştirilmesine onay vermiştir (Torabi, 2015; akt. Gülcan, 2014)

Yapılmış çalışmalar, gelir düzeyi ile ilişkilerde mutluluk arasında her zaman doğrusal bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Gelir düzeyinin fazlalaşması, bir taraftan sağladığı imkanlarla bireylerin ilişkilerde mutluluk seviyelerinin artmasına katkı sunarken, bir yandan da hayat koşullarının farklılaşmasına yol açarak bireylerin ilişkilerde mutluluk seviyelerini aşağı çekmektedir (Diener, Suh, Lucas ve Smith, 1999).

TÜİK 2018 verilerine göre de kendilerini en çok paranın mutlu edebileceğini söyleyenlerin oranı % 4.2'de kalmıştır. Netice itibariyle, maddi durumu iyi olanların daimi mutlu, iyi olmayanların ise daimi mutsuz olması gibi bir durum söz konusu değildir.

Yaş ve ilişkilerde mutluluk İlişkisi: Yapılan araştırmalara göre, en yüksek düzeyde iyi-oluş daha genç ve daha ileri yaşlarda olmaktadır. En düşük hayat doyumu ise 32 ile 50 yaşları arası olan orta yaşta olmaktadır. Nitekim çalışmaların sonuçlarını kıyaslamak farklı kategorilerdeki değişkenlerden ve referans kategorilerindeki seçimlerden dolayı oldukça zordur (Dolan, Peasgood ve White, 2008). Yaş ve cinsiyetle ilişkilerde mutluluk arasındaki ilişkiyi inceleyen pek çok çalışma bulunmaktadır.

2.4 İlgili Literatür Taraması

2.4.1 Evlilik çatışması ile ilgili araştırmalar

Evlilikte çatışmaların çok yoğun yaşanması ve etkili bir şekilde yönetilmemesi durumunda doyum azalabilmekte ve boşanmaya kadar giden ilişki bozulması yaşanabilmektedir (Güven ve Sevim, 2007).

Tezer (1986) tarafından yapılan “Evlü Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum” adlı çalışmada Ankara merkezde yaşayan toplam 104 evli çift (208 kişi) ile çalışmıştır. Araştırma sonucuna göre, çatışmanın sıklığı ve

yaygınlığının cinsiyetle ilgili olmadığı, çatışmaya bağlı olarak oluşan gerginlik durumunun da kadınlarda erkeklere kıyasla anlamlı düzeyde fazla olduğu, eşler arasında oluşan çatışmanın görülme sıklığı ve oluşturduğu gerginlik durumunun evlilik süresi ve öğrenim seviyesine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çatışmaların sayı olarak az yaşanmasının kadınlar için evlilikte memnuniyeti arttırdığı sonucu elde edilmiştir. Erkekler için evlilikte memnuniyet algısı, her iki eşin çatışmasız bir yaşantı yaklaşımında bulunması ve oluşan çatışmaların uzun sürmemesi gerektiği şeklinde belirlenmiştir.

Evlilik doyumu ile evlilik çatışması üzerine yapılan bir araştırmada evlilik doyumu ile kadınların eşlerine yönelik suçlama davranışı gösterme arasındaki ilişkiye bakıldı ve sonucunda evlilik doyumu yüksek kadınların eşlerini daha az suçladıklarını bulunmuştur. Bununla paralel olarak kişilerin çatışma esnasında suçlayıcı davranışlarda bulunmaları evlilik doyumu ile negatif ilişkili olduğunu saptanmıştır (Madden ve Janoff-Bulman, 2001).

Hatipoğlu (1993), yaptığı araştırmada demografik değişkenlerle evlilik çatışmasındaki yaygınlık ve sıklık durumunun eşlerin evlilikle ilgili doyumlarındaki rolünü araştırmıştır. Araştırmanın neticesinde eşlerin evlilik doyumuyla ilgili görüşlerinde değişik unsurların etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Evlilik çatışmasının yaygınlığının hem erkek hem de bayan, eğitim düzeyinin ise yalnızca bayanların evlilik doyumunu açıkladığı bulunmuştur.

Hatipoğlu'nun 77 çift üzerinde yaptığı çalışmada, evlilik çatışmasının evlilik doyumunu anlamlı düzeyde yordadığını bulunmuştur. Söz konusu sonuç her iki eş için de geçerlidir. Ek olarak, çalışmadan kadın eğitim seviyesinin evlilik doyumunu yordadığını anlaşılmaktadır. Bundan yola çıkarak araştırmacı, karı-kocanın evlilik doyum düzeylerinin birbirlerine yakın olduğunda bile doyum kaynaklarının farklı olabileceğini varsaymaktadır (1993).

Tezer'in (1994), yapmış olduğu araştırmada evlilik çatışması ile demografik değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda iş hayatında olan kadınların, evlilik doyumlarının daha fazla olduğu görülmüştür.

Şirvanlı-Özen (1999), çalışmasında çiftlerdeki çatışma ve çatışmaların sonundayaşanan boşanmanın çocukların tutum ve uyum sağlama sürecinde birtakım sorunlara neden olacağı konusunu incelemiştir. Araştırma 196 erkek ve

225 kız öğrenci ile bu öğrencilerin anne ve babalarını üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, çatışma halindeki ve boşanmış ebeveynlerin çocuklarında görülen kaygı ve psikolojik problem düzeyinin anlamlı şekilde yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Çatışma sonucunda ortaya çıkabilen eşler arası şiddet ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiye bakan ve 344 katılımcıyla gerçekleştirilen araştırmanın sonucuna göre evlilik doyumunun eşler arası şiddet konusunda belirleyici rol oynadığını ortaya çıkarmıştır (Güven, 2010).

Tezer (1994), çalışan 111 evli çift üzerine yapmış olduğu çalışmasında, evlilikte çatışmanın sıklık derecesinin, çatışmaya bağlı gerginliğin, iş memnuniyeti ve yaş etkenlerinin evlilik doyumunu yordadığı sonucuna ulaşmıştır.

Baron ve arkadaşları (2007), yapmış olduğu çalışmada, ilişkide düşmanlık ve öfkenin değerlendirilmesi ve 18 ay boyunca evlilik uyumunda meydana gelen değişmeyi ölçmeyi amaçlamıştır. 122 evli çiftte düşmanlık ve öfke içeren bilişlerin yanı sıra, evlilik uyum, çatışma ve destek süreçlerini ölçmeyi amaçlayan ölçekler uygulanmıştır. İlk görüşmeden 18 ay sonra takip görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, öfkeli davranma ve düşmanca bilişlerin şu an ve gelecekteki evlilik çatışmasını yordadığını göstermiştir. Öfkeli davranmanın düşmanca bilişlerden daha fazla yordayıcı olduğu, kadınların öfkeli davranışlarının evlilik uyumunu düşürdüğü ve bu durumun evlilikteki çatışmaya aracılık ettiği ortaya konmuştur.

Tümer (1998), yaptığı çalışmada “Evli Çiftlerde Gözlenebilen Çatışma Odakları ve İletişim Sorunları” nı incelemiştir. Araştırma İzmir ilinde yaşayan 43 evli çift (86 kişi) üzerinde yapılmıştır. Araştırma sonucunda, yaş farklarına göre eşler arasındaki çatışma düzeylerinde anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Aradaki yaş farkı 3-5 arası olduğunda en yoğun çatışma durumunun yaşandığı, 6-8 yaş veya aynı yaş olduğunda da en az çatışma durumunun yaşandığı bulunmuştur.

Hortaçsu (2007) yaptığı çalışmada, geleneksel yollarla yapılan evliliklerde çatışmanın daha yoğun olarak yaşandığı sonucunu bulmuştur, Polat (2006) ise

buna karşın, evlilik şekliyle evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Ovalı (2010), yaptığı araştırmada kişilerde evlilik çatışmalarının, coğrafi bölgeye, cinsiyet farklılığına, evlilik öncesinde geçirilen ilişki süresine, aile ziyaretlerine, evlilik yapılan yaşa ve aradaki yaş farkına göre anlamlı düzeyde farklılaşmaya rastlamıştır. Kadınlardaki çatışmanın yaygınlığı ve çatışma sıklık oranında hesaplanan ortalama puanların erkeklere oranla daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Polat (2006), yaptığı araştırmada, evli çiftlerde evlilik uyumları, aldatmayla ilgili eğilimleri ve çatışma yaşama eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. 204 evli bireye, değişkenleri tespit etmeye dair ölçeklerden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda her iki cinsten çatışma ve aldatma eğilimi arasında pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde bir ilişki olduğunu göstermektedir. Evlilik uyumu ile hem kadın, hem de erkeklerin çatışma ve aldatma eğilimi arasında negatif yönlü ve anlamlı düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Ayrıca, kadınlarda sosyoekonomik düzey yükseldikçe çatışma eğiliminin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Evliliği çeşitli yönlerden inceleyen araştırmalara göre, eşlerin travmatik olayları yaşamaları, ekonomik ve işle ilgili stresörlere maruz kalmaları evlilik yaşamını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Şendil ve Korkut, 2008). Larson ve Wilson'un 111 çift üzerine yaptıkları çalışmaya göre (1994) bireylerin yaşadıkları iş-aile çatışması ve iş güvensizliği, orta ve şiddetli düzeydeki stres ile pozitif yönde ilişkilidir. Araştırmanın sonuçlarından iş güvensizliğinin yarattığı stresinin evlilik ve aile işlevleriyle negatif yönde ilişkili olduğunu anlaşılmaktadır. Bu durum iki cinsiyet için de geçerlidir (Larson ve Wilson, 1994). Evden işe ve işten eve stres aktarımı üzerinde araştırma yapan Bolger ve arkadaşları, iş ortamında yaşanan tartışmaların eşler arası çatışmalarına da yol açtığını sonucuna ulaştılar (Bolger ve ark.,1989).

Cummings, Kouros ve Papp (2007) yaptıkları araştırmada, anne babaların yetiştirdikleri çocukluklarında tanık oldukları evlilik çatışmalarının, yaptıkları evliliklerde ortaya çıkan çatışmalar ve çocukların evlilik çatışmasına geliştirdikleri tepkiler üzerinde gerçekleşen etkisini araştırmıştır. Araştırmaya katılan çocuklara hazırlanan ortamda anne babalarının rutin tartışmaları izlettirilmiş ve bu durum karşısında hissettiklerini söylemeleri ve

ebeveynlerinin çatışma çözme tekniğini değerlendirmeleri istenmiştir. Çalışma sonuçları, yetiştirdikleri çocukluklarda evlilik çatışmasına tanık olan anne babaların, çatışmaya yönelik çözümlerinde daha çok yıkıcı davranışlara yöneldikleri ve olumsuz olarak ifade edilen duyguları daha fazla yaşadıklarını bulgulamıştır.

Erath, Bierman ve Davranış Problemlerini Önleme Araştırmaları Grubu (2006) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi dönemdeki çocukların okulda ve evde gösterdikleri saldırgan davranışların, çocukların saldırganlık ve şiddet içeren evlilik çatışmalarına şahit olması arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Araştırmasonucunda annenin çocuğunu cezalandırmasının, evlilik çatışmaları ile çocuklarınokulda sergiledikleri saldırgan ve yıkıcı davranışlar arasındaki ilişkiye tam, evde sergiledikleri saldırganca ve yıkıcı davranışlar arasındaki ilişkiye ise kısmi aracılık ettiği bildirilmiştir.

Kaczynski, Lindahl, Malik ve Laurencau (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, evlilik çatışması ile içsel ve dışsal hale getirilmiş problem davranışlar arasındaki ilişkinin ebeveynlerin tutumuyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırmada babalarının olumsuz davrandığı erkek çocukların daha çok içselleştirilmiş, annelerinin olumsuz davrandığı erkek çocukların ise daha çok dışsallaştırılmış problem davranışlar sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Lindsey, Caldera ve Tankersley (2009) yaptıkları araştırmada, okul öncesi dönemde öğrenim gören çocukların oyun davranışlarıyla evlilik çatışması arasındaki ilişkide ebeveyn çocuk duygusal karşılıklılığının ve güvenli bağlanma stiline aracılığı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların pozitif akran etkileşimi ile evlilik çatışması arasındaki ilişkiye anne-çocuk arasındaki pozitif duygusal karşılıklılığın, anne ile çocuk arasında kurulan güvenli bağlanmanın ve baba-çocuk arasındaki negatif duygusal karşılıklılığın; negatif akran etkileşimi ile evlilik çatışması arasındaki ilişkiye ise anne-çocuk pozitif duygusal karşılıklılığının ve baba ile çocuk arasında kurulan güvenli bağlanmanın aracılık ettiği belirlenmiştir.

Nelson (1990) yaptığı araştırmada, sahip olunan çocuk sayısı ile eşler arasında bir ilişki olup olmadığını incelemiş, çocuk sayısının artmasına bağlı olarak eşler

arasındaki olumsuzlukların ve çatışma durumlarının paralel olarak arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Storaasli ve Markman (1990) gerçekleştirdikleri boylamsal araştırmada, evlilik problemlerini araştırmışlardır. Evlenmeden önceki zamanda her iki cinsin, çatışma konularının para, kıskançlık ve akrabaları olarak belirttiğini bulgulamışlardır. Evliliklerinin başlangıcında ve ilk çocuğun doğmasından sonraki zamanda aynı çiftlerin çatışma konuları olarak iletişimi, cinsel uyumu ve parayı belirttikleri bulgulanmıştır.

Buss (1991)'in yaptığı çalışmada kişilik özelliklerinin çatışmayı yordamadaki etkisi incelenmiştir. Kişisel özellikleri ölçmeyi amaçlayan ölçekler, evlilik yılları bir yıldan az olan 107 erkek ve 107 kadına uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, erkekler için düşük düzeyde uyum ve duygusal kararlılığın eşlerini mutsuz edecek davranışlarla ilişkili olduğunu gösterirken; kadınlar için düşük düzeyde uyum eşlerindeki öfke ve üzüntüyü en fazla yordayan değişken olduğu sonucu bulunmuştur.

Crohan (1992) yaptığı araştırmada, evlilik ilişkisinde ilişkilerde mutluluk ve çatışma ile eşlerin görüş birliği arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini, 1986'da Wayne County'de evlenme talebiyle başvuran çiftlerden rastgele belirlenen 149 beyaz, 133 siyah çift oluşturmaktadır. Araştırma, eşlerin evliliğin ilk ve 3. senesinde, ilişkilerde mutluluk ve çatışmayla ilgili inançlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda, evliliğin birinci yılında, çatışmaya girilmemesi gerektiğini düşünen çiftler, yapmış oldukları evliliklerinde ilişkilerde mutluluk seviyesinin düşük olduğunu açıklarken, evliliğin 3. yılında, çatışmaya girilebileceğini bildirmişlerdir. Araştırma sonuçları siyah ve beyaz çiftler için benzerdir.

Rogers ve Amato (1997) yaptıkları araştırmada, evlilikte yaşanan maddi ve sosyal anlamdaki değişikliklerin evlilikteki kaliteyi azaltma ihtimalini incelemiştir. Çalışmada, veri toplamak için 1969-1980 ve 1981-1992 yılları arasındaki evli çiftler seçilmiştir. İki gruptan toplanan veriler kıyaslandığında, evlilik ilişkisi düşük olarak belirlenirken evlilik çatışması yüksek bulunmuştur. Evlenme yaşı ile öğrenim düzeyinin yüksek olması bu azalmayı açıklayamadığı, ekonomik kaynaklarda gerçekleşen farklılıklar, iş ve aile istekleri, kadında

cinsiyet rolüyle ilgili tutumlar ve evlilik öncesinde yaşanan beraberliklerin bu farklılaşmayı açıklayabileceği ifade edilmiştir.

Stocker, Rdchmond, Low, Alexander, Eldas (2003) yaptığı araştırmada evlilik çatışması ile çocuklardaki uyum problemleri arasında ebeveyn düşmanlığı ve çocuğun çatışma algısının aracı etkisini araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini yaşı 10 olan 136 çocuk ve onların ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre evlilik problemlerinin içselleştirme ve dışsallaştırma ile ilgili olduğu bulunmuştur. Evlilik çatışması pozitif olarak ebeveynlerin çocuklara karşı düşmanca tutumları ile ilişkilirken ebeveynlerin çocuklara karşı negatif tutumları ile evlilik çatışması ve çocuklardaki uyum problemleri arasında da ilişki olduğu bulunmuştur.

Cui ve Conger (2008) yaptığı araştırmada evlilik çatışması ve uyum sorunları arasında ebeveynliğin biçimlendirici etkisini araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini 451 ergen ve aileleri oluşturmaktadır. Çalışmada ebeveyn tutumları olumlu ebeveynlik ve olumsuz ebeveynlik olmak üzere ikiye ayrılarak incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, sıcak ve olumlu çocuk kontrolü gibi olumlu ebeveyn tavırları ile katı ve tutarsız ebeveyn tavırlarının evlilikteki çatışma durumu ve uyum sorunları arasında aracı rol oynadığı bulunmuştur (Akt: Hoşcan, 2010: 2).

Deboardlucas, Fosco, Raynor ve Grych (2010) yaptığı araştırmada ebeveynler arası çatışma bağlamında, ebeveynlik ve çocukların çatışma algılarını incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 8-12 yaş arası çocuklar ve onların aileleri oluşturmaktadır. Çalışmada ebeveyn tutumu olarak ebeveynlerin reddedici ve zorlayıcı tutumları ele alınmıştır. Araştırma sonucuna göre, reddedici ve zorlayıcı tutum evlilik çatışması ve çocukların çatışmadan algıladıkları kendini suçlama arasında aracı role sahip olduğu ancak ebeveyn tutumlarının çocukların çatışma algısı ve uyum sorunları arasında aracı rol oynamadığı bulunmuştur.

Schudlich ve Cummings (2007) yaptığı araştırmada evlilik çatışması ile uyum sorunları arasında evlilik çatışma stratejileri, ebeveynlik ve duygusal güvenliğin aracı etkisini araştırmışlardır. Araştırmanın örneklemini yaşları 8-16 arası olan 262 çocuk ve ebeveyni oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, duygusal güvenliğin evlilik çatışması ve evlilikte uyum sorunları arasında aracı rol

oynadığını, çatışma stratejilerinden sadece depresif çatışma stratejisinin evlilik çatışması ile evlilikte uyum sorunları arasında aracı rol oynadığı bulunmuştur. Evlilik çatışması ve uyum sorunlarının ebeveynlik uyum sorunları ve evlilik çatışması ile ilişkisi olmasına rağmen aracı rol oynamadığı bulunmuştur.

Cummings ve arkadaşları (1984) tarafından yapılan araştırmada ebeveynlerin yaşadıkları çatışma nedeniyle ortaya çıkan gerginliğe çocukların verdikleri tepkiler gelişim düzeylerine göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda ebeveynlerinyasadıkları çatışmaların her gelişim düzeyindeki çocuğu etkilediği ancak yaşdüzeylerine göre ebeveynlere yapılan geri dönüşlerin farklılık gösterdiği bulunmuştur (Akt: Şendil, 1999: 26).

Amato (1986) yaptığı araştırmada evlilik ilişkisinde ortaya çıkan çatışmanın çocuklar üzerinde ortaya çıkardığı etkilerini incelemiştir. Araştırmanın örneklem grubunu 8-9 yaşında olan 132 ve 15-16 yaşında olan 142 çocuk ve ailesi oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, ilkökul çağındaki kızlarla erkek ve kız ergenlerin kendileri için uygun gördükleri benlik değerleriyle ebeveynlerinin çatışma durumu yaşamaları arasında negatif ilişki bulunduğu belirlenmiştir.

Whitson (2003) yaptığı araştırmada evlilik çatışmasıyla ilgili nasıl mücadele edileceği yönündeki stratejileri ile çocuklarda rastlanan sorunlar arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırmanın örneklemine 8-11 yaşındaki çocuklar ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, evlilik ilişkisinde çatışma durumu yaşayan ebeveynlerin yetiştirdikleri çocuklarında, uyum, depresyon, kaygı sorunları ve bedensel sağlıklarında sıkıntılar oluşma sıklığının fazlaştığı bununla birlikte çatışmayla iyi yönde savuşturma stratejilerini kullanan çocukların özellik itibariyle iyi olma durumlarını muhafaza etmeye yönelik daha olumlu netice aldıkları bulgulanmıştır (Akt: Hoşcan, 2010: 30)

Evlilik çatışması ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, araştırmaların daha çok evlilik doyum ve uyumu üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Literatürde incelenen araştırma sonuçlarına bakıldığında evlilikteki doyum ve uyum ile çatışma durumu arasında negatif yönlü anlamlı düzeyde bir ilişki bulunduğu dikkat çekmektedir. Yani evlilik ilişkisinde çatışma durumları fazlaştıkça doyum ve uyum seviyesi azalmaktadır. Evlilik çatışmasının çocuklar üzerindeki etkisinin de yapılan çalışmalarda önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.

Çocukların evlilik çatışmasından olumsuz etkilendiklerini araştırma sonuçları destekler niteliktedir.

Mackey ve O'Brien (1998) yaptığı çalışmada evliliğin başlamasından 20 yıl sonrasına kadar var olan çatışma nedenlerini incelemiştir. Araştırma sonucunda, evlilikte çocukların büyümesiyle birlikte evlilik çatışmalarında azalma olduğu tespit edilmiştir. Henry ve Miller (2004) ise orta yaşta eşlerin çatışma nedenlerinin ekonomik, cinsel ve çocuk yetiştirmeyle ilgili olduğunu ifade etmiştir.

2.4.2 Evlilikte çatışma çözüm stilleri üzerine yapılmış araştırmalar

Tezer (1996) çalışmasında, kişinin güç, yakınlık seviyesi ve denklik açısından değişen ilişkilerde çatışma çıktığında aynı çözüm stillerini kullanıp kullanmadıklarını araştırmıştır. Araştırma sonucunda kişilerin eşleriyle ve amirleriyle çatışmalarını çözerken tercih ettikleri çatışma çözüm stilleri karşılaştırılmış bir farklılığa rastlanmadığı belirlenmiştir. Kişilerin, kendi eşlerine ve iş hayatında üstlerine karşı kullandıkları çatışma çözüm stiline aynı olduğu, en fazla uzlaşma sağlama çatışma çözüm stilini en az olarak da rekabet içeren çatışma çözüm stilini tercih ettikleri belirlenmiştir.

Özen (2006) gerçekleştirdiği çalışmada çiftlerin değerlerle ilgili uyumlarının ve çatışma çözüm stillerinin, çiftlerin evlilikteki uyumunda ne derece etkili olduğunu araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini 140 evli çift oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, çiftlerin kullandıkları olumsuz çatışma çözüm stilleri, evlilik uyumunu anlamlı düzeyde yordamıştır ve olumsuz çatışma çözüm stili kullanan eşlerin evlilik uyumlarının düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Sevim (2005) yaptığı "Üniversite Öğrencilerinin Çatışmalara Yaklaşım Biçimleri" başlıklı çalışmada öğrencilerde cinsiyet, cinsiyet rolleri ve çatışma irdeleme şekilleri arasında görülen ilişkileri belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Ankara Üniversitesi'nin farklı fakültelerinde okuyan 237 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin çatışmayı çözme biçimlerinin cinsiyet rollerine ve cinsiyete göre farklılık gösterdiği bunun yanında çatışmayla ilgili olarak kız öğrencilerin erkeklere oranla daha fazla olumlu çözme becerilerini kullandığı belirlenmiştir.

Hisli Şahin, Basım ve Çetin (2009)' un yaptığı “Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı” çalışmasının örneklemini Ankara’da eğitim görmekte olan ve 18-28 yaş aralığında bulunan 345 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, yüzleşme yaklaşımının kendilik algısı tarafından yordandığı ayrıca kendiliğin, duygusal ifade ve kendini açma değerlendirmeleriyle de bağlantılı bulunduğu, kontrolün ise, çözüm yaklaşımlarının tümünün açıklanmasında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar dışında, çatışmaya yönelik çözümlerde kadınlar erkeklere oranla kendilerini daha fazla açarak duygusal tepki gösterdikleri; erkeklerin de daha genelleyici davranış gösterdikleri ve çatışmaya yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Özen’in (2006) yaptığı çalışmada “Evlilik Uyumunun Yordayıcıları Olarak Karı ve Kocaların Değer Uyumları ve Eşlerin Çatışma Çözüm Stilleri” çalışmıştır. Araştırma sonucunda çiftlerin hazcılık, geleneksellik, uyarılım, eşlerin güç değer farklılıkları ve değer benzerliklerinin kadınların ve çiftlerin evlilik uyumundaki olumlu yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çiftlerin değerlerinin benzer olmasının erkeklerin evlilik uyumuna dair anlamlı düzeyde değişikliğe yol açmadığı belirlenmiştir. Erkeklerin seçtikleri çatışma çözüm stillerinin çiftlerin evlilik uyumuyla ilgili anlamlı değişiklik oluşturmasına karşın, kadınların yararlandıkları çatışma çözüm stillerinin çiftlerin evlilik uyumuyla alakalı anlamlı etkisi bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca erkeklerin olumsuz çatışma çözüm stilini seçmelerinin kadınlardaki evlilik uyumuna olumsuz etki yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Kadınların ve erkeklerin kullandıkları çatışma çözüm stillerinin, çiftlerin evlilik uyumunda anlamlı düzeyde yordadığı bulgusu elde edilmiştir. Her iki cinsin yararlandıkları olumsuz çatışma çözüm stilleri, eşlerin evlilik uyumunda olumsuz bir biçimde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özen, Salman-Engin ve Sakallı-Uğurlu (2016)' nın yaptığı araştırma alan yazına dayanarak “olumlu, olumsuz, boyun eğme ve geri çekilme” şeklinde dört çatışma çözme stilinden oluşmaktadır. “Olumlu çatışma çözme stili”, çatışmayla ilgili durumda eşler için yıkıcı olmayan durumlardan yararlanarak oluşan çatışmayı kontrol altına alabilme; geri çekilme çatışma çözüm stili ise tartışmadan kaçınmayı ve tartışmayı ertelemeyi; olumsuz çatışma çözüm stili,

çatışma durumunda fiziksel ve sözel saldırganlığı; boyun eğme de kendi görüşünü savunmak yerine eşinin taleplerini onaylama ve onun istekleri doğrultusunda hareket etmeyle ilişkilidir.

Christensen ve Heavey (1990) yaptığı araştırmada eşlerin çatışmadaki talep etme geri çekilme örüntülerinin ve cinsiyetin etkisini incelemiştir. Çalışmanın örneklemini 31 çift oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan eşler birinin diğerinde değişim olmasını istediği iki farklı çatışma durumunda gözlenmişlerdir. Araştırma sonucunda, bireylerin kendi istedikleri bir durum için daha fazla çatışmaya girdiklerini fakat eşlerinin istediği bir değişim gündeme geldiğinde ise çatışmadan daha fazla kaçınma eğiliminde oldukları bulunmuştur. Çatışma yapısı ve cinsiyet arasında da anlamlı düzeyde ilişkiye rastlanmıştır. Bu bağlamda, kadınların çatışma esnasında daha talep edici, erkeklerin ise daha kaçınmacı davrandıkları söylenebilir.

Roberts (2000) yaptığı araştırmada çiftlerin sergilemiş oldukları düşmanca tutumlar ve uzaklaşma davranışları (öfkeli kaçınma-çatışmadan kaçınma-yakınlıktan kaçınma) ile mevcut durumdaki ve ileriki dönemlerdeki evlilik doyumu arasında oluşan ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın örneklemini 97 yeni evli çift oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda eşlerin birbirlerine düşmanca karşılık vermesi evlilik ilişkisindeki sorunlarla ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca üç tür geri çekilme davranışının eşlerle ilgili mevcut durumdaki evlilik çatışmalarının anlamlı bir yordayıcısı olarak belirlenmiştir. Kadınlar için eşlerin düşmanca davranışları, evlilik doyumundaki temel yordayıcı olarak belirlenirken erkekler açısından eşlerin kaçınmacı davranış şekilleri temel yordayıcı olarak tespit edilmiştir.

Schneewind ve Gerhard'ın (2002) yeni evli çiftlerden 83'ü ile gerçekleştirdiği çalışmasında, 1'er yıl aralarla 5 yıl süresince çalışmanın içinde yer alan eşlerin çatışma çözüm stillerinin evliliklerinin başlangıcında olduğu sonrasında ise önemli sayılacak şekilde alışkanlığa dönüştüğü tespit edilmiştir.

Marchand (2004) yaptığı araştırmada yetişkin bağlanma yönelimleri, depresif belirtiler ve çatışma çözme stillerinin evlilik kalitesi üzerindeki rolünü araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini 64 evli çift oluşturmaktadır. Araştırma sonucuna göre, ilişkide az düzeyde yakınlık, reddedilme ve terk edilmeye yönelik daha fazla anksiyete bildiren kişiler evliliklerinde saldırgan davranışlar,

depresif semptom ve daha az uzlaşma yaşamaktadır. Ayrıca erkeklerin çatışma çözme becerilerinin depresif belirtiler ve evlilik kalitesi; kadınların çatışma çözüm becerilerinin ise bağlanma ile evlilik doyumu arasındaki ilişkide rol aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Cummings, Ballard, El-Seikh ve Lake'in (1991) yaptığı araştırmada çocuklaraşısından çatışma çözüm sonucunun etkilerini incelemiştir. Araştırmada çocuklara videodan çözümlenmiş, kısmen çözümlenmiş ve çözümlenmemiş çatışma örnekleri izletilmiş tepkilerini öğrenmek için sorular sormuşlardır. Araştırma sonucunda çözümsüz çatışma izletilen çocuklar, kısmen çözümlenmiş çatışma izletilen çocuklara göre daha kızgın tepkiler vermiş olup kısmen çözümlenmiş çatışma izletilen çocuklar da çözümlenmiş çatışma izletilen çocuklardan daha kızgın tepkiler göstermişlerdir. Sonuç olarak çatışma çözümlendikçe çocukların olumsuz tepkileri azaldığı görülmektedir.

Davies, Cummings, Myers ve Heindel (1999) yaptığı araştırmada erken çocukluk, ergenlik öncesi ve geç ergenlik dönemi içinde olan üç farklı yaş grubundaki çocuklara çözümlenmemiş ve çözümlenmiş olmak üzere iki video izlettirmişlerdir. Araştırma sonucu çatışmanın çözümlenmesinin çocuklara yararlı etkileri olduğunu göstermiştir. Ebeveyn çatışması ile çocuğun işlevselliği arasındaki ilişki ebeveynlerinin çatışmayı çözmeye biçimlerine göre değiştiği bulunmuştur.

Ifeld (1980) yaptığı araştırmada çalışmaya katılanların evlilik problemiyle başa çıkma biçimlerinin evlilik ilişkisindeki gerginliği; eşlerin demografik özelliklerinden ve karakter yapılarının farklılığından, mevcut toplumsal stres kaynaklarından ve belli davranış örüntülerinden daha fazla düzeyde yordadığını sonuç olarak tespit etmiştir.

Roberts (2000) yaptığı araştırmada çiftlerin birbirlerine yönelik düşmanca davranışları ve kaçınma davranışları ile evlilik doyumu arasında gelişen ilişkiyi ele almıştır. Araştırmanın örneklemini 97 yeni evli çift oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda çiftlerin birbirlerine karşı düşmanca tavırlar içinde bulunmalarının evlilikteki problemlerle alakalı olduğu saptanmıştır. Ayrıca üç çeşit geri çekilme davranış biçiminin eşler için mevcut durumdaki evlilik problemlerinin anlamlı düzeyde yordayıcısı olarak belirlenmiştir. Eşlerin düşmanca davranışları, kadınlardaki evlilik doyumunda temel yordayıcı olarak

belirlenirken eşlerinin kaçınmacı davranışlarda bulunması da erkekler için temel yordayıcı olarak tespit edilmiştir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin mutluluk düzeyleri açısından incelenmesinde farklı değişkenlere göre (Cinsiyet, Yaş, Eğitim Düzeyi, Çalışıp Çalışmama Durumu, Evlilik Süresi, Ev İşlerini Kimlerin Yaptığı ve Eşler Arasında Yaşanılan Çatışmaları Kim tarafından Başlatıldığı) farklı olup olmadığını görebilmek için yapılan ilişkisel tarama modeli bir çalışmadır.

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın örnekleme oluşturulurken ilçeler tabakalara ayrılmıştır. Daha sonra tabakalardan küme örnekleme yöntemi kullanılarak seçim yapılmıştır. Bu yöntemde belirlenen örneklem grubuna ulaşmak için evren içinde bulunanlara online ortamda uygulama yapılmış ve 500 katılımcıya ulaşılmıştır.

Çizelge 3.1: Örneklem Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	250	50,0
Erkek	250	50,0
Toplam	500	100,0

Çizelge 3.1 incelendiğinde araştırmaya katılan çiftlerin 250'si (%50) kadınlardan oluşurken, 250'si de (%50) erkek katılımcılardan oluştuğu görülmektedir.

Çizelge 3.2: Örneklem Grubunun Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	N	%
20-24 Yaş Arası	62	12,4
25-29 Yaş Arası	135	27,0
30-34 Yaş Arası	166	33,2
35-39 Yaş Arası	92	18,4
40-44 Yaş Arası	43	8,6
45 Yaş ve Üstü	2	,4
Toplam	500	100,0

Çizelge 3.2 incelendiğinde araştırmaya katılan katılımcıların yaş aralıkları görülmektedir. Katılımcıların %33,2'lik bir oranı 30-34 yaş aralığına sahipken, %27'si 25-29 yaş arası, %18,4'ü 35,39 yaş arası, %12,4'ü 20-24 yaş arası ve %9'u ise 40 ve üzeri yaş grubunda olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.3: Örneklem Grubunun Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

Çalışma Durum	N	%
Evet	357	71,4
Hayır	143	28,6
Total	500	100,0

Çizelge 3.3 incelendiğinde araştırmaya katılan çiftlerin çalışma durumlarına göre dağılımları görülmektedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun çalışma durumlarına 'evet' dedikleri görülmektedir. Katılımcıların %71,4'ü çalışmaya devam ediyorken %28,6'sı ise çalışmadıklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 3.4: Örneklem Grubunun Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	N	%
İlköğretim	42	8,4
Ortaöğretim	39	7,8
Lise	116	23,2
Meslek Yüksek Okulu	77	15,4
Lisans	170	34,0
Yüksek Lisans	34	6,8
Doktora	22	4,4
Toplam	500	100,0

Çizelge 3.4 incelendiğinde araştırmaya katılan çiftlerin eğitim durumlarına yönelik vermiş olduğu yanıtlar görülmektedir. Katılımcıların %34'lük bir oranının lisans mezunu olduğu görülürken, %23,2'si lise, %15,4'ü meslek yüksekokulu, %8,4'ü ilköğretim, %7,8'si ortaöğretim, %6,8'i Yüksek Lisans ve %4,4'ü ise doktora mezunu olduklarını ifade etmişlerdir.

Çizelge 3.5: Örneklem Grubunun Evlilik Süresine Göre Dağılımı

Evlilik Süresi	N	%
1-5 Yıl	152	30,4
6-10 Yıl	114	22,8
11-15 Yıl	98	19,6
16-20 Yıl	67	13,4
21-25 Yıl	35	7,0
26+	34	6,8
Toplam	500	100,0

Çizelge 3.5 incelendiğinde çiftlerin evlilik sürelerine yönelik bilgilerin yer aldığı görülmektedir. Çiftlerin %30,4'ü 1-5 yıl, %22,8'i 6-10 yıl, %19,6'sı 11-

15 yıl, %13,4'ü 16-20 yıl, %7'si 21-25 yıl ve %6,8'i de 26 yıl ve üzeri evlilik sürelerine sahip oldukları görülmektedir.

Çizelge 3.6: Örneklem Grubunun Ev İşlerini Yapma Durumuna Göre Dağılımı

Ev İşlerini Yapma	N	%
Ben Yaparım	156	31,2
Eşim Yapar	139	27,8
Birlikte Yaparız	205	41,0
Toplam	500	100,0

Çizelge 3.6 incelendiğinde araştırmaya katılan çiftlerin ev işlerini yapma durumuna göre dağılımları görülmektedir. Katılımcıların yarısına yakınının ev işlerini birlikte yaparız yanıtını verdiği görülmektedir. Katılımcıların %41'i birlikte yaparız diye yanıtlarken, %31,2'si kendisinin yaptığını ve %27,8'i ev işlerini eşlerinin yaptığını ifade etmişlerdir.

Çizelge 3.7: Örneklem Grubunun Yaşanılan Çatışmayı Kimin Başlattığı Duruma Göre Dağılımı

Çatışma Başlatma	N	%
Ben Başlatırım	252	50,4
Eşim Başlatır	248	49,6
Total	500	100,0

Çizelge 3.7 incelendiğinde araştırmaya katılan çiftlerin ev içinde yaşadıkları çatışmaların kim tarafından başlatıldığına yönelik vermiş oldukları yanıtlar görülmektedir. Çiftlerin %50,4'ü tartışma ve çatışmayı ben başlatırım şeklinde yanıtlarken %49,6'sı ise çatışmanın eşleri tarafından başlatıldığını ifade etmişlerdir.

3.3 Araştırma Soruları ve Hipotezleri

Araştırmacı tarafından belirlenen ve nicel araştırma yöntemleri kullanılarak ele alınan araştırma soruları ve hipotezleri aşağıdaki gibidir:

Araştırma sorusu 1: Katılımcıların Evlilik çatışma düzeyinin demografik değişkenler (Cinsiyet, Yaş, Eğitim Düzeyi, Çalışıp Çalışmama Durumu, Evlilik Süresi, Ev İşlerini Kimlerin Yaptığı ve Eşler Arasında Yaşanılan Çatışmaları Kim tarafından Başlatıldığı) bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

- H1: Evlilikte çatışma cinsiyete göre farklılık gösterir.
- H0: Evlilikte çatışma cinsiyete göre farklılık göstermez.
- H2: Evlilikte çatışma yaşa göre farklılık gösterir.
- H0: Evlilikte çatışma yaşa göre farklılık göstermez.
- H3: Evlilikte çatışma çalışma durumuna göre farklılık gösterir.
- H0: Evlilikte çatışma çalışma durumuna göre farklılık göstermez.
- H4: Evlilikte çatışma eğitim düzeyine göre farklılık gösterir.
- H0: Evlilikte çatışma eğitim düzeyine göre farklılık göstermez.
- H5: Evlilikte çatışma evlilik süresi durumuna göre farklılık gösterir.
- H0: Evlilikte çatışma evlilik süresi durumuna göre farklılık göstermez.
- H6: Evlilikte çatışma ev işlerini kimlerin yaptığına göre farklılık gösterir.
- H0: Evlilikte çatışma ev işlerini kimlerin yaptığına göre farklılık göstermez.
- H7: Evlilikte çatışma yaşanılan çatışmaların kim tarafından başlatıldığı durumuna göre farklılık gösterir.
- H0: Evlilikte çatışma yaşanılan çatışmaların kim tarafından başlatıldığı durumuna göre farklılık göstermez.

Araştırma sorusu 2: Katılımcıların çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının demografik değişkenler (Cinsiyet, Yaş, Eğitim Düzeyi, Çalışıp Çalışmama Durumu, Evlilik Süresi, Ev İşlerini Kimlerin Yaptığı ve Eşler Arasında Yaşanılan Çatışmaları Kim tarafından Başlatıldığı) bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

- H8: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları cinsiyete göre farklılık gösterir.

- H0: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları cinsiyete göre farklılık göstermez.
- H9: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları yaşa göre farklılık gösterir.
- H0: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları yaşa göre farklılık göstermez.
- H10: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları çalışma durumuna göre farklılık gösterir.
- H0: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları çalışma durumuna göre farklılık göstermez
- H11: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları eğitim düzeyine göre farklılık gösterir.
- H0: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları eğitim düzeyine göre farklılık göstermez.
- H12: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları evlilik süresi durumuna göre farklılık gösterir.
- H0: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları evlilik süresi durumuna göre farklılık göstermez.
- H13: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları ev işlerini kimlerin yaptığına göre farklılık gösterir.
- H0: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları ev işlerini kimlerin yaptığına göre farklılık göstermez.
- H14: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları yaşanan çatışmaların kim tarafından başlatıldığı durumuna göre farklılık gösterir.
- H0: Çatışma çözüm stilleri alt boyutları yaşanan çatışmaların kim tarafından başlatıldığı durumuna göre farklılık göstermez.

Araştırma Sorusu 3: Evlilik çatışması ve çatışma çözüm stilleri alt boyutları arasında ilişki var mıdır?

- H15: Evlilik çatışması yüksek olan çiftlerde çatışma çözüm stilleri düşüktür.

- H0: Evlilik Çatışması yüksek olan çiftlerde çatışma çözüm stilleri arasında herhangi bir anlamlı ilişki yoktur.

Araştırma Sorusu 4: Evlilik çatışması ve İlişkilerde mutluluk düzeyi arasında ilişki var mıdır?

- H16: Evlilik çatışması yüksek olan çiftlerde İlişkilerde mutluluk düzeyleri düşüktür.
- H0: Evlilik Çatışması yüksek olan çiftlerde İlişkilerde mutluluk düzeyi arasında herhangi bir anlamlı ilişki yoktur.

Araştırma Sorusu 5: Evlilik çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri alt boyutlarının İlişkilerde mutluluk düzeyi üzerinde ilişkisi var mıdır?

- H17: Evlilik çatışması yüksek ve çatışma çözüm stilleri alt boyutları düşük olan çiftlerde İlişkilerde mutluluk düzeyleri düşüktür.
- H0: Evlilik çatışması yüksek ve çatışma çözüm stilleri alt boyutları düşük olan çiftlerde İlişkilerde mutluluk düzeyleri arasında herhangi bir ilişki yoktur.

3.4 Veri Toplama Araçları

3.4.1 Evli çiftler için demografik bilgi formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan ve katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalışıp çalışmama durumu, evlilik süresi, ev işlerini kimlerin yaptığı ve eşler arasında yaşanan çatışmaların kim tarafından başlatıldığına ilişkin soruları içeren bilgi formudur.

3.4.2 Evlilik yaşamı anketi

Bu ölçek Hatipoğlu (1993) tarafından eşler arasındaki anlaşmazlık konularını saptamak amacıyla oluşturulmuştur. İletişim, arkadaş ve akrabalarla ilişkiler, ekonomik sebepler, cinsel ilişkiler, çocuklar ve aile içi etkileşimler gibi evlilikte problem yaratabilecek konular içeren 70 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin puanlamasında çatışma yaygınlığı ve çatışmanın sıklığı olarak iki tür puan elde edilebilir. Çatışma yaygınlığı hesaplanırken “Böyle bir durum yok” seçeneği 0, diğer seçenekler ise (var ama hiç gerginlik yaratmıyor-günde 1-2 kez gerginlik

yaratıyor) 1 olarak değerlendirilebilir. Bu şekilde katılımcılar 0 ile 70 arasında değişen puanlar alırlar. Çatışmanın sıklığı puanı için ise “Böyle bir durum yok” seçeneği 0, diğer seçenekler (var ama hiç gerginlik yaratmıyor-günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor) 1-5 arasında puanlanır. Katılımcılar ölçekten 0-350 arasında değişen toplam puan alırlar. Ölçekte ters madde yoktur (Hatipoğlu, 1993).

Verilerden elde edilen Evlilik Çatışması Ölçeği (MCQ), cronbach-alpha güvenilirlik katsayısı .91’dir. Yüz-görünüş (face) geçerliği; evlilik çatışması ölçeği farklı yaşlardaki, mesleklerdeki ve eğitim seviyelerindeki çiftler için geçerlidir. Daha sonrasında ise maddelerin netliğine ve bu maddelerin evlilik çatışma kavramına ne kadar iyi uyduğuna karar vermeleri istenmiştir. Tavsiyeleri alındıktan sonra gerekli düzenlemeler yapılmıştır (Hatipoğlu, 1993).

3.4.3 Çatışma çözüm stilleri ölçeği

Bu ölçek Özen (2006) tarafından geliştirilmiştir. Likert tipi bir ölçek olup altı basamaklı dereceleme sistemiyle 25 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, olumlu (positive), olumsuz (negative), boyun eğme (subordination) ve geri çekilme (retreat) çatışma çözüm stilleri olmak üzere dört çatışma çözme stilini ölçmektedir. Özen’in çalışmasında, birinci (olumsuz), ikinci (boyun eğme), üçüncü (olumlu) ve dördüncü faktörün (geri çekilme) sırasıyla toplam varyansın %16.93’ünü, %13.07’sini, %11.33’ünü ve %11.01’ini açıkladığı bulunmuştur. Maddelerin faktör yüklemelerinin .46’dan .76’ya kadar değiştiği tespit edilmiştir. Maddelerin faktör yüklemelerinin oldukça yüksek olduğu ve her bir latent değişkenindeki madde sayısının yeterli olduğu bulunmuştur. Boyun eğme için cronbach alfa .81, olumlu çatışma çözüm stili için .77, olumsuz çatışma çözüm stili için .75 ve geri çekilme için .75 bulunmuştur. Ayrıca, düzeltilmiş toplam madde korelasyonları, korelasyon aralığının olumlu çatışma çözüm stili için .38 ve .64 arasında, boyun eğme için .50 ve .62 arasında, olumsuz çatışma çözüm stili için .35 ve 67 arasında ve son olarak da geri çekilme için .36 ve .62 arasında olduğunu göstermiştir. Ayrıca, maddelerin korelasyonlarının hepsi .20’den yüksektir (Özen, 2006).

3.4.4 İlişkilerde İlişkilerde mutluluk ölçeği

Yakın ilişkilerin genel değerlendirmesini içeren İlişkilerde İlişkilerde mutluluk Ölçeği (Relationship Happiness Questionnaire) 6 maddelik bir ölçektir. Fletcher

ve arkadaşları (1990) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri; sevgi, ilişkilerde mutluluk, genel doyum, ilişkinin istikrarı, sorunların ciddiyeti ve ilişkiye bağlılık/yükümlülük düzeyi ile ilgili algıları ölçmektedir. Maddeler, 7 basamaklı bir ölçek üzerinden puanlanmaktadır (örn. hiç sevmiyorum 1...2...3...4...5...6...7 çok seviyorum gibi). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 6, en yüksek puan ise 42'dir. Bu ölçeğin Tutarel-Kışlak (2002) tarafından güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılmıştır ve partnerlerin ilişkideki mutluluğunu saptamaktadır.

Ölçeğin orijinalinin iç tutarlılık katsayısı .87'dir. İki ve yedi hafta arasında değişen iki uygulamadan elde edilen test- tekrar test güvenilirlik katsayısı .90'dır. Ölçüt geçerliği çalışmasında "Triangular Love Scales" kullanılmış ve geçerlik katsayısı .82 bulunmuştur. Triangular Love Scales üçgen Sevgi Kuramına dayanmaktadır. Ölçeğin Türkiye'de standardizasyonu yapılmış olup ölçeğin orijinal bulgularına yakın bulgular elde edilmiştir. Ölçeğin Cronbachalpha iç tutarlılık katsayısı .80 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iki yarım test güvenilirlik değeri .80 ve test- tekrar test güvenilirlik katsayısı .86 bulunmuştur. Ölçeğin geçerlik katsayısı ise .69 olarak hesaplanmıştır (Kışlak, 2002: 37-43).

3.5 Araştırma Verilerinin Analizi

Çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılmıştır. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel yöntemlerin (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma) yanı sıra niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup durumunda; gruplar arası karşılaştırmalarda bağımsız gruplarda t testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında tek yönlü Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Post-Hoc testi kullanılmıştır. Ölçekler arası ilişkileri saptamak için Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Kullanılan ölçekte genel güvenilirlik ve alt boyutların güvenilirliği için Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Sonuçlar % 95 güven aralığında, anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde çift yönlü olarak değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. Bağımlı Değişkenlere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler ve Normallik Kontrolü

Bu bölümde verilen cevapların genel dağılımını görmek amacıyla soru kağıdında yer alan ölçek ifadelerinin ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri sunulmaktadır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 arasında olması verinin normal dağıldığını göstermektedir (Shao, 2002).

Çizelge 4.1: Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri ve İlişkilerde Mutluluk Düzeylerine Yönelik Tanımlayıcı İstatistik ve Normallik Kontrolü

İfadeler	Ort.	Std. Spm.	Çarpıklık	Basıklık
Evlilik Çatışması	4,41	1,349	-,650	-,945
Çatışma Çözüm Stilleri	4,95	1,074	-,993	,533
Olumlu Çatışma Çözme	4,17	1,190	,886	-,483
Olumsuz Çatışma Çözme	3,40	1,361	-,625	-1,009
Boyun Eğme	3,95	1,088	-1,078	,602
Geri Çekilme	3,70	1,15	-,56	,35
İlişkilerde mutluluk	5,41	,72	,08	-,92

Çizelge 4.1 incelendiğinde evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve ilişkilerde mutluluk düzeylerine yönelik elde edilen veri için değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin (+3, -3) aralığında olduğu ve dolayısıyla normal dağılım özelliği gösterdiği tespit edilmiştir.

4.2. Ölçeklerin Güvenirlik Analizleri

Çizelge 4.2: Araştırmanın Güvenirlilik Katsayıları ve Değişken Sayıları

İfadeler	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Evlilik Çatışması	,983	70
Çatışma Çözüm Stilleri	,828	25
Olumlu Çatışma Çözme	,885	8
Olumsuz Çatışma Çözme	,856	7
Boyun Eğme	,787	6
Geri Çekilme	,709	4
İlişkilerde mutluluk	,716	7

Çizelge 4.2 incelendiğinde araştırmada kullanılan ölçme araçlarına ait ‘Cronbach’s Alpha’ değerinin uluslararası standartlara göre kabul edilen ,700 oranının üstünde yer aldığı görülmektedir. Araştırma soruları oluşturulurken güvenilirliğe dayalı olarak şartları sağladığını ve değişkenlerin içsel tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

4.3. Korelasyon Analizleri Bulguları

Çizelge 4.3: Evlilik Çatışması, Çatışma Çözüm Stilleri ve Alt Boyutları ile İlişkilerde mutluluk Boyutu Arasındaki Korelasyon Analizi

Araştırma Değişkenleri ve Alt Boyutları (N=500)	1	2	3	4	5	6	7
1. Evlilik Çatışması	1						
2. Çatışma Çözüm Stilleri	,191*	1					
3. Olumlu Çatışma Çözme	-,082	-,112	1				
4. Olumsuz Çatışma Çözme	,262**	-,128	,380**	1			
5. Boyun Eğme	-,004	-,095	,480**	,304**	1		
6. Geri Çekilme	,247*	,126	-,102	-,353**	-,208*	1	
7. İlişkilerde mutluluk	-,425*	,048*	,122*	-,220*	,203*	,249*	1

** : Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı

* : Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlı

Çizelge 4.3'te verilen Pearson korelasyonu sonuçlarına göre,

Evlilik Çatışması ile çatışma çözme stili genel boyutu ($r=,191$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Evlilikte çatışma arttıkça çatışma çözümlerinin de arttığı anlamına gelmektedir.

Evlilik Çatışması ile olumsuz çatışma çözme alt boyutu ($r=,262$; $p<0,01$) ve geri çekilme alt boyutu ($r=,247$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Evlilikte çatışma arttıkça olumsuz çatışma çözme ve geri çekilme de artmaktadır.

Evlilik çatışması ile ilişkilerde mutluluk ($r=-,425$; $p<0,05$) arasında negatif yönlü orta düzeyli anlamlı ilişkili bulunmuştur. Evlilikte çatışma artarken ilişkide ki mutluluk düzeyinin azaldığı anlamına gelmektedir.

Çatışma çözme genel boyutu ile İlişkilerde mutluluk düzeyi ($r=,048$; $p<0,05$) arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Çatışma çözme stilleri arttıkça ilişkilerde mutluluk düzeyide artmaktadır.

Çatışma çözme alt boyutları ile ilişkilerde mutluluk arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Olumsuz çatışma çözme alt boyutu ($r=-,220$; $p<0,05$) ile İlişkilerde mutluluk arasında negatif yönlü düşük düzeyde ilişki vardır. Olumsuz çatışma çözme boyutu düştükçe ilişkilerde mutluluk düzeyi artmaktadır.

Olumlu çatışma çözme alt boyutu ($r=,122$; $p<0,05$), boyun eğme alt boyutu ($r=,203$; $p<0,05$) ve geri çekilme alt boyutu ($r=,249$; $p<0,05$) İlişkilerde mutluluk düzeyleri üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye sahiptir.

Çizelge 4.4: Evlilik Çatışması ve Çatışma Çözüm Stilleri Arasındaki Korelasyon Analizi

Evlilik Çatışması Çatışma Çözüm Stilleri			
Evlilik Çatışması	r	,786**	,717**
	p	,000	,185
Çatışma Çözüm Stilleri	r	,661**	,786**
	p	,145	,000

** 0,01 düzeyinde anlamlı korelasyon.

Araştırmada çiftlerin evlilik çatışması düzeyleri ile çatışma çözüm stilleri düzeyleri arasında %78,6 düzeyinde pozitif yönlü anlamlı doğrusal bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların evlilik çatışma düzeyleri arttıkça çatışma çözüm stilleri düzeyleri de artmaktadır ($p < 0,05$).

4.3. Gruplar Arası Karşılaştırmalar

Demografik değişkenler bakımından araştırma değişkenleri olan evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve İlişkilerde mutluluk alt boyutlarının farklılaşma düzeyleri incelendiği çalışmada, uygulanan yöntemler ise bağımsız örneklem t testi ve anova testi olarak seçilmiştir. Anlamlılık değeri $p=0,05$ düzeyinde alınmıştır.

Çizelge 4.5: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Cinsiyetleri Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi

	Cinsiyet	N	Ort.	ss	t	p
Evlilik Çatışması	Kadın	250	121,13	8,389	-1,195	,235
	Erkek	250	123,33	9,327		

Çizelge 4.5'te cinsiyet değişkenine göre evlilik çatışması boyutunun puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan "Bağımsız örneklem t testi" sonuçlarına göre evlilik çatışması cinsiyete göre ($t=-1,195$; $p>0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Çizelge 4.6: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Yaşları Arasındaki Anova Analizi

	Yaş Aralığı	N	Ort.	ss	F	p
Evlilik Çatışması	20-24	62	121,65	4,32	1,746	0,785
	25-29	135	126,96	5,17		
	30-34	166	127,14	5,37		
	35-39	92	123,47	4,97		
	40-44	45	121,23	5,69		

Çizelge 4.6’da yaş değişkenine göre evlilik çatışması boyutunun puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Anova Testi” sonuçlarına göre evlilik çatışması yaşa göre ($t=1,746$; $p>0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Çizelge 4.7: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Çalışma Durumu Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi

Çalışma Durumu		N	Ort.	ss	t	p
Evlilik Çatışması	Evet	357	123,36	4,96	1,456	0,004
	Hayır	143	121,96	4,47		

Çizelge 4.7’de eşlerin çalışma durumu değişkenine göre evlilik çatışması boyutunun puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Bağımsız Örneklem t Testi” sonuçlarına göre evlilik çatışması çalışma durumuna göre ($t=1,456$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Çalışma durumuna ‘evet’ yanıtını veren katılımcıların ‘hayır’ yanıtını veren katılımcılara göre evlilik çatışması ortalamaları daha yüksek olduğu görülmektedir.

Çizelge 4.8: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Eğitim Durumu Arasındaki Anova Analizi

Eğitim Düzeyi		N	Ort.	ss	F	p	Post-Hoc
Evlilik Çatışması	İlköğretim (1)	42	123,51	6,38	1,365	0,009	4-3 p=0,014*
	Ortaöğretim (2)	39	110,36	4,45			
	Lise (3)	116	141,36	4,37			
	Meslek Yüksek Okulu (4)	77	171,34	4,93			
	Lisans (5)	170	128,47	5,45			
	Yüksek Lisans (6)	34	126,93	5,67			
	Doktora (7)	22	121,49	4,36			

Çizelge 4.8’de eşlerin eğitim durumu değişkenine göre evlilik çatışması boyutunun puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Anova Testi” sonuçlarına göre evlilik çatışması çalışma durumuna göre ($f=1,365$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Eğitim düzeyi ‘Meslek Yüksek Okulu’ olan katılımcıların ‘lise’ eğitim düzeyine sahip katılımcılara göre evlilik çatışması ortalamaları daha yüksek bulunmuştur.

Değişkenler arası anlamlılık düzeylerinin ölçülebilmesi içinde Post Hoc Testi yapılmıştır. Çizelge 4.9 incelendiğinde evlilik çatışması puanlarının eğitim durumu değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonrası post-hoc Tukey testi sonucunda ‘Meslek Yüksek Okulu’ eğitim düzeyine sahip katılımcılar ile ‘Lise’ eğitim düzeyine sahip katılımcı grupları arasında, istatistiksel olarak ($p < .05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Diğer düzeyler arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.9: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Evlilik Süreleri Arasındaki Anova Analizi

	Evlilik Süresi	N	Ort.	ss	F	p
Evlilik Çatışması	1-5 Yıl	152	147,69	3,40	1,608	,663
	6-10 Yıl	114	152,48	3,30		
	11-15 Yıl	98	149,96	4,36		
	16-20 Yıl	67	149,75	5,26		
	21-25 Yıl	35	145,50	4,32		
	26+	34	150,82	5,60		
	Toplam	500	149,24	4,07		

Çizelge 4.9’da evlilik süresi değişkenine göre evlilik çatışması boyutunun puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Anova Testi” sonuçlarına göre evlilik çatışması evlilik süresine göre ($f=1,608$; $p > 0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Çizelge 4.10: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Ev İşlerini Yapma Durumu Arasındaki Anova Analizi

Ev İşlerini Yapma Durumu		N	Ort.	ss	F	p
Evlilik Çatışması	Ben Yaparım	156	154,50	4,11	1,529	,466
	Eşim Yapar	139	155,45	3,90		
	Birlikte Yaparız	205	147,82	3,78		
	Toplam	500	153,43	3,92		

Çizelge 4.10’da eşlerin ev işlerini yapma değişkenine göre evlilik çatışması boyutunun puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Anova Testi” sonuçlarına göre evlilik çatışması eşlerin ev işlerini yapma durumuna göre ($f=1,529$; $p>0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Çizelge 4.11: Çiftlerin Evlilik Çatışması Düzeyi ile Çatışma Başlatma Durumu Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi

Çatışma Başlatma Durumu		N	Ort.	ss	t	p
Evlilik Çatışması	Ben Başlatırım	252	151,39	4,42	2,637	,383
	Eşim Başlatır	248	143,32	3,74		
	Toplam	500	147,78	3,95		

Çizelge 4.11’de evliliklerde çatışma başlatma değişkenine göre evlilik çatışması boyutunun puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Bağımsız Örneklem t Testi” sonuçlarına göre evlilik çatışması evlilikte çatışmayı başlatma durumuna göre ($t=2,637$; $p<0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır.

Çizelge 4.12: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Cinsiyet Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi

	Cinsiyet	N	Ort.	ss	t	p
Olumlu Çatışma Çözme	Kadın	250	23,36	4,96	2,963	0,008
	Erkek	250	21,96	4,47		
Olumsuz Çatışma Çözme	Kadın	250	24,85	3,34	-1,924	0,087
	Erkek	250	27,96	5,45		
Boyun Eğme	Kadın	250	31,67	5,96	0,096	0,064
	Erkek	250	29,24	6,78		
Geri Çekilme	Kadın	250	21,13	4,389	-2,045	0,047
	Erkek	250	23,33	5,327		

Çizelge 4.12’de cinsiyet değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Bağımsız örneklem t testi” sonuçlarına göre olumsuz çatışma çözme alt boyutu ($t=-1,924$; $p>0,05$) ve boyun eğme alt boyutunun ($t=0,096$; $p>0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, olumlu çatışma çözme ($t=2,963$; $p<0,05$) ve geri çekilme ($t=-2,045$; $p<0,05$) çatışma çözme alt boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Olumlu çatışma çözme stiline sahip kadınların erkeklere oranla daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülürken geri çekilme çatışma çözme stilinde ise erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları bulgulanmıştır.

Çizelge 4.13: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Yaşları Arasındaki Anova Analizi

	Yaş Aralığı	N	Ort.	ss	F	p	Post-Hoc
Olumlu Çatışma Çözme	20-24 (1)	62	41,96	8,78	1,964	0,674	
	25-29 (2)	135	40,74	8,75			
	30-34 (3)	166	42,24	9,96			
	35-39 (4)	92	41,32	7,75			
	40-46 (5)	45	40,71	8,78			
Olumsuz Çatışma Çözme	20-24 (1)	62	28,43	7,36	2,786	0,009	2-3 p=0,036**
	25-29 (2)	135	29,93	8,24			
	30-34 (3)	166	29,17	6,85			
	35-39 (4)	92	28,96	6,78			
	40-46 (5)	45	29,04	6,96			
Boyun Eğme	20-24 (1)	62	31,96	4,96	1,175	0,742	
	25-29 (2)	135	30,74	4,21			
	30-34 (3)	166	32,24	4,96			
	35-39 (4)	92	31,32	5,97			
	40-46 (5)	45	30,71	5,01			
Geri Çekilme	20-24 (1)	62	29,43	6,36	-2,963	0,040	4-3 p=0,023*
	25-29 (2)	135	30,74	6,24			
	30-34 (3)	166	30,17	5,85			
	35-39 (4)	92	31,96	5,78			
	40-46 (5)	45	29,74	5,96			

Çizelge 4.13'te yaş değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan "Anova Testi" sonuçlarına göre olumlu çatışma çözme alt boyutu ($f=-1,964$; $p>0,05$) ve boyun eğme alt boyutunun yaşa göre ($f=1,175$; $p>0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, olumsuz çatışma çözme ($f=2,786$; $p<0,05$) ve geri çekilme ($f=-0,963$; $p<0,05$) çatışma çözme alt boyutlarının yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Çizelge incelendiğinde 25-29 yaş aralığına sahip katılımcıların olumsuz çatışma çözme stillerinin diğer yaş aralığına sahip katılımcılara göre ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda 35-39 yaş aralığına sahip katılımcılarda ise geri çekilme çatışma çözme stili ortalaması diğer yaş gruplarındaki katılımcılara göre ortalaması daha yüksek bulunmuştur.

Değişkenler arası anlamlılık düzeylerinin ölçülebilmesi içinde Post Hoc Testi yapılmıştır. Çizelge 4.13 incelendiğinde çatışma çözüm stilleri alt boyutları

puanlarının yaş aralığı değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonrası post-hoc Tukey testi sonucunda; ‘Olumsuz çatışma çözme’ alt boyutu için; ‘25-29’ yaş aralığına sahip katılımcılar ile ‘30-34’ yaş aralığına sahip katılımcı grupları arasında istatistiksel olarak ($p < .05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Aynı şekilde ‘Geri çekilme’ alt boyutu için; ‘35-39’ yaş aralığına sahip katılımcılar ile ‘30-34’ yaş aralığına sahip katılımcı grupları arasında istatistiksel olarak ($p < .05$) düzeyinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Diğer alt boyutlar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.14: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Çalışma Durumları Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi

	Çalışma Durumu	N	Ort.	ss	t	p
Olumlu Çatışma Çözme	Evet	357	23,74	3,36	1,395	0,296
	Hayır	143	21,96	4,75		
Olumsuz Çatışma Çözme	Evet	357	23,96	6,12	-0,145	0,074
	Hayır	143	23,14	5,93		
Boyun Eğme	Evet	357	20,18	5,74	-1,753	0,097
	Hayır	143	19,25	5,61		
Geri Çekilme	Evet	357	23,36	4,14	0,951	0,428
	Hayır	143	21,96	3,47		

Çizelge 4.14’te çalışma durumu değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Bağımsız Örneklem t Testi” sonuçlarına göre olumlu çatışma çözme alt boyutu ($t=1,395$; $p > 0,05$), olumsuz çatışma çözme alt boyutu ($t=-0,145$; $p > 0,05$), boyun eğme alt boyutu ($t=-1,753$; $p > 0,05$) ve geri çekilme alt boyutunun çalışma durumuna göre ($t=0,951$; $p > 0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir.

Çizelge 4.15: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Eğitim Durumu Arasındaki Anova Analizi

	Eğitim Durumu	N	Ort.	ss	f	p	Post-Hoc
Olumlu Çatışma Çözme	İlköğretim (1)	42	21,85	11,35			
	Ortaöğretim (2)	39	21,97	12,85			
	Lise (3)	116	20,75	11,96			
	Meslek Yüksek Okulu (4)	77	21,31	9,47	2,085	0,036	2-5 p=0,003* 2-1 p=0,018*
	Lisans (5)	170	21,96	9,78			
	Yüksek Lisans (6)	34	21,04	9,92			
	Doktora (7)	22	19,01	6,96			
Olumsuz Çatışma Çözme	İlköğretim (1)	42	21,34	7,25			
	Ortaöğretim (2)	39	19,12	7,96			
	Lise (3)	116	22,28	7,25			
	Meslek Yüksek Okulu (4)	77	21,37	6,74	1,235	0,050	6-3 p=0,024*
	Lisans (5)	170	21,46	6,35			
	Yüksek Lisans (6)	34	23,96	5,25			
	Doktora (7)	22	21,74	5,64			
Boyun Eğme	İlköğretim (1)	42	20,24	5,89			
	Ortaöğretim (2)	39	21,32	6,78			
	Lise (3)	116	21,71	6,34			
	Meslek Yüksek Okulu (4)	77	20,35	5,97	1,752	0,742	
	Lisans (5)	170	21,43	5,31			
	Yüksek Lisans (6)	34	20,74	4,98			
	Doktora (7)	22	21,17	4,99			
Geri Çekilme	İlköğretim (1)	42	19,96	5,02			
	Ortaöğretim (2)	39	20,74	5,75			
	Lise (3)	116	18,34	5,57			
	Meslek Yüksek Okulu (4)	77	21,35	5,97	1,854	0,007	4-2 p=0,009**
	Lisans (5)	170	20,5	5,31			
	Yüksek Lisans (6)	34	20,69	4,98			
	Doktora (7)	22	19,78	5,25			

Çizelge 4.15’te eğitim durumu değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Anova Testi” sonuçlarına göre boyun eğme çatışma çözme alt boyutunun eğitim durumuna göre ($f=1,752$; $p>0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, olumlu çatışma çözme alt boyutu ($f=2,085$; $p<0,05$), olumsuz çatışma çözme ($f=1,235$; $p<0,05$) ve geri çekilme ($f=1,854$; $p<0,05$) çatışma çözme alt boyutlarının eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Çizelge incelendiğinde ‘ortaöğretim’ eğitim düzeyine sahip

katılımcıların olumlu çatışma çözme ortalamalarının daha yüksek olduğu görülürken, olumsuz çatışma çözme alt boyutunda ‘yüksek lisans’ ve geri çekilme alt boyutunda ise ‘meslek yüksekokulu’ eğitim düzeylerine sahip katılımcıların ortalamaları daha yüksek olduğu bulgulanmıştır.

Değişkenler arası anlamlılık düzeylerinin ölçülebilmesi içinde Post Hoc Testi yapılmıştır. Çizelge 4.15 incelendiğinde çatışma çözüm stilleri alt boyutları puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonrası post-hoc Tukey testi sonucunda; ‘Olumlu çatışma çözme’ alt boyutu için; ‘ortaöğretim’ eğitim düzeyine sahip katılımcılar ile ‘lisans’ eğitim düzeyine sahip katılımcı grupları ile ‘ortaöğretim’ eğitim düzeyine sahip katılımcılar ile ‘ilköğretim’ eğitim düzeyine sahip katılımcılar arasında istatistiksel olarak ($p<.05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ‘Olumsuz çatışma çözme’ alt boyutu için; ‘yüksek lisans’ eğitim düzeyine sahip katılımcılar ile ‘lise’ eğitim düzeyine sahip katılımcı grupları arasında istatistiksel olarak ($p<.05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ‘Geri çekilme’ alt boyutu için; ‘meslek yüksekokulu’ eğitim düzeyine sahip katılımcılar ile ‘ortaöğretim’ eğitim düzeyine sahip katılımcı grupları arasında istatistiksel olarak ($p<.05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Diğer alt boyutlar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Çizelge 4.16: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Evlilik Süreleri Arasındaki Anavo Analizi

	Evlilik Süresi	N	Ort.	ss	f	p	Post-Hoc
Olumlu Çatışma Çözme	1-5 Yıl (1)	152	162,01	3,39	2,234	0,369	
	6-10 Yıl (2)	114	161,14	3,47			
	11-15 Yıl (3)	98	160,69	2,90			
	16-20 Yıl (4)	67	161,13	3,39			
	21-25 Yıl (5)	35	159,47	3,60			
	26+ (6)	34	122,69	3,64			
Olumsuz Çatışma Çözme	1-5 Yıl (1)	152	121,57	4,08	4,385	0,034	2-1 p=0,032**
	6-10 Yıl (2)	114	121,63	4,08			
	11-15 Yıl (3)	98	120,57	3,90			
	16-20 Yıl (4)	67	120,70	3,85			
	21-25 Yıl (5)	35	119,47	3,92			
	26+ (6)	34	118,48	3,81			
Boyun Eğme	1-5 Yıl (1)	152	120,57	2,25	1,078	0,693	
	6-10 Yıl (2)	114	119,97	2,05			
	11-15 Yıl (3)	98	121,41	2,22			
	16-20 Yıl (4)	67	120,47	2,30			
	21-25 Yıl (5)	35	119,43	2,12			
	26+ (6)	34	121,57	2,13			
Geri Çekilme	1-5 Yıl (1)	152	120,84	3,42	5,493	0,017	3-4 p=0,032**
	6-10 Yıl (2)	114	120,41	3,60			
	11-15 Yıl (3)	98	129,47	3,65			
	16-20 Yıl (4)	67	122,69	3,10			
	21-25 Yıl (5)	35	121,57	3,36			
	26+ (6)	34	121,63	3,25			

Çizelge 4.16’da evlilik süresi değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Anova Testi” sonuçlarına göre olumlu çatışma çözme alt boyutunun ($f=2,234$; $p>0,05$) ve boyun eğme alt boyutu ($f=1,078$; $p>0,05$) evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, olumsuz çatışma çözme alt boyutu ($f=4,385$; $p<0,05$) ve geri çekilme ($f=5,493$; $p<0,05$) çatışma çözme alt boyutlarının evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Çizelge incelendiğinde ‘6-10 yıl arası’ evlilik süresine sahip katılımcıların olumsuz çatışma çözme ortalamalarının diğer evlilik sürelerine göre daha yüksek olduğu görülürken, geri çekilme alt boyutunda ise ‘11-15 yıl arası’

evlilik süresine sahip katılımcıların ortalamaları diğer evlilik sürelerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Değişkenler arası anlamlılık düzeylerinin ölçülebilmesi içinde Post Hoc Testi yapılmıştır. Çizelge 4.16 incelendiğinde çatışma çözüm stilleri alt boyutları puanlarının evlilik süresi değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonrası post-hoc Tukey testi sonucunda; ‘Olumsuz çatışma çözme’ alt boyutu için; ‘6-10 yıl’ evlilik süresine sahip katılımcılar ile ‘1-5 yıl’ evlilik süresine sahip katılımcı grupları arasında istatistiksel olarak ($p<.05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ‘Geri çekilme’ alt boyutu için; ‘11-15 yıl’ evlilik süresine sahip katılımcılar ile ‘16-20 yıl’ evlilik süresine sahip katılımcı grupları arasında istatistiksel olarak ($p<.05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Diğer alt boyutlar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>.05$).

Çizelge 4.17: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Ev İşlerini Yapma Durumu Arasındaki Anova Analizi

	Ev İşlerini Yapma Durumu	N	Ort.	ss	f	p	Post-Hoc
Olumlu Çatışma Çözme	Ben Yaparım (1)	156	121,57	7,36	1,365	0,049	2-1 $p=0,027^*$
	Eşim Yapar (2)	139	122,53	5,74			
	Birlikte Yaparız (3)	205	121,51	5,04			
Olumsuz Çatışma Çözme	Ben Yaparım (1)	156	121,65	4,32	1,456	0,039	3-2 $p=0,044^*$
	Eşim Yapar (2)	139	126,96	5,17			
	Birlikte Yaparız (3)	205	127,14	5,37			
Boyun Eğme	Ben Yaparım (1)	156	123,47	4,97	0,867	0,137	
	Eşim Yapar (2)	139	124,36	4,37			
	Birlikte Yaparız (3)	205	127,34	4,93			
Geri Çekilme	Ben Yaparım (1)	156	128,47	5,45	1,347	0,234	
	Eşim Yapar (2)	139	126,93	5,67			
	Birlikte Yaparız (3)	205	121,49	4,36			

Çizelge 4.17’de ev işlerini yapma durumu değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Anova Testi” sonuçlarına göre olumlu çatışma çözme alt boyutu ($f=1,365$; $p<0,05$) ve olumsuz çatışma çözme alt boyutunun ($f=1,546$; $p<0,05$) eşlerin ev işlerini yapma durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Ev işlerini yapma durumuna göre olumlu çatışma çözme stiline sahip katılımcılarda ‘eşim yapar’ ifadesi diğer düzeylere göre ortalaması daha yüksek bulunmuştur.

Aynı zamanda olumsuz çatışma çözme stilinde ise ‘birlikte yaparız’ seçeneğinin diğer seçeneklere göre ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Değişkenler arası anlamlılık düzeylerinin ölçülebilmesi içinde Post Hoc Testi yapılmıştır. Çizelge 4.17 incelendiğinde çatışma çözüm stilleri alt boyutları puanlarının ev işlerini yapma değişkenine göre hangi alt gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonrası post-hoc Tukey testi sonucunda; ‘Olumlu çatışma çözme’ alt boyutu için; ‘eşim yapar’ seçeneğine sahip katılımcılar ile ‘ben yaparım’ seçeneğine sahip katılımcı grupları arasında istatistiksel olarak ($p < .05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. ‘Olumsuz çatışma çözme’ alt boyutu için; ‘birlikte yaparız’ seçeneğine sahip katılımcılar ile ‘eşim yapar’ seçeneğine sahip katılımcı grupları arasında istatistiksel olarak ($p < .05$) anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Diğer alt boyutlar arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > .05$).

Çizelge 4.18: Çiftlerin Çatışma Çözüm Stilleri Alt Boyutları ile Çatışma Başlatma Durumu Arasındaki Bağımsız Örneklem T Testi Analizi

		Çatışma Başlatma	N	Ort.	ss	t	p
Olumlu Çatışma Çözme	Ben Başlatırım		252	20,75	4,78	1,831	0,001
	Eşim Başlatır		248	20,96	4,14		
Olumsuz Çatışma Çözme	Ben Başlatırım		252	23,78	5,63	0,671	0,741
	Eşim Başlatır		248	29,78	4,19		
Boyun Eğme	Ben Başlatırım		252	28,78	4,64	0,478	0,732
	Eşim Başlatır		248	22,85	5,69		
Geri Çekilme	Ben Başlatırım		252	22,91	4,78	1,741	0,012
	Eşim Başlatır		248	20,12	5,32		

Çizelge 4.18’de çatışma başlatma durumu değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının puan ortalamalarının karşılaştırılması için yapılan “Bağımsız örneklem t testi” sonuçlarına göre olumsuz çatışma çözüm alt başlığı ($t=0,671$; $p>0,05$) ve boyun eğme çatışma çözme alt boyutunun çatışmayı başlatma durumuna göre ($t=0,478$; $p>0,05$) anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, olumlu çatışma çözme alt boyutu ($t=1,831$;

$p < 0,05$) ve geri çekilme ($t=1,741$; $p < 0,05$) çatışma çözme alt boyutlarının çatışmayı başlatma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Çatışma başlatma durumlarında olumlu çatışma çözme alt boyutunda 'eşim başlatır' seçeneği ortalamasının 'ben başlatırım' seçeneğine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Geri çekilme çatışma çözme alt boyutunda ise 'ben başlatırım' seçeneği ortalamasının 'eşim başlatır' seçeneğinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmanın amacı; evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin ilişkilerde mutluluk düzeyleri üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Araştırma değişkenlerinin incelenmesinde, bireylerin demografik değişkenler ile araştırma değişkenleri karşılaştırılarak, katılımcıların kişisel değişkenleri bakımından araştırma değişkenleri arasındaki farklılaşma düzeyleri incelenmiştir.

Tezin bu kısmında, araştırmada elde edilen bulgular ilgili alanyazın temelinde tartışılmış ve yorumlanmıştır. Bulgular, psikoloji literatüründe evlilik çatışması, çatışma çözme stilleri ve mutluluk ile ilgili bilgilerle desteklenmiştir. Alanyazın incelemesinde evlilik çatışması, çatışma çözme stilleri ve mutluluk arasındaki ilişkileri bu üç değişkeni birlikte ele alarak inceleyen bir araştırmayla karşılaşılmamıştır. Bu sebeple tartışmada kavramların tek tek incelendiği ya da iki kavramın birlikte incelendiği bulgulardan yararlanılmıştır.

Araştırma bulguları incelendiğinde, katılımcı evlilikte çatışma arttıkça çatışma çözüm stillerinin de arttığı görülmüştür. Erel ve Burman'ın (1995) eş uyumu ile ilgili araştırmaların meta analizini yaptıkları çalışmalarına ve Spainer 'ın (1976) tanımına göre uyum ve doyum kavramlarının birbirlerinin yerine kullanıldığı, birçok araştırmada da bu iki değişkenin birlikte tek bir kapsamda kullanıldığı (Gökmen, 2001; İmamoğlu, 1995), evlilikte çatışma ve çatışma çözmenin farklı değişkenler olarak ele alan çalışmalarda iki değişken arasında yüksek korelasyon bulunduğu (Erbek, Beştepe, Akar, Eradaamlar ve Alpkın, 2005: 40) görülmektedir. Solmuş (2011) da iki değişken arası olumlu ilişkilere vurgu yapmaktadır. Bulgu beklentimize uygun ve literatürle tutarlıdır.

Araştırmada çiftlerin evlilik çatışması düzeyleri ile çatışma çözüm stilleri düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Katılımcıların evlilik çatışma düzeyleri arttıkça çatışma çözüm stilleri düzeyleri de artmaktadır. Collins ve Coltrane (1991) evlilikte çatışma için yaptıkları tanımlamada evlilikten keyif almayı vurgulamışlardır. Erdinç (2018) İstanbul

ilinde ikamet eden en az 6 aydır evli 232 kadın ve erkek bireyin katıldığı araştırmasında evlilik uyumu ile evlilikte çatışma arasında pozitif yönde orta kuvvetli bir ilişki olduğunu, çalışmasının bu sonucuna göre evlilik uyumu düştükçe evlilikte çatışmanın yükseleceğini belirtmiştir. Destekleyici biçimde Uzel (2015) tarafından 44 evli çift ile gerçekleştirilen çalışmada evlilik çatışması ile çatışma çözme arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucu ortaya konulmuştur. Araştırmamızdan elde ettiğimiz bu bulgu da literatürle uyumlu ve beklentimizle tutarlıdır.

Elde edilen bir diğer bulgu ise evlilik çatışması ile olumsuz çatışma çözme ve geri çekilme alt boyutları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Evlilikte çatışma arttıkça olumsuz çatışma çözme ve geri çekilme de artmaktadır. Aydın (2017) tarafından çiftlerin ebeveynleri ile bağlanmaları ve evlilik uyumunda çatışma çözüm stillerini incelediği araştırmasında evli bireylerin yaşam alanlarına ebeveynlerin müdahale etmesinin evlilik uyumun da çatışma çözme de olumsuz çatışma çözme stiline sahip olduğunda daha mutlu evlilik uyumları gösterdiklerini ortaya koymuştur. Araştırmamızdan elde ettiğimiz bu bulgu da literatürle uyumlu ve beklentimizle tutarlıdır.

Bir diğer önemli bulguda ise; evlilik çatışması ile ilişkilerde mutluluk arasında negatif yönlü orta düzeyli anlamlı ilişkili olmasıdır. Evlilikte çatışma artarken ilişkide ki mutluluk düzeyinin azaldığı anlamına gelmektedir. Aynı zamanda çatışma çözme genel boyutu ile ilişkilerde mutluluk düzeyi arasında da pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Çatışma çözme stilleri arttıkça ilişkilerde mutluluk düzeyide artmaktadır. Çatışma çözme alt boyutları ile ilişkilerde mutluluk arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Olumsuz çatışma çözme alt boyutu ile ilişkilerde mutluluk arasında negatif yönlü düşük düzeyde ilişki vardır. Olumsuz çatışma çözme boyutu düştükçe ilişkilerde mutluluk düzeyi artmaktadır ve son olarak olumlu çatışma çözme, boyun eğme ve geri çekilme alt boyutları ilişkilerde mutluluk düzeyleri üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir etkiye sahiptir. Güleç (2008)'e göre evlilikte uyum artması aile bireyleri arasındaki mutluluk artmaktadır. Bir başka araştırmada da evlilikte çatışma arttıkça mutluluk düzeylerinin azaldığı bulgulanmıştır (Subaşı, 2014). Zahra ve Ark. (2015)'nın evli üniversite öğrencilerinin evlilik doyumu ve

mutluluk düzeyleri üzerindeki etkilerini araştırdıkları çalışmalarında; evlilik doyumu ile mutluluk arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Azarakshs'ın (2010) "İran da yaşayan evli bireylerde çatışma çözüm stillerinin mutluluklarına etkisi" isimli araştırmasında evliliklerde ki çatışma çözme ile mutluluk arasında anlamlı doğrusal bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Evli bireyler çatışmaların çözümünde olumsuz çatışma çözme stiline sahip olduklarında çiftler arasındaki iletişimin kalitesini azaltacağı ve bu nedenle mutsuzluğun başlayacağın bulgulanmıştır. Yine aynı araştırma da çiftlerin geri çekilme çatışma çözüm stiline sahip olmasıda ilişkide önemli bir iletişim engeli olarak kabul edilmiştir (Yılmaz, 2001; Akt: Tozan, 2019: 10). Araştırmamızdan elde edilen bulgu da bu yönde olup literatür bilgisi ile paraleldir.

Araştırmada bireylerin evlilik çatışma durumlarının onların cinsiyetlerine göre önemli farklılıklar bulunmamıştır. Evlilikte atışma durumunun cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaştığını ortaya koyan araştırmalarla beraber (Yıldırım, 1992; Hasta, 1996; şener ve Terzioğlu, 2002; Bir-Aktürk 2006; Akar (2005), cinsiyete göre herhangi bir anlamlı farklılığın bulunmadığı araştırmalar mevcuttur. Araştırma bulgumuzla benzerlik gösteren bir çalışmada da kadın ve erkek eşlerin evlilik çatışmaları puan ortalamalarının anlamlı olarak birbirini etkilemediği bulgulanmıştır (Tezer, 1986). Ovalı (2010) yaptığı çalışmada da evlilikte çatışma durumunun eşler arasındaki cinsiyete göre farklılık oluşturmadığını bulmuştur.

Aynı zamanda cinsiyet değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarından olumlu çatışma çözme ve geri çekilme çatışma çözme alt boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Olumlu atışma çözme stiline sahip kadınların erkeklere oranla daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülürken geri çekilme çatışma çözme stilinde ise erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha yüksek ortalamaya sahip oldukları bulgulanmıştır. Bu bulguya benzer olarak Taştan (1996), eşlerarası iletişim konusunda bireylerin problemlerini çözmede geliştirdikleri yöntemlerin genellikle sorun tespitine yönelik olduğu ve bir sorunun tespit edilmesiyle birbirlerine karşı daha olumlu iletişim içinde olduklarını ortaya koymuştur. Cinsiyet açısından incelendiğinde ise kadınların erkeklere oranla geliştirilen problem çözme yöntemlerinde hatayı fark ettikleri noktada erkek bireylere oranla daha yüksek düzeyde olumlu

çatışma çözme stiline sahip olduklarını bulmuştur. Sevim (2005)'in, üniversite öğrencilerinin çatışmalara yaklaşım biçimleri araştırmasında, kadınların erkeklere oranla problem çözmeye daha yapıcı ve olumlu olduklarını ortaya koyması da araştırma bulgusuyla paralellik göstermektedir. Ayrıca, çatışma çözme ile cinsiyet farkının incelendiği Black (2000) çalışmasında da problem ve çatışma çözmeye kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeyde yardım talebinde buldukları ve bu noktada iletişim sergiledikleri, erkeklerin ise daha çok geri çekildikleri ve kaçınma davranışı içerisinde oldukları görülmüştür. Ayrıca erkek öğrencilerin kadınlara göre geri çekilme davranışlarının daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Bulgu literatür ile uyumlu ve tutarlıdır.

Araştırmada ulaşılan bir başka bulguda; evlilik çatışması ile yaş değişkeni arasında anlamlı ilişki bulunmamasıdır. Bu görüşü ortaya koyan bir çalışma Karney ve Bradbury (1997) tarafından ele alınmıştır. Evliliklerde çatışma ile çiftlerin yaşlarına yönelik anlamlı denebilecek herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır. Aynı şekilde Aktaş (2009) da yapmış olduğu 'evlilik çatışması ve evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi' araştırmasında da yaş değişkeninin evlilik çatışması üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmadığı bulunmuştur. Bulgu literatür ile uyumlu ve tutarlıdır.

Aynı zamanda yaş değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının olumsuz çatışma çözme ve geri çekilme çatışma çözme alt boyutlarının yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Araştırmada 25-29 yaş aralığına sahip katılımcıların olumsuz çatışma çözme stillerinin diğer yaş aralığına sahip katılımcılara göre ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda 35-39 yaş aralığına sahip katılımcılarda ise geri çekilme çatışma çözme stili ortalaması diğer yaş gruplarındaki katılımcılara göre ortalaması daha yüksek bulgulanmıştır. Benzer sonuçlara Şener ve Terzioğlu (2002)'nin çalışmaları da göstermiştir ki; evlilik uyumunda yaş düzeyi arttıkça ilişkide artmaktadır. Fakat yaş düzeyinin artması çatışma çözmeyi açıklamada yeterli olmamıştır. Çatışma çözme stilleri ve yaş düzeyi arasında ise pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki ortaya koyulmuştur. Blum ve Mehrabian (1999) ve Fışiloğlu (1992) çalışmaları da yaşa göre çatışma çözüm stillerinin farklılık gösterdiğini tespit etmişlerdir. Bulgu literatür ile uyumlu ve tutarlıdır.

Araştırma bulguları sonucunda bir başka bulgu ise; eşlerin çalışma durumu değişkenine evlilik çatışması arasında anlamlı ilişki bulunmasıdır. Çalışma durumuna ‘evet’ yanıtını veren katılımcıların ‘hayır’ yanıtını veren katılımcılara göre evlilik çatışması ortalamaları daha yüksek olduğu görülmektedir. Bulgu ile alakalı olarak literatür incelendiğinde; Housek ve Macke (1981), 663 kadınla 425 erkek ile yapmış olduğu araştırmasında, çalışan kadınların evlilik uyumlarının çalışan erkeklere oranla daha yüksek olduğunu bulgulanmıştır. Aynı araştırmada çalışan kadınların çalışmayan kadınlara göre evlilik çatışmaları düzeylerinin de daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer sonuçlara Dökmen ve Tokgöz (2002) ve Abalı (2006)’nın çalışmaları da araştırma sonuçlarını destekler durumdadır. Fidanoğlu (2007) yapmış olduğu araştırmasında yaş ilerledikçe evlilik çatışmasında düşüş olduğu ve anlamlı olarak farklılaştığını ortaya koymuştur. Bulgu literatür ile uyumlu ve tutarlıdır.

Ayrıca çalışma durumu değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının olumlu çatışma çözme, olumsuz çatışma çözme, boyun eğme ve geri çekilme alt boyutlarının çalışma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Alanyazın taramasında araştırmada ulaştığımız bulgumuzu destekleyebilecek bir araştırmaya rastlanmamıştır. Genel olarak çalışma durumu ile çatışma çözüm stilleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Nathavat ve Mathur (1992) çalışmasında, kadının çalışmamasının evlilikte çatışma çözümünün negatif olarak etkilediğini belirlemiştir. Sezer (2005) ve Güçlü Ergin (2008) evli ve boşanmış kişilerin evlilik uyumu ve cinsiyetçilik açısından karşılaştırılması çalışmasında, çatışma çözüm stillerinin en önemli yordayıcıları olarak çalışma durumu, evlenme şekli, cinsellik, eğitim durumu ve evlilik süresi olduğunu tespit etmiştir. Bulgu literatür ile uyumlu ve tutarlı olmadığı görülmektedir.

Araştırma bulguları sonucunda bir başka bulgu ise; eşlerin eğitim durumu değişkeni ile evlilik çatışması eğitim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaşmasıdır. Eğitim düzeyi ‘Meslek Yüksek Okulu’ olan katılımcıların ‘lise’ eğitim düzeyine sahip katılımcılara göre evlilik çatışması ortalamaları daha yüksek bulunmuştur. Aynı şekilde eğitim durumu değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının olumlu çatışma çözme, olumsuz çatışma çözme ve geri çekilme çatışma çözme alt boyutlarının eğitim durumuna göre anlamlı

düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Çatışma çözüm stillerinin eğitim düzeyine göre etkisinde ‘ortaöğretim’ eğitim düzeyine sahip katılımcıların olumlu çatışma çözme ortalamalarının daha yüksek olduğu görülürken, olumsuz çatışma çözme alt boyutunda ‘yüksek lisans’ ve geri çekilme alt boyutunda ise ‘meslek yüksekokulu’ eğitim düzeylerine sahip katılımcıların ortalamaları daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Benzer sonuçlara Uğurlu (2003) çalışmasında, eğitim düzeyi azaldıkça bireylerin olumsuz-aktif çatışma yönetim biçimini tercih ettikleri bulunmuştur. Farklı bir çalışmada da eğitim durumunun çatışma çözme üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur (Polat, 2006). Yine benzer bir çalışmada eğitim durumu değişkeninin eşlerin birbirlerini anlamada önemli bir etken olduğu, eğitim düzeyinin yükselmesiyle çatışma çözümlerinin de artacağı sonucuna ulaşılmıştır (Hortaçsu, 2007). Başka bir çalışmada da eğitim düzeyi ile çatışma çözme stilleri arasında doğrusal bir ilişki bulgulanmıştır. Eğitim düzeyinin yükselmesiyle eşlerin birbirlerine karşı daha olumsuz çatışma çözme stiline sahip olduğunu göstermiştir (Taştan, 1996). Araştırmamızdan elde ettiğimiz bu bulgu da literatürle uyumlu ve beklentimizle tutarlıdır.

Araştırma bulguları sonucunda bir başka bulgu ise; evlilik süresi değişkenine göre evlilik çatışması arasında herhangi bir anlamlı ilişki bulunmamasıdır. Yine araştırma bulgularına göre evlilik süresi değişkeni çatışma çözüm stillerinin olumsuz çatışma çözme ve geri çekilme çatışma çözme alt boyutlarının evlilik süresine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Çatışma çözme stillerinin evlilik süresine göre; ‘6-10 yıl arası’ evlilik süresine sahip katılımcıların olumsuz çatışma çözme ortalamalarının diğer evlilik sürelerine göre daha yüksek olduğu görülürken, geri çekilme alt boyutunda ise ‘11-15 yıl arası’ evlilik süresine sahip katılımcıların ortalamaları diğer evlilik sürelerine göre daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Benzer sonuçlara Hatipoğlu (1993) çalışmasında, evlilik süresi, kadın ve erkek eşlerin evlilik doyumunu açıklayan değişken olarak bulunmuştur. Yine benzer sonuca, Hacı (2011)’in “Evlilik Uyumunun Empatik Eğilim, Algılanan Aile İçi İletişim ve Çatışma Çözüm Stillerine Göre Yordanması” çalışmasında, İzmir ilinin merkez ilçelerinde yaşayan 360 evli birey ile (203 kadın, 157 erkek) görmekteyiz. Olumsuz ve geri çekilme çatışma çözüm stillerinin evli bireylerin evlilik uyumunun anlamlı

yordayıcıları olduğu bulgulanmıştır. Araştırmamızdan elde ettiğimiz bu bulgu da literatürle uyumlu ve beklentimizle tutarlıdır.

Araştırma bulguları sonucunda bir başka bulgu ise; eşlerin ev işlerini yapma durumuna göre evlilikte çatışma düzeyi arasında herhangi bir anlamlı bulguya sahip olunamamıştır. Yine araştırma bulgularına göre ev işlerini yapma durumu değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının olumlu çatışma çözme ve olumsuz çatışma çözme alt boyutlarının eşlerin ev işlerini yapma durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur. Ev işlerini yapma durumuna göre olumlu çatışma çözme stiline sahip katılımcılarda ‘eşim yapar’ ifadesi diğer düzeylere göre ortalaması daha yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda olumsuz çatışma çözme stilinde ise ‘birlikte yaparız’ seçeneğinin diğer seçeneklere göre ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma bulgularıyla benzerlik gösteren bir çalışmada evliliklerde ev işlerini yapma biçiminin evlilikte uyum üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu bulunmuştur (Polat, 2006). Aynı zamanda olumlu çatışma çözme stiline sahip eşlerin ev işlerini yaparken karşılık beklemeden kendilerinin yaptığı bulunmuştur. Bu durum evliliklerdeki beklentinin karşılanması ve doyum düzeyinin yükselmesine de etki etmektedir (Hortaçsu, 2007). Bir başka araştırmada, olumsuz çatışma çözme stiline sahip bireylerde ev işlerine yardım konusunda aksaklıkların görüldüğü ve yardım etme konusunda adım atılmadığı ortaya çıkmıştır (Taştan, 1996). Araştırmamızdan elde ettiğimiz bu bulgu da literatürle uyumlu ve beklentimizle tutarlıdır.

Araştırma bulguları sonucunda son bulgu ise; evliliklerde çatışma başlatma durumu ile evlilik çatışması arasında herhangi bir anlamlı ilişkinin olmamasıdır. Fakat çatışma başlatma durumu ile çatışma çözüm stilleri alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Çatışma başlatma durumu değişkenine göre çatışma çözüm stilleri alt boyutlarının olumlu çatışma çözme ve geri çekilme çatışma çözme alt boyutlarının çatışmayı başlatma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Çatışma başlatma durumlarında olumlu çatışma çözme alt boyutunda ‘eşim başlatır’ seçeneği ortalamasının ‘ben başlatırım’ seçeneğine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Geri çekilme çatışma çözme alt boyutunda ise ‘ben başlatırım’ seçeneği ortalamasının ‘eşim başlatır’ seçeneğinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma bulguları

ile benzer bir çalışmada Uğurlu (2003) tarafından yapılmıştır. Uğurlu (2003)'e göre; ilişkilerde çatışmayı başlatan karşı taraf olduğunda bireylerin geri çekilme davranışı içerisine geçtikleri tespit edilirken, kadın bireylerin ise karşı taraf çatışmayı başlattığında daha olumlu çatışma çözüm stiline sahip olduklarını tespit etmiştir. Yine aynı çalışmada çatışmayı başlatan kadın bireyler olduğunda erkek katılımcıların olumsuz çatışma çözüm stiline başvurduklarını göstermiştir. Araştırmamızdan elde ettiğimiz bu bulgu da literatürle uyumlu ve beklentimizle tutarlıdır.

Araştırma bulguları sonucunda şu öneriler geliştirilmiştir:

Çeşitli demografik unsurlar ile evlilikte çatışma ve evlilikte problem çözme arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi çok önem oluşturmamaktadır. Zira sonuçlar, araştırmanın desenine ve örneklemin niteliklerine göre değişim gösterebilir. Fakat evli çiftlerde iletişim becerileri, eş desteği, problem çözme becerileri, sosyal destek, kişilik tipleri, denetim odağı, empati, cinsel uyum gibi unsurlar üzerine yapılan çalışmalardan elde edilecek sonuçlar, daha fonksiyonel ve kullanılabilir olacaktır. Farklı değişkenlerin ele alındığı yeni araştırmalara ek olarak, literatürde evlilikte çatışma, çatışma çözüm stilleri ve ilişkilerde mutluluk ile alakalı deneysel çalışma sayısı da oldukça düşüktür. Bu nedenle yapılacak çalışmaların deneysel desen üzerinden yapılması, daha yararlı olacaktır. Ayrıca ebeveynlerin evlilik çatışması ve çatışma çözüm stillerinin, kendi anne babalarının tutumlarıyla ilişkisinin bulunup bulunmadığı araştırılabilir. Bunlara ek olarak ülkemizde ve boşanma oranları tüm dünyada artmaktadır ve evli çiftlerin ayrılma noktasına gelmeden evlilik uyumlarını artıracak koruyucu faktörler belirlemeye ve önleyici müdahale planları geliştirmeye ihtiyaç olduğu açıktır.

KAYNAKLAR

- Amato, P.R.** “Marital Conflict, the Parent-Child Relationship and Child Selfesteem”. *Family Relations*. C. 35, S. 3 (1986): 403-410.
- Baltaş, Z.** (2006). *İnsanın Dünyasını Aydınlatan ve İşine Yansıyan Işık: Duygusal Zekâ*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Baron, K.G. ve ark.** “Hostility, Anger, and Marital Adjustment: Concurrent and Prospective Associations With Psychosocial Vulnerability”. *Journal of Behavioral Medicine*. C. 30, S.1 (2007).
- Bayramoğlu, G.** (2018). İş-aile sınırı teorisi bağlamında kadın akademisyenlerin işyaşam dengesinin sağlanmasına yönelik bir araştırma. **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 17 (68), 1722-1744.
- Bell, D.C., Chafetz, J.S. & Horn, L.G.** (1982). Marital Conflict Resolution: A Study Of Strategies And Outcomes. *Journal of Family Issues*, 3 (1), 111-132.
- Black, K.A.** (2000). Gender Differences In Adolescents’ Behaviour During Conflict Resolution Tasks With Best Friends. *Adolescence*, 35 (139), 499.
- Bolger N., DeLongis A., Kessler R. C. & Schilling E. A.** (1989). Effects of daily stress on negative mood. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57 (5), 808-818.
- Bradbury, N.B., Fincham, F.D. & Beach, S.R.** (2002). Evlilik Doyumunun Doğası Ve Belirleyicileri Üzerine Araştırmalar: Son On Yılın Derlemesi. Çeviren: Ş. Tutarel- Kışlak. *Türk Psikoloji Bülteni*, 7 (24-25), 120-129.
- Bradbury, TN; Fincham, FD and Beach, SRH.** “Research on the Nature and Determinants of Marital Satisfaction: A Decade in Review”. *Journal of Marriage and the Family* 62, (2000): 964-980.
- Bulut, A.** (2015). Ortaöğretim öğretmenlerinin örgütsel ilişkilerde mutluluk algılarının incelenmesi: bir norm çalışması (Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Christensen, A. & Shenk, J.** (1991). Communication, Conflict And Psychological Distance In Nondistressed, Clinic And Divorcing Couples. *Journal of Consulting And Clinical Psychology*, 59, 458-463.
- Christensen, A. ve Heavey, C.L.** “Gender and Social Structure in the Demand/Withdraw Pattern of Marital Conflict”. *Journal of Personality and Social Psychology*. C. 59, S.1 (1990): 73-81.
- Clark, S. C.** (2000): Work/family border theory: A new theory of work/family balance. *Human relations*, 53(6), 747-770.
- Crohan, S.E.** “Marital Happiness And Spousal Consensus On Beliefs About Marital Conflict: A Longitudinal Investigation”. *Journal Of Social And Personal Relationships*. C. 9, S. 1 (1992): 89-102.

- Cummings E. M, Ballard, M., El-Seikh, M. & Lake, M.** “Resolution and Childeren’s Responses to Interadult Anger”. *Developmental Psychology*. C. 27, S. 3 (1991): 462-470.
- Cummings, E.M., Kouros C.D & Papp, L.M.** “Marital Aggression and Children’s Responses to Everyday Interparental Conflict”. *European Psychologist*, 12, (2007): 17-28.
- Cüceloğlu, Doğan.** İnsan ve Davranışı. İstanbul: Remzi Kitapevi, 1991.
- Davies, P. T.** “Cummings, E. M., Myers ,R.L. ve Heindel, S. Adult Conflict History and Children’s Subsequent Responses to Conflict: An Experimental Test”. *Journal of Family Psychology*, C. 13, S. 4 (1999): 610-628.
- Deboardlucas, R.L., Fosco, G.M., Raynor, S.R., Grych,J.F.** “Interparental Conflict in Context: Exploring Relations Between Parenting Processes and Children's Conflict Appraisals”. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*. C. 39, S. 2 (2010): 163-175.
- Diener, E. & Diener, B.R.** (2000). New directions in subjective well-being research: the cutting edge. *Indian Journal of Clinical Psychology*, 27, 21-33.
- Diener, E. & Lucas, E. R.** (2000). explaining differences in societal levels of happiness: relative standards, need fulfillment, culture, and evaluation theory, *Journal of Happiness Studies*, 1, (1), 41-78.
- Diener, E. Suh & M. E. Lucas, E. R. ve Smith, H.** (1999). Subjective well-being: three decades of progress, *Psychological Bulletin*, 125(2), 276-302.
- Döş, İ.** (2013). Mutlu okul. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 266-280.
- Düzgün, O.** (2016). Ortaokulda görev yapmakta olan öğretmenlerin İlişkilerde mutluluk düzeyleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişki (Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı.
- Erath, S.A., Bierman, K.L.** “Conduct Problems Research Prevention Group Aggressive Marital Conflict, Maternal Harsh Punishment, and Child AggressiveDisruptive Behaviour: Evidence for Direct and Mediated Relations”. *Journal of Family Psychology*. 20 (2006): 217-226.
- Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N., ve Alpkan, R.L.,** (2005). Evlilik Uyumu. *Düşünen Adam*, 18 (1), 39-47.
- Erden, K.** (2016). Kendini izleme tarzı, yakın ilişkilerde yaşanan kaygı ve algılanan eş davranışlarının evlilik doyumu üzerine etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erel O., Burman B.** “Interrelatedness Of Marital Relations And Parentchild Relations: A Metaanalytic Review”. *Psychological Bullentin*. 118 (1995):108-132.
- Eroğlu, E.** (2013). Yaşam doyumu ve motivasyon İş ve Yaşamda Motivasyon (Ed. Tuna, Y.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3022.
- Faulkner, R.A. & Davey, M. & Davey, A.** (2005). Gender-Related Predictors Of Change In Marital Satisfaction And Marital Conflict. *The American Journal Of Family Therapy*, 33, 61-83.

- Fıfıloğlu, H.** (1992) Lisansüstü öğrencilerinin evlilik uyumu. Psikoloji Dergisi, 7 (28), 16-24.
- Fincham, F.** "Child Development and Marital Relations". Child Development. 69 (1998): 543-574.
- Fincham, F.D. & Beach, S.R.** (1999). Conflict In Marriage: Implications For Working With Couples. Annual Review Psychology, 50, 47-77.
- Fincham, F.D.** (2003). Marital Conflict: Correlates, Structure And Context. Curent Directions In Psychological Science, 12 (1),23-27.
- Fincham, F.D., Beach, S.R., & Davila, J.** (2004). Forgiveness and conflict resolution in marriage. Journal of Family Psychology, 18, 72-81.
- Fincham, F.D.,& Beach, S.R.H.** (1999). Conflict in marriage: implications for working with couples. Annual Review Psychology, 50, 47-77.
- Fisher, C. D.** (2010). Happiness at work, Bond Business School Publications.
- Fletcher, G., Thomas, G., & Durrant, R.** (1990). Cognitive And Behavioural Accommodation In Close Relationship. Journal Of Social and Personal, 16, 705-730.
- Galvin, K.M., Braithwaite,D.O., Baylund, C.L.** (2016). Family Communication: Cohesion ana change (9th ed.)..USA: Routledge.
- Geçtan, E.** İnsan Olmak, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2008.
- Geçtan, E.** Psikanaliz ve Sonrası, İstanbul: Metis Yayınları, 1998.
- Glasser, W.** (1998). Theory in the Classroom. Harper Perennial, Inc.
- Goleman D.** (2005). Duygusal zekâ, (28. Baskı) İstanbul: Varlık/Bilim Yayınları.
- Greef, A.P., & Bruyne, T.** (2000). Conflict Management Style And Marital Satisfaction. Journal of Sex and Marital Theraphy, 26, 321-334.
- Grych, J. H.,& Fincham, F. D.**(2001). Interparental conflict and child development: Theory, research, and applications. New York: Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511527838>.
- Gülcan, A.** (2014). Genç yetişkinlerde iyimserliğin İlişkilerde mutluluk ve yaşam doyumunu üzerindeki etkisinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güren, A. S.** "Evli ve Çocuk Sahibi Çiftlerin Evlilik Uyumu, Evlilik Çatışması, Yakın İlişki Düzeyi ve Yalnızlık Düzeylerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları İle İlişkisi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017.
- Hacı, Y.** (2011) Evlilik Uyumunun Empatik Eğitim, Algılanan Aile İçi İletişim ve Çatışma Çözme Stillere Göre Yordanması. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Haley, J.** (1988). İletişim, Psikolojik Sorunlar ve Psikoterapi. (Çev. A. UZUNÖZ, A.) Ankara: Çark Kitabevi Yayınları.
- Hatipoğlu, Z.** (1993). Kadın ve erkeklerin evlilik doyumlarında evlilik çatışmasının ve bazı demografik değişkenlerin rolü. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Henry, R.G., & Miller, R.B.** "Marital Problems Occurring in Midlife: Implications for Couplestherapists". American Journal of Family Therapy. 32 (2004): 405-417.

- Hisli, Ş., Basım, N. ve Çetin, F.** “Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı”. *Türk Psikiyatri Dergisi*. C. 20, S. 2 (2009): 153.
- Hortaçsu, N.** “Family-Versus Couple-Initiated Marriages In Turkey: Similarities And Differences Over The Family Life Cycle”. *Asian Journal of Social Psychology*. 10 (2007): 103-116.
- Hoşcan, S.** “9-12 Yaş Çocuklarının Evlilik Çatışması Algısı ile Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkide Ebeveyn Tutumunun Aracı Etkisinin İncelenmesi”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, 2010.
- Housey, H. Ve Mackey, R.A.** (1981). *Marital Conflict Management: Gender And Ethnic Differences*. *Social Work*, 43 (2), 128-141.
- Ilfeld, F. W.** (1980). *Understanding Marital Stressors: The Importance Of Coping Style*. *Journal of Nervous and Mental Disease*, 168, 375-81.
- Kaczynski, K.J., Lindahl, K.M., Malik, N.M. & Laurenceau, J.P.** “Marital Conflict, Maternal and Paternal Parenting, and Child Adjustment: A Test of Mediation and Moderation”. *Journal of Family Psychology*. 20 (2006): 199-208.
- Kanter, R. M.** (1977). *Work and family in the united states: A critical review and agenda for research and policy*. New York: Russel Sage Foundation.
- Kapız Özen, S.** (2002). İş-aile yaşam dengesi ve dengeye yönelik yeni bir yaklaşım: sınır teorisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(3), 139-153.
- Koç, İ.** “KPSS'ye Hazırlanan Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri İle Sınav Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Koç, Z.** (1998). *Rehberlik ve araştırma merkezlerinde görev yapan rehber öğretmenlerin iş doyumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kurdek, L.A.** (1995). *Predicting Change In Marital Satisfaction From Husbands’ and Wives’ Conflict Resolution Styles*. *Journal Of Marriage And Family*, 57 (1), 153-161.
- Larson, J.H. & Wilson, S.M.** (1994). *The impact of job insecurity on marital and family relationships*. *Family Relations*, 43(2), 138-147.
- Lindsey, E.W., Caldera Y.M., & Tankersley, L.** “Marital Conflict and Quality of Young Children’s Peer Play Behavior: The Mediating and Moderating Role of Parent-Child Emotional Reciprocity and Attachment Security”. *Journal of Family Psychology*. 23 (2009): 130-145.
- Lyubomirsky, S., King, L. and Diener, E.** (2005). *The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success?* *Psychological Bulletin*, 131, 803-855.
- Mackey, R.A. & O’Brien, B.A.** (1998). *Marital Conflict Management: Gender And Ethnic Differences*. *Social Work*, 43 (2), 128-141.
- Madden, M. E. & Janoff-Bulmann** (1981). *Blame, control and marital satisfaction: Wives’ attribution for conflict in marriage*. *Journal Of Marriage And Family*, 4 (3), 663-674.

- Marchand, J.F.** “Husbands’ and Wives’ Marital Quality: The Role of Adult Attachment Orientations, Depressive Symptoms, and Conflict Resolution Behaviors”. *Attachment & Human Development*. C. 6, S. 1 (2004): 99 – 112.
- Nathavat, S.S. & Mathur, A.** (1992). Marital Adjustment And Subjective Well-Being In Indian-Educated Housewives And Working Women. *The Journal Of Psychology*, 35 (2), 187-191.
- Nawijn, J.** (2012). Leisure travel and happiness. phd dissertation. NRIT Media, Erasmus University Rotterdam.
- Nazlı, M.** (2015). Hizmet sektöründe kurumsal yönetimin işte ilişkilerde mutluluk üzerine etkisi (Doktora Tezi). Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Nelson, R.** (1990). Parental hostility, conflict and communication in joint and sole custody families. *Journal Of Divorce*, 13 (2).
- Ovalı, H.** (2010). Farklı Coğrafi Bölgelerde Yaşayan Bireylerin Evlilik Çatışmalarının Çeşitli Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Öğülmüş, S.** (2006). Kişilerarası Sorun Çözme Becerileri ve Eğitimi. (3. Baskı) İstanbul: Nobel Yayınları.
- Öner, D. Ş.** (2013). Evli bireylerin evlilik çatışması, çatışma çözüm stilleri ve evlilik uyumlarının incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özdemir, A.** (2012). Çatışma ve stres yönetimi-1 (Ed. Ceyhan, E) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2547 Açık öğretim Fakültesi Yayını No: 1517.
- Özen, A.** (2006). Value Similarities Of Wives And Husbands And Conflict Resolution Styles Of Spouses As Predictors Of Marital Adjustment. Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özen, A., Salman-Engin, S. ve Sakallı-Uğurlu, N.** “Romantik İlişkilerde Çatışma Çözüm Stilleri Ölçeği: Geçerlik Güvenirlik Çalışması”. *Nesne*. C. 4, S. 7 (2016): 1-19.
- Özgüven, İ. E.** Evlilik ve Aile Terapisi, Ankara: PDREM Yayınları, 2000. Öztan, B. Aile Hukuku. Ankara: Turan Kitabevi, 2000.
- Özgüven, İ.E.** (2001). Evlilik ve aile terapisi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Öztürk, M. ve Şahbudak, E.** (2017). İşyerinde psikolojik taciz (mobbing) ve iş doyumunu: Cumhuriyet Üniversitesindeki araştırma görevlileri üzerine bir çalışma. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi* (20) 2, 200-228.
- Öztürk, O.** (1994). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. (Yenilenmiş 5. Basım). Ankara: Hakimler Yayın Birliği.
- Pape, A. W.** (2001). Conflict Resolution Satisfaction: A Study Of Satisfied Marriages Across 16 Domains Of Marital Conflict. Doctoral Dissertation. Texas Woman’s University, Texas.
- Polat, D.** (2006). Evli Bireylerin Evlilik Uyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki İlişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Richter, H.E.** (1985). Hasta aile: Evlilikte ve ailede çatışmaların doğuşu, yapısı ve Tedavisi(G. Koptagel-İlal, Çev). İstanbul: Yaprak Yayınları. (Orijinal çalışma basım tarihi1984).
- Ridley, C. A., Wilhelm, M. S. ve Surra, C. A.** (2001). Married couples' conflict responses and marital quality. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18(4), 517-534.
- Roberts, L.J.** "Fire And Ice In Marital Communication: Hostile And Distancing Behaviors As Predictors Of Marital Distress". *Journal Of Marriage And The Family*. 62 (2000): 693-707.
- Rogers, S.J. & Amato, P.R.** (1997). Is Marital Quality Declining? The Evidence From Two Generations. *Social Forces*, 75, 1089-1100.
- Schneewind, K.A. & Gerhard, A.K.** "Relationship Personality, Conflict Resolution And Marital Satisfaction In The First 5 Years Of Marriage". *Family Relations*. C. 51, S. 1 (2002): 63-71.
- Schudlich, T.R., Cummings,E.M.** "Parental Dysphoria and Children's Adjustment: Marital Conflict Styles, Children's Emotional Security, and Parenting as Mediators of Risk" *Journal of Abnormal Child Psychology*. 35 (2007): 627-639.
- Seligman, M., Royzman, E.** (2003). Authentic happiness. retrieved https://www.authentic happiness.sas.upenn.edu/newsletters/authentic_happiness/happiness Erişim: 11.02.2020.
- Sevim, S.A.** "Üniversite Öğrencilerinin Çatışmalara Yaklaşım Biçimleri". *Eurasian Journal Of Educational Research*. 21 (2005): 223-233.
- Sezer, Ö.** (2005). Kadınların Uyum Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3 (23), 87-98.
- Solmuş, T.** (Ed.).(2010). Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Spainer, G.B.** (1976). The Measurement Of Marital Quality. *Journal Of Sex & Marital Therapy*, 5 (3), 1979.
- Sprey, J.** (1979). "Conflict Theory And Study Of Marriage And The Family" W.R. Burr, R. Hill, F.I. Nye & I.L. Reiss (Eds), *Contemporary Theories About The Family*, Vol:2, New York: Free Press.
- Stanley, S. M., Markman, H. J. ve Whitton, S. W.** (2002). Communication, conflict, and commitment: insights on the foundations of relationship success from a national survey. *Family Process*, 41(4), 659-675.
- Stocker, C.M, Rdchmond, M.K, Low,S.M, Alexander,E.K, Eldas,N.M.** "Marital Conflict and Children's Adjustment: Parental Hostility and Children's Interpretations as Mediators" *Social Development*. C. 12, S. 2 (2003): 149-161.
- Storaasli, R.D., & Markman, H.J.** "Relationship Problems in the Early Stages of Marriage: A Longitudinal Investigation". *Journal of Family Psychology*. C. 4, S.1 (1990): 80-98.
- Şendil, G. ve Kızıldağ, Ö.** (2003). Çocuk ve ergenlerde ebeveyn evlilik çatışması algısı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 10, 58-66.

- Şendil, G., Korkut, Y.,** (2008). Evli Çiftlerdeki Çift Uyumu ve Evlilik Çatışmasının Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi. İstanbul Üniversitesi Psikoloji Çalışmaları Dergisi, 28, (1), 15-35.
- Şendil, Gül.** “Çocukların Anne- Babanın Çatışmasını Algılayışı” Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.
- Şirvanlı-Özen, D.** Eşler Arası Çatışma ve Boşanmanın Çocuklar Üzerindeki Etkileri I: Davranış ve Uyum Problemleri”. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi. C. 6, S.1 (1999a): 19-29.
- Taştan, N.** (1996). Interpersonal Communication In A Problem Solving Situation. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Telman, N. ve Ünsal P.,** (2004). Çalışan memnuniyeti, İstanbul, Epsilon Yayınları.
- Terzioğlu, G. & Şener, A.** (2008). Bazı Sosyo-Ekonomik ve Demografik Değişkenler İle İletişimin Eşler Arası Uyuma Etkisinin Araştırılması. Aile ve Toplum, 4 (13).
- Tezer, E.** (1986). Evli Eşler Arasındaki Çatışma Davranışları: Algılama ve Doyum. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tezer, E.** (1994). Evli eşler arasındaki çatışmalar ile çeşitli demografik değişkenlerin evlilik doyumuna etkisi: kadının bir işte çalıştığı ve çalışmadığı eşler üzerinde bir araştırma. 3P Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi, 2 (3), 209-217.
- Tezer, E.** (1996). Evlilik ilişkisinden sağlanan doyum: evlilik yaşamı ölçeği. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2 (7), 1-7.
- Topgül, S.** (2016). İş ve aile yaşamı dengesi(zlığı)nin kadın çalışanlar üzerindeki etkileri. Yönetim ve Ekonomi, 23(1), s. 217-232.
- Topham, G.L. & Larson, J. H. & Holman, T.B.** (2005). Family-Of-Origin Predictors Of Hostile Conflict In Early Marriage. Contemporary Family Therapy, 27 (1).
- Troupe, F.** (2008). Marital Conflict: A Longitudinal Study. Florida State University. Collage Of Human Sciences.
- Tutarel-Kışlak, S. ve Çabukça, F.** (2002). Empati ve Demografik Değişkenlerin Evlilik Uyumu ile İlişkisi. Aile ve Toplum Dergisi, 2 (5).
- TÜİK,** 2018. Yaşam Memnuniyeti Araştırması
<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=100&locale=tr> Erişim: 23.02.2020.
- Tümer, A.B.** (1998). Evli Çiftlerde Gözlenebilen Çatışma Odakları ve İletişim Sorunları. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Uğurlu, O.** (2003). Evli Çiftlerde Cinsiyet Ayrımına İlişkin Tutumlar, Çatışma Yönetimi Biçimleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Uğurlu, O.** (2003). Evli Çiftlerde Cinsiyet Ayrımına İlişkin Tutumlar, Çatışma Yönetimi Biçimleri ve Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Volkema, R.J. & Bergmann, T.J.** (1995). Conflict Styles As Indicators Of Behavioral Patterns In Interpersonal Conflicts. *The Journal Of Social Psychology*, 135 (1), 5-15.
- Yavuzer, H.** (2010). Evlilik okulu. Evlilikte kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerileri(1.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yetim, Ü.** (2001). Toplumdan bireye İlişkilerde mutluluk resimleri. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Yılmaz, A. ve Ceylan, Ç.** (2011). İlköğretim okul yöneticilerinin liderlik davranış düzeyleri ile öğretmenlerin iş doyumu ilişkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 2011, Cilt 17, Sayı 2, ss: 277-394 19 Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Yılmaz, A.**(2001). Eşler arasındaki uyum: kuramsal yaklaşımlar ve görgü! çalışmalar. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 1(4), 49-59.
- Yörükoğlu, A.** Çocuk Ruh Sağlığı, İstanbul: Özgür Yayınları, 2010.

EKLER

Ek1. Demografik Bilgi Formu

Ek2. Evlilik Yaşamı Anketi-Eya

Ek3. Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği

Ek4. İlişkilerde İlişkilerde mutluluk Ölçeği

Ek5. Kullanılan Ölçekler İzin Yazıları

Ek6. Etik Kurul Kararı

Ek1. Demografik Bilgi Formu

1) Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()

2) Yaşınız: 20-29 () 30-39 () 40-49 ()

3) Çalışıyor musunuz: Evet () Hayır ()

4) Eğitim durumunuz: Okuma yazma bilmeyen () Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen () İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu () Yüksekokul mezunu () Üniversite mezunu () Yüksek lisans mezunu () Doktora mezunu ()

5) Kaç yıldır evlisiniz? :

6) Evinizdeki ev işleri genellikle kimin tarafından yapılır?

Ben yaparım () Eşim yapar ()

7) Eşinizle yaşadığınız çatışmayı genellikle kimin başlattığını düşünürsünüz?

Ben başlatırım () Eşim başlatır ()

Ek2. Evlilik Yaşamı Anketi-Eya

KONULAR	Böyle bir durum yok	Var ama hiç gerginlik yaratmıyor	Yılda 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Ayda 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Haftada 1-2 kez gerginlik yaratıyor	Günde 1-2 kez gerginlik yaratıyor
1-) Bir yere giderken geç hazırlanma.						
2-) Buluşma saatlerine geç kalma.						
3-) Özel günleri (doğum günü, evlilik yıldönümü vb.) unutmama.						
4-) Giyim biçimine ve saç şekline karışma.						
5-) Verdiği sözü tutmama.						
6-) Yapılan bir işi veya davranışı beğendiğini söylememe.						
7-) İsteklere ve ihtiyaçlara karşı duyarsız olma ve aldırmama.						
8-) Sürekli olarak alaycı bir tonda konuşma/ alay etme.						
9-) Davranışları yönetmeye ve düzenlemeye çalışma.						
10-) Eşe hükmetmeye çalışma.						
11-) Kendi isteklerini hep ön plana çıkarma.						
12-) Tartışmalarda davranışlarını ve söylediklerini kontrol edememe.						
13-) Dövme, tartaklama, küfretme vb. girişimlerde bulunma.						
14-) Yakın ve sıcak davranmama.						
15-) Zor anlarda duygusal destek sağlamama.						
16-) Sigara içme.						
17-) Alkol kullanma.						
18-) Uyuşturucu kullanma.						
19-) Kumar oynama.						
20-) Farklı politik görüşü benimseme.						

21-) Dinsel inanç konularında anlaşamama.						
22-) Sadakatinden şüphe etme.						
23-) Birlikte sinema, tiyatro veya arkadaş toplantısı gibi yerlere gitmeyi reddetme.						
24-) Temiz ve düzenli olmama.						
25-) Evde üstüne düşen görevleri yerine getirmeme.						
26-) Ufak tefek konuları bile abartarak sürekli olarak tartışma çıkarmaya çalışma.						
27-) Boş zamanları tek başına değerlendirmeyi isteme.						
28-) Evde başka bir şeylerle ilgilenmeyip sürekli kitap, gazete vb. okuma, televizyon seyretme veya uyuma.						
29-) Anlatılan konuya ilgisiz kalma ve dinlememe.						
30-) Evlilik ilişkisinin aksayan yönlerini konuşamama.						
31-) Evlilik ilişkisinde yeterince açık ve dürüst olmama.						
32-) Sürekli olarak eşini olumsuz yönde eleştirme.						
33-) Aile mahremiyetinde kalması gereken olayları başkalarına anlatma.						
34-) Toplantılarda, davetlerde vb.yerlerde karşı cinsten kişilerle fazla ilgilenme, sohbetetme.						
35-) Diğer kişilere daha ilgili ve sıcak davranma.						
36-) Kayınvalide - kayınpeder vb. yakınlar ile sık görüşmeyi isteme.						
37-) Başka bir kişiyle eşi aldatma.						
38-) Çocuk sahibi olmayı istememe.						

39-) Çocukların okul hayatı ile ilgilenmeme.						
40-) Çocukların ihtiyaçlarıyla ilgilenmeme.						
41-) Çok sayıda çocuk sahibi olmayı isteme.						
42-) Çocuklarla ilgili herhangi bir konuyu tartışmama.						
43-) Çocuklara sevgi ve şefkat göstermeme.						
44-) Çocukları şımartma.						
45-) Çocuklara gerçekleştirilemeyecek sözler verme.						
46-) Kız veya erkek çocuk isteme.						
47-) Çocuklardan birini kayırma.						
48-) Çocukları dövme, tartaklama vb. girişimlerde bulunma.						
49-) İş hayatında eşinin kazandığı başarıyı kıskanma.						
50-) Eşinin işinde terfi edememesi.						
51-) İşe daha çok zaman ayırma.						
52-) Çok sık iş seyahatlerine çıkma.						
53-) İş problemlerini eve taşıma.						
54-) İş saatlerinin belirli olmaması.						
55-) Paranın kullanımını elde tutma ve eşe para vermeme.						
56-) Fazla ya da gereksiz harcama yapmayı isteme.						
57-) Aşırı cimri olma.						
58-) Sürekli parasal sorunları dile getirme.						
59-) Düzenli bir gelire sahip olmama.						
60-) Kayınvalide kayınpeder vb. akrabalarından maddi destek alma veya verme.						

61-) Cinsel bilgisizlik veya yanlış bilgi sahibi olma.						
62-) Cinsel soğukluk/ iktidarsızlık.						
63-) Cinsel ilişkiden zevk alamama.						
64-) Çok sık cinsel ilişki isteği.						
65-) Çok az cinsel ilişki isteği.						
66-) Farklıcinsel isteklerde bulunma.						
67-) Doğum kontrolü yöntemi konusunda anlaşamama.						
68-) Doğum kontrolü yöntemine dikkat etmeme.						
69-) Kısırlılık.						
70-) Cinsel konularda konuşmaktan kaçınma.						

Ek3. Çatışma Çözme Stilleri Ölçeği

Aşağıda, evlilik ilişkilerinde yaşanan sorunların genel olarak nasıl çözümlendiği ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen eşinizle ilişkinizi göz önüne alarak, aşağıdaki ifadelerden her birine ne derece katıldığınızı belirtiniz. Her bir ifadenin önündeki boşluğa aşağıdaki sayılardan uygun olanı yazınız.

1	2	3	4	5	6
Hiç	Oldukça	Biraz	Biraz	Oldukça	Çok
Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum	Katılıyorum

___ 1) Tartışma esnasında ilgisizde olsa konuyla ilgili zayıflıklarını yüzüne vururum.

___ 2) Kavganın büyümemesi için onun istediği şeyleri yaparım.

___ 3) Çok sinirlenmişsem konuşmayı ertelerim.

___ 4) Sorun durumunda pek çok şeyi içime atabilirim.

___ 5) Sorunun uzamadan çözülebilmesi için kaynağını bulmaya çalışırım.

___ 6) Sinirlendiğimde kırıncı şeyler söylerim.

___ 7) Problemi büyütmemek için onu sakinleştirmeye çalışırım.

___ 8) Sesimi yükselterek beni dinlemesini sağlamaya çalışırım.

___ 9) Tartışmada ortak bir çözüm noktası bulmaya çalışırım.

___ 10) Çok büyük sorunlar yaşadığımızda ondan uzak durmaya çalışırım.

___ 11) Sorun çözümlenmeden tartışmayı sonlandırmam.

___ 12) Bağırıp çağırarak istediğimi yaptırırım.

___ 13) Sorunun tüm yönlerini tartışma sırasında konuşmak isterim.

___ 14) Sevgilimi ilişkiyi bitirmekle tehdit ederim.

___ 15) Bana bağırdığında onun olmadığı bir odaya geçerim.

- ___16) Kavgalarımız sırasındaki kızgınlığımı fiziksel olarak gösteririm.
- ___17) İlişkide sorun yaşanmaması için kendimden ödün veririm.
- ___18) Sorun yaşadığımızda sevgilimin yanından uzaklaşıyorum.
- ___19) Sorunun çözülmesine yardımcı olacağına inanırsam durumu alttan alırım.
- ___20) Onun olumsuz tepkilerine karşılık vermeyerek problemin büyümemesini sağlamaya çalışırım.
- ___21) Çok gergin olduğumuzda susarım.
- ___22) Bir problem yaşandığında, konuyla ilgili düşündüğüm her şeyi açıklarım.
- ___23) Eğer çok sinirlenmişsem, sinirim geçene kadar konuşmayı reddederim.
- ___24) Bir problem yaşandığında, kendimi sevgilimin yerine koyarak onun ne düşündüğünü anlamaya çalışırım.
- ___25) Sürekli imalarda bulunurum.

Ek4. İlişkilerde İlişkilerde mutluluk Ölçeği

1.Eşinizi ne kadar seviyorsunuz?

Hiç 1.....2.....3.....4.....5.....6.....7 Çok
sevmiyorum seviyorum

2. İlişkinizde ne kadar mutlusunuz?

Hiç 1.....2.....3.....4.....5.....6.....7 Çok
mutlu değilim mutluyum

3. Genelde, ne sıklıkta eşinizle aranızdaki ilişkinin iyi gittiğini düşünürsünüz?

Hiç 1.....2.....3.....4.....5.....6.....7 Çok
düşünmem düşünürüm

4. İlişkinizdeki sorunlar ne kadar ciddidir?

Çok 1.....2.....3.....4.....5.....6.....7 Hiç
ciddi ciddi değil

5. Tüm yönleriyle düşündüğünüzde, ilişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz?

Hiç 1.....2.....3.....4.....5.....6.....7 Çok
doyum doyum
almıyorum alıyorum

6. Genelde, ilişkinize ne kadar bağlısınız?

Hiç 1.....2.....3.....4.....5.....6.....7 Çok
bağlı bağılım
değilim

Ek5. Kullanılan Ölçekler İzin Yazıları

ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ ÖLÇEĞİ İZİN

SD Sena Demiral <senademiral@hotmail.com>
18.04.2020 Cmt 18:53
Siz

Gönderen: Ayça Özen Çıplak <aycaozen@akdeniz.edu.tr>
Gönderildi: 5 Ekim 2019 Cumartesi 15:30
Kime: Sena Demiral <senademiral@hotmail.com>
Konu: YNT: ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ ÖLÇEĞİ İZİN

Sena merhaba,

Ölçeği kullanabilirsiniz... Ölçeğin puanlaması ile ilgili bilgiler geçerlik-güvenirlik çalışmasını yayınladığımız makalede mevcut...

Kolay gelsin
Ayça

Kimden: Sena Demiral [senademiral@hotmail.com]
Gönderildi: 04 Ekim 2019 Cuma 18:45
Kime: Ayça Özen Çıplak
Konu: Fwd: ÇATIŞMA ÇÖZÜM STİLLERİ ÖLÇEĞİ İZİN

EVLİLİK ÇATIŞMASI ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

SD Sena Demiral <senademiral@hotmail.com>
18.04.2020 Cmt 18:54
Siz

 Evlilik Yasamı Anketi (MCQ) Z...
269 KB

Gönderen: zeynep@metu.edu.tr <zeynep@metu.edu.tr>
Gönderildi: 28 Ağustos 2019 Çarşamba 17:34
Kime: Sena Demiral
Konu: Re: EVLİLİK ÇATIŞMASI ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Sena merhaba,

Evlilik Yaşamı Ölçeğini (Marital Conflict Questionnaire) yüksek lisans tez çalışmanızda kullanabilirsiniz. Ölçeğin maddeleri, puanlama ve kaynakça bilgisi ektedir.

İyi dileklerle,

Doç. Dr. Zeynep Hatipoğlu Sümer

ODTÜ, Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
06800 Çankaya-Ankara.

Quoting Sena Demiral <senademiral@hotmail.com>:

- > Merhabalar hocam,
- > Ben Aydın Üniversitesi Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Sena Özdal.
- > Tezimde Evlilik Çatışması Ölçeğinizi kullanmak için sizden izin

MUTLULUK ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

SD Sena Demiral <senademiral@hotmail.com>
18.04.2020 Cmt 18:54
Siz

 İMÖ makale.pdf
320 KB

 İMÖ.DOC
33 KB

2 ek (352 KB) Tümünü indir Tümünü OneDrive'a kaydet

Gönderen: sennur tk <sennurkislak@hotmail.com>
Gönderildi: 28 Ağustos 2019 Çarşamba 01:00
Kime: Sena Demiral <senademiral@hotmail.com>
Konu: Ynt: MUTLULUK ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Merhaba,
Ekte İMÖ ve ilgili makale yer alıyor.
Çalışmanızda kullanabilirsiniz.
Başarılar dilediğiyle
Şennur Kışlak

Prof.Dr.Şennur Tutarel Kışlak
Ankara Üniversitesi
DİCE Psikoloji Bölümü
Klinik Psikoloji Anabilim Dalı
Sıhhiye-Ankara
0312 310 32 80/1401

Gönderen: Sena Demiral <senademiral@hotmail.com>
Gönderildi: 27 Ağustos 2019 Salı 17:19
Kime: sennurkislak@hotmail.com <sennurkislak@hotmail.com>
Konu: MUTLULUK ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Ek6. Etik Kurul Kararı

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Sena DEMİRAL

Doğum Tarihi ve Yeri: 10.10.1994 / Fatih

E-posta : senademiral@hotmail.com

Öğrenim Durumu

Yüksek Lisans: : İstanbul Aydın Üniversitesi
: Psikoloji 2017-2020

Lisans: : İstanbul Aydın Üniversitesi
Sınıf Öğretmenliği 2013-2017

Lise: : Rami Atatürk Anadolu Lisesi
2008-2012

Mesleki Deneyim

Bahçeşehir Koleji : Sınıf Öğretmeni
Temmuz 2020-Devam

Vizyon Koleji: Sınıf Öğretmeni
Ağustos 2017-Haziran 2020

Ertuğrul Gazi İlköğretim Okulu : Stajyer
Eylül 2016-Haziran 2017